

STRATEGIA DE
DEZVOLTARE
LOCALĂ A
COMUNEI ZAU
DE CÂMPIE
2021-2027

JUDEȚUL MUREȘ

DENUMIREA LUCRĂRII

**Strategia de dezvoltare locală a
comunei Zau de Câmpie 2021-2027**

LOCAȚIA

Comuna Zau de Câmpie, Județul Mureș

BENEFICIAR

Comuna Zau de Câmpie, Județul Mureș

ELABORATOR

**Antal A. Zoltan Persoană Fizică Autorizată
Tg. Mureș**

Cuprins

<i>Cuprins .....</i>	2
<i>Cuvânt înainte .....</i>	4
<i>Metodologia elaborării strategiei.....</i>	6
<i>Partea I. Contextul general al dezvoltării comunităților rurale și fondurile europene .....</i>	9
1. Documente de programare.....	10
2. Politica de coeziune 2021-2027	13
3. Priorități naționale de investiții pentru finanțarea din Fondurile Europene post-2020.....	16
4. Politica Agricolă Comună 2021-2027	26
5. Măsuri de redresare și reziliență	27
6. Planul de dezvoltare al Regiunii Centru 2021-2027	29
<i>Partea a II.-a Situația existentă la nivel local.....</i>	47
1. <i>Cadru general.....</i>	47
1. Așezare și istoric.....	48
2. Relieful	52
4. Resurse de ape	54
5. Vegetația și fauna	55
6. Sолurile	56
7. ARII protejate	56
8. Resurse antropice.....	58
2. <i>Demografie și forța de muncă .....</i>	60
2.1. Evoluția populației - caracteristici demografice.....	61
2.2. Structura demografică	64
2.3. Forța de muncă.....	67
3. <i>Terenuri și locuințe.....</i>	69
3.1. Terenuri și zonificare teritoriu.....	70
3.2. Fond locativ.....	70
4. <i>Infrastructură.....</i>	72
4.1. Drumuri	73
4.2. Alimentare cu apă și canalizare	73
4.3. Gestionarea deșeurilor	73
4.4. Energie termică	73
4.5. Energie electrică	74
4.6. Iluminat public	74
4.7. Tehnologia informației și telecomunicațiilor	74
4.8. Investiții în infrastructură	75
5. <i>Servicii publice .....</i>	77

STRATEGIA DE DEZVOLTARE LOCALĂ A COMUNEI ZAU DE CÂMPIE

5.1. Servicii de sănătate.....	78
5.2. Servicii de asistență socială.....	78
5.3. Învățământ.....	79
5.4. Cultură și sport.....	79
5.5. Administrația publică locală	80
6. Economie.....	82
6.1. Analiza mediului economic local.....	83
6.2. Turism	84
6.3. Agricultură.....	85
7. Protecția și conservarea mediului	87
7.1. Analiza stării mediului.....	88
7.2. Calitatea apei.....	89
7.3. Calitatea solului.....	89
7.4. Poluare acustică.....	89
7.5. Modificări climatice	89
7.6. Biodiversitate, patrimoniu cultural	90
7.7. Sănătatea populației.....	90
7.8. Riscuri naturale.....	90
7.9. Conservarea/utilizarea eficientă a resurselor naturale.....	90
7.10. Peisajul și moștenirea culturală	90
7.11. Creșterea gradului de conștientizare asupra problemelor de mediu	90
<i>Partea a III.-a Planul strategic de dezvoltare .....</i>	<i>91</i>
1. Analiza SWOT.....	92
2. ANALIZA SWOT DEFALCATĂ	95
3. Identificarea problemelor strategice.....	105
4. Direcții strategice de dezvoltare	108
4.1. Obiectivul general de dezvoltare.....	108
4.2. Direcții de dezvoltare	109
5. Planul de acțiune.....	122
6. Analiza efectelor sociale, economice și cele asupra mediului.....	144
7. Portofoliul de proiecte.....	149
8. Planul de implementare și monitorizare a strategiei de dezvoltare a comunei Zau de Câmpie	181
CONCLUZII.....	185
BIBLIOGRAFIE.....	186

Cuvânt înainte

În fiecare comunitate este nevoie de un document care să exprime aspirațiile de dezvoltare ale comunității, care să abordeze problemele locale și care să se bazeze pe potențialul local de dezvoltare. Strategia unei localități constituie tabloul general al problemelor și aspirațiilor comunității, a priorităților acesteia și va asigura implicarea generală a actorilor locali, a cetățenilor în elaborarea și implementarea planurilor de dezvoltare pe termen mediu și lung și a proiectelor care derivă din aceste planuri.

Strategia de dezvoltare locală orientează programele sectoriale ale instituțiilor și organizațiilor locale, furnizează informațiile necesare sectorului privat și implică pe reprezentanții acestora în planificarea dezvoltării economice locale, asigură fundamentarea solicitărilor de finanțare pentru proiectele prioritare.

Un aspect special al strategiei îl constituie asigurarea bazelor pentru o relație mai strânsă cu localitățile din jur. Coeziunea teritorială a proceselor de dezvoltare presupune construirea alianței urban-rural pentru a consolida poziția polului de dezvoltare pe care îl alcătuiește municipiul Târgu Mureș cu comunele din jur. În Uniunea Europeană, zonele metropolitane sunt actori de anvergură națională, comunitățile locale urbane și rurale aliate se pregătesc să joace roluri economice pe măsură.

Strategia de dezvoltare locală a comunei Zau de Câmpie stabilește obiectivele strategice majore pentru perioada 2021-2027 și asigură următoarele aspecte:

- Profilul de dezvoltare pe termen mediu a comunei Zau de Câmpie;
- Strategia de dezvoltare economico-socială durabilă a comunei Zau de Câmpie inclusiv politicile, programele și proiectele de dezvoltare, planul de acțiune/măsuri pentru implementare, precum și instrumentele de monitorizare, evaluare și control;
- Integrarea planurilor strategice, de investiții publice și a celor spațiale pentru dezvoltarea comunei;
- Programul de proiecte de investiții, corelat cu prevederile strategiei și vizualizat în planșa de etapizare a PUG;
- Stabilirea parteneriatelor inter-instituționale/inter-departamentale, inter-sectoriale, la nivelele și în domeniile relevante în scopurile stabilite prin strategie (constituirea de grupuri consultative pe domenii);
- Conștientizarea și atragerea comunității locale, mobilizarea acesteia în procesul de elaborare și implementare a strategiei;

- Identificarea și implementarea formulei de instituționalizare a strategiei și a procedurilor de funcționare (actualizare, implementare, monitorizare) aferente (pe orizontală și verticală, reprezentare, decizional, tehnic, comunicare etc.);
- Identificarea componentelor regionale, naționale și europene a rolurilor zonei metropolitane și includerea acestora în planurile de dezvoltare relevante;
- Identificarea partenerilor strategici și inițierea activităților de construire a parteneriatelor.

Strategia de dezvoltare a comunei Zau de Câmpie este rezultatul activităților derulate de membrii comunității în colaborare cu elaboratorul strategiei. Obiectivele strategice ale comunei Zau de Câmpie pentru perioada 2021-2027 au fost definite urmărindu-se realismul în evaluarea resurselor financiare existente și a posibilităților de dezvoltare, cu urmărirea respectării principiilor dezvoltării durabile.

Metodologia elaborării strategiei

Elaborarea strategiei de dezvoltare locală a comunei a avut loc în concordanță cu realitățile și posibilitățile specifice comunei, cu păstrarea principiilor procesului de planificare strategică.

În cursul elaborării documentului, echipa de proiect a respectat toate cerințele metodologice, științifice și legale privind colectarea și prelucrarea datelor primare și secundare. Toate etapele și elementele colectării datelor statistice de pe teren, interviurile, au ținut cont și respectă normele deontologice și etice ale cercetărilor sociale și sunt conforme cu standardele internaționale recomandate.

Strategia elaborată reprezintă un document complex care prezintă viziunea de dezvoltare a comunei în context european.

Etapele procesului de planificare

Procesul de elaborare a Strategiei de dezvoltare locală a comunei a inclus câteva etape majore.

În prima etapă a avut loc pregătirea procesului de planificare. S-a desfășurat vizita de informare la Primăria Comunei Zau de Câmpie în scopul stabilirii contactelor inițiale cu reprezentanții Primăriei, responsabili de lansarea și coordonarea procesului de planificare strategică și familiarizării acestora cu metodele și termenii procesului de planificare participativă. Ca rezultat, a fost aprobat un plan preliminar de lucru pentru perioada de planificare.

În etapa a doua, pentru realizarea unui diagnostic cât mai amănunțit, s-au folosit baze de date din domeniul economic, social și cultural.

În urma întâlnirilor s-au identificat următoarele probleme:

- Starea degradată sau lipsa aleilor pietonale și a trotuarelor în unele localități ale comunei;
- Lipsa străzilor asfaltate la nivelul unor localități componente ale comunei;
- Drumuri agricole neamenajate;
- Nu există rețea de apă potabilă și de canalizare la nivelul tuturor localităților comunei;
- Lipsa unor terenuri de joacă în localitățile comunei;
- Lipsa spațiilor de agrement și sport moderne;
- Există posibilitatea înființării unui centru multifuncțional în comuna Zau de Câmpie;
- Numărul redus de turiști care vizitează localitățile comunei Zau de Câmpie;
- Resursele naturale nu sunt valorificate și promovate corespunzător;
- Micii întreprinzători locali nu beneficiază de infrastructuri și servicii de afaceri corespunzătoare;
- Numărul persoanelor supuse riscului de excluziune socială este în creștere;
- Spiritul asociativ în rândul micilor fermieri este slab dezvoltat;
- Numărul de locuri de muncă din comună este redus;

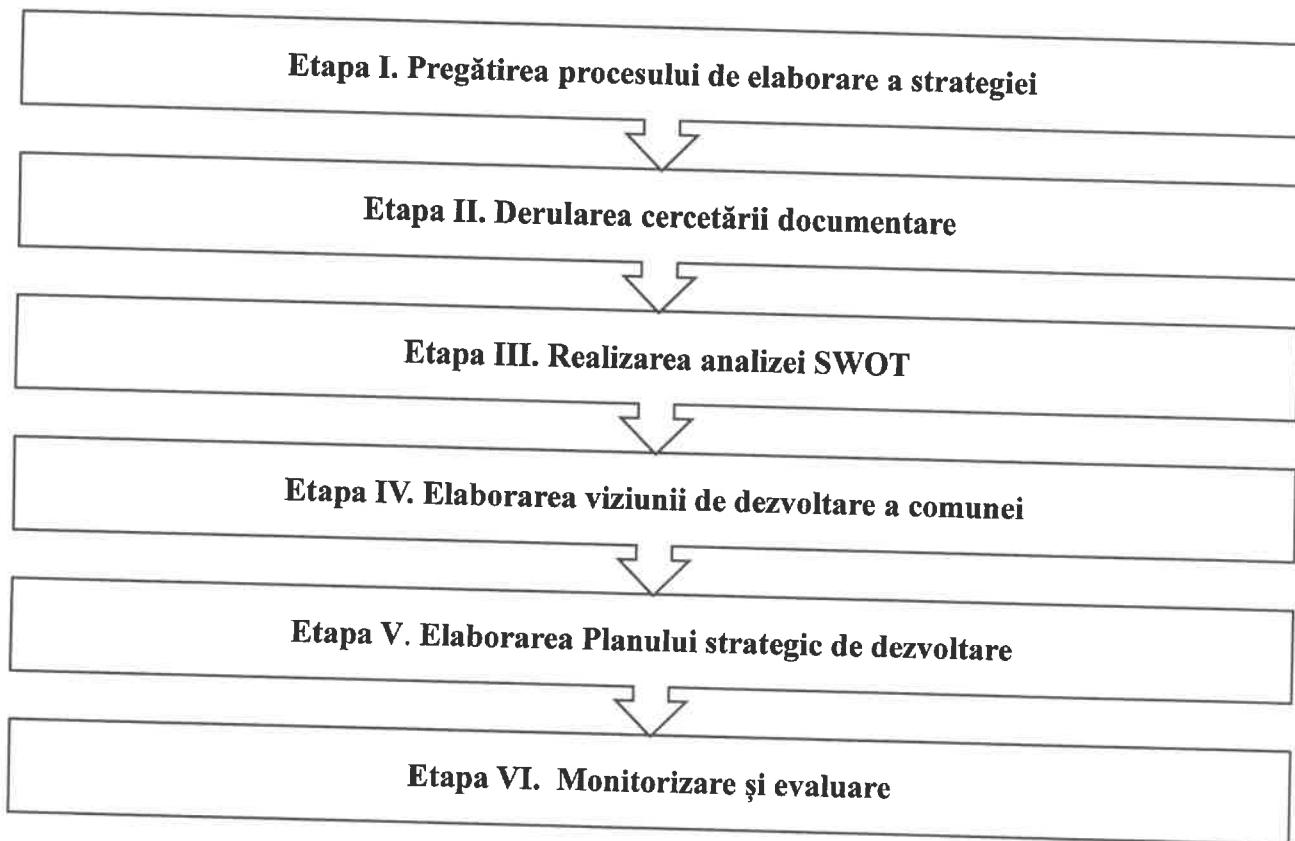
- La nivelul localității există un deficit de forță de muncă calificată;
- În comuna Zau de Câmpie nu există niciun centru comunitar integrat pentru oferirea unor servicii sociale;
- Lipsa programelor pentru reducerea segregării grupurilor marginalizate;
- Un număr mare de persoane vârstnice din localitate trăiesc singuri;
- Activitățile Primăriei sunt din ce în ce mai complexe, resursele disponibile sunt limitate, există nevoie de informatizare a unor activități;
- Bugetul administrației locale este unul redus, fiind necesară o prioritizare permanentă a investițiilor publice, într-o abordare strategică parțial ocupată, iar nevoie de formare profesională este continuă;

Ca răspuns la problemele identificate, s-au formulat următoarele propunerি:

- Reabilitarea/înființarea aleelor pietonale și a trotuarelor în localitățile comunei, unde această infrastructură este deficitară;
- Asfaltarea străzilor în localitățile componente ale comunei;
- Amenajarea drumurilor agricole;
- Înființarea rețelei de apă potabilă și de canalizare în localitățile unde această infrastructură este deficitară;
- Înființarea unor terenuri de joacă în localitățile componente ale comunei;
- Înființarea spațiilor de agrement și sport moderne;
- Înființarea unui centru multifuncțional în comuna Zau de Câmpie;
- Implementarea unor programe care vizează reducerea gradului de segregare pentru grupurile defavorizate și marginalizate;
- Valorificarea resurselor naturale prin dezvoltarea turismului rural;
- Sustinerea micilor fermieri pentru dezvoltarea spiritului asociativ și realizarea unor grupuri de producători;
- Informatizarea și dezvoltarea activității administrației publice locale;
- Formarea continuă a angajaților administrației publice;
- Creșterea gradului de transparență, a eticii și integrității la nivelul administrației publice locale.

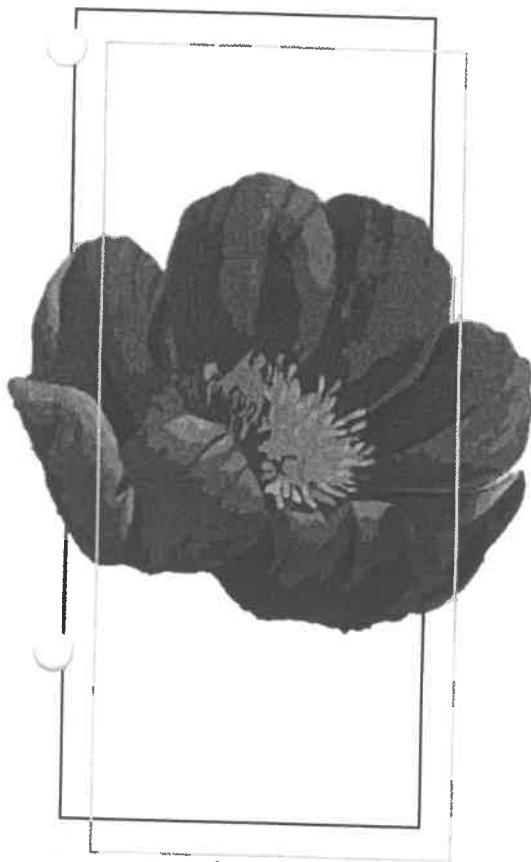
În etapa a treia au fost prelucrate informațiile obținute în etapa a doua, a fost completat profilul economic, social și cultural al comunității, s-a realizat analiza SWOT a fiecărui domeniu studiat, au fost identificate problemele strategice, avantajele și dezavantajele localității în contextul regional, județean și național.

În etapa a patra a avut loc planificarea strategică, definirea viziunii, a obiectivelor strategice, identificarea oportunităților și obstacolelor în realizarea obiectivelor. Această etapă a avut loc prin participarea activă a tuturor actorilor importanți din punct de vedere a dezvoltării comunei Zau de Câmpie (conducători ai instituțiilor publice și sociale, consilieri locali, reprezentanți ai mediului de afaceri, lideri comunitari).

În etapa a cincea a avut loc structurarea strategiilor/soluțiilor în programe și proiecte și definitivarea Planului strategic de dezvoltare locală a comunei. Strategia de dezvoltare locală a fost prezentată factorilor de decizie și aprobată de către Consiliul Local.

În etapa a șasea va avea loc implementarea strategiei de către autoritatea publică locală, urmată de activitățile de monitorizare și evaluare.

**Partea I. Contextul general al dezvoltării
comunităților rurale și fondurile europene**

1. Documente de programare

În noul cadru de programare europeană dezvoltarea regională și coeziunea vor avea următoarele trăsături față de ciclul anterior:

- **O abordare mai personalizată a dezvoltării regionale**

Politica de coeziune continuă investițiile în toate regiunile, pe baza a trei categorii (mai puțin dezvoltate, în tranziție, mai dezvoltate). Metoda de alocare a fondurilor se bazează încă, în mare măsură, pe PIB-ul pe cap de locuitor. Se introduc noi criterii (șomajul în rândul tinerilor, nivel scăzut de educație, schimbări climatice și primirea și integrarea migranților), pentru a reflecta mai bine realitatea de pe teren. Regiunile ultra periferice vor beneficia în continuare de sprijin special de la UE. Politica de coeziune continuă să sprijine strategiile de dezvoltare conduse la nivel local și să autonomizeze gestionarea fondurilor de către autoritățile locale. Crește și dimensiunea urbană a politiciei de coeziune, prin alocarea a 6 % din FEDR dezvoltării urbane durabile și într-un nou program de colaborare în rețea și de consolidare a capacitaților dedicat autorităților urbane, sub denumirea Inițiativa urbană europeană.

- **Simplificare: reguli mai scurte, mai puține și mai clare**

Pentru întreprinderile și antreprenorii care beneficiază de sprijinul UE, noul cadru oferă mai puțină birocrație și modalități mai simple de solicitare a plășilor, prin utilizarea opțiunilor simplificate în materie de costuri. Pentru facilitarea sinergiilor, un cadru unic de reglementare acoperă în prezent 7 fonduri UE implementate în parteneriat cu statele membre („gestionare partajată”). Comisia propune, de asemenea, controale mai relaxate la programele cu istoric bun, o mai mare încredere în sistemele naționale și extinderea principiului „auditului unic”, pentru a evita suprapunerea verificărilor.

- **Un cadru mai flexibil**

Noul cadru reunește stabilitatea necesară planificării investițiilor cu nivelul corespunzător de flexibilitate bugetară, pentru a face față unor evenimente neprevăzute. O evaluare intermediară va determina dacă este nevoie de modificarea programelor pentru ultimii doi ani ai perioadei de finanțare, pe baza priorităților emergente, a execuției programelor și a celor mai recente recomandări specifice fiecărei țări.

În anumite limite, se vor permite transferuri de resurse în cadrul programelor fără a fi necesară o aprobată oficială a Comisiei. O dispoziție specifică facilitează mobilizarea de fonduri UE începând din prima zi, în caz de dezastru natural.

- **O legătură mai strânsă cu Semestrul European și cu guvernanța economică a Uniunii.**

Politica de coeziune sprijină reformele pentru crearea unui mediu favorabil investițiilor, în care întreprinderile pot să prospere. Se va asigura deplina complementaritate și coordonare cu Programul de sprijin al reformei, în forma sa nouă și consolidată.

În perioada bugetară, recomandările specifice fiecărei țări (RST) formulate în contextul semestrului european vor fi luate în considerare de două ori: la început, pentru conceperea programelor din cadrul politicii de coeziune, și apoi în cadrul evaluării intermediare. Pentru a stabili condițiile propice creșterii economice și creării de locuri de muncă, noile condiții favorizante vor contribui la înlăturarea obstacolelor din calea investițiilor. Aplicarea lor va fi monitorizată pe întreaga perioadă financiară.

- **Mai multe oportunități pentru sinergii în setul UE de instrumente bugetare**

Cadrul de reglementare unic care acoperă fondurile politicii de coeziune și Fondul pentru azil și migrație vor facilita crearea de strategii de integrare a migranților la nivel local sprijinite prin resurse UE utilizate în sinergie; Fondul pentru azil și migrație se va concentra pe nevoile pe termen scurt ale migranților în momentul sosirii, în timp ce politica de coeziune va sprijini integrarea lor socială și profesională. În afara cadrului unic de reglementare, vor fi facilitate sinergii cu alte instrumente UE, cum ar fi politica agricolă comună, Orizont Europa, programul LIFE sau Erasmus +.

- **Interreg: eliminarea obstacolelor transfrontaliere și sprijinirea proiectelor interregionale pentru inovare**

Cooperarea interregională și transfrontalieră va fi facilitată de noua posibilitate ca o regiune să utilizeze părți din propria alocare pentru a finanța proiecte în altă parte a Europei, împreună cu alte regiuni.

Noua generație a programelor de cooperare interregională și transfrontalieră („Interreg”) va ajuta statele membre să depășească obstacolele transfrontaliere și să dezvolte servicii comune. Comisia propune un nou instrument pentru regiunile de frontieră și pentru țările dornice să-și armonizeze cadrele juridice, denumit Mecanismul transfrontalier european.

Pornind de la succesul acțiunii pilot din 2014-2020, Comisia propune crearea Investițiilor interregionale pentru inovare. Regiunile cu active corespunzătoare de „specializare intelligentă” vor fi sprijinate mai mult pentru alcătuirea clusterelor paneuropene în sectoare prioritare precum datele masive (big data), economia circulară, sistemele avansate de fabricație sau securitatea cibernetică.

- **Norme consolidate pentru investițiile UE cele mai performante**

Toate programele își vor menține cadrul de performanță cu obiective cuantificabile (numărul de locuri de muncă create sau accesul suplimentar la rețele în bandă largă). Noul cadră instituie un bilanț anual al performanței, sub forma unui dialog politic între autoritățile programului și Comisie. Performanța programelor va evaluația și cu ocazia evaluării intermediare. Din motive de transparență și pentru ca cetățenii să poată urmări progresele înregistrate, statele membre vor trebui să raporteze toate datele de implementare o dată la două luni, iar platforma de date deschise privind coeziunea va fi actualizată automat.

- **Utilizarea mai intensă a instrumentelor financiare**

Subvențiile singure nu pot face față nevoilor semnificative de investiții. Ele pot fi completate eficient de instrumente financiare, care au un efect de pârghie și sunt mai aproape de piață. În mod voluntar, statele membre vor putea transfera o parte din resursele politicii de coeziune noului fond InvestEU administrat central, pentru a accesa garanția oferită de bugetul UE. Combinarea subvențiilor și instrumentelor financiare este mai ușoară, iar noul cadru include și dispozitii speciale pentru a atrage mai mult capital privat.

- **Mai multe eforturi de comunicare pentru a îmbunătăți vizibilitatea politicii de coeziune**

Pentru o Europă tot mai apropiată de cetățeni, se pune mai mult accent pe necesitatea de a comunica mai bine rezultatele pozitive ale politicii de coeziune. Statele membre și regiunile au consolidat cerințele de comunicare, de exemplu în ceea ce privește organizarea de evenimente pentru inaugurarea proiectelor mari cu finanțare de la UE și dezvoltarea unor planuri de informare prin rețelele sociale.

În același timp, comunicarea pe tema proiectelor finanțate de la UE se simplifică, introducându-se un singur branding pentru toate fondurile UE, un portal unic unde apar toate finanțările disponibile pentru întreprinderi și o bază de date unică pentru proiecte gestionată de Comisie. - (<https://ec.europa.eu>)

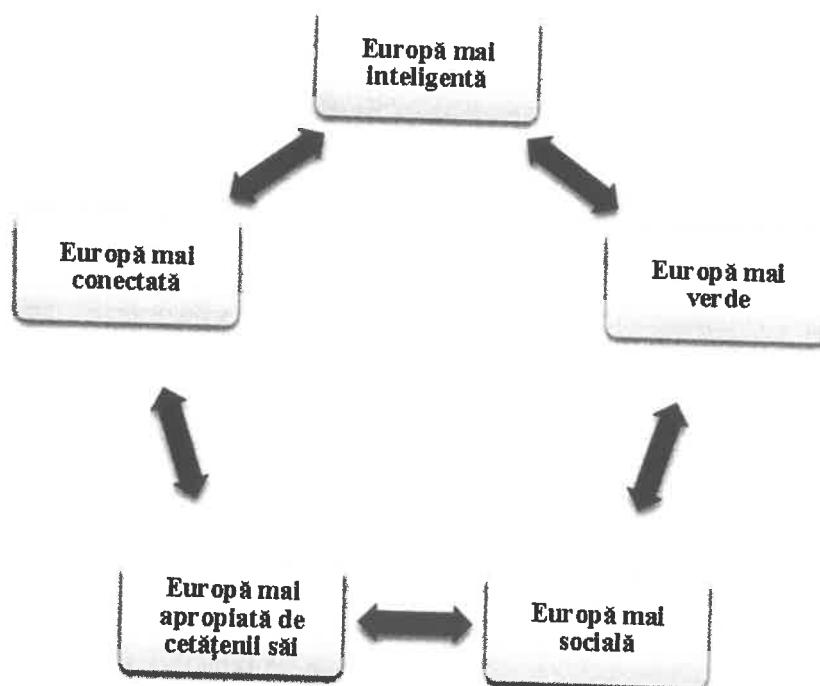
2. Politica de coeziune 2021-2027

În cadrul următorului buget pe termen lung al UE pentru 2021-2027, Comisia propune modernizarea politicii de coeziune, principala politică de investiții a UE și una dintre cele mai tangibile expresii ale solidarității.

Cinci priorități investiționale:

- **Europă mai intelligentă**, prin inovare, digitalizare, transformare economică și sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii
- **O Europă mai verde**, fără emisii de carbon, punerea în aplicare a Acordului de la Paris și investiții în tranziția energetică, energia din surse regenerabile și combaterea schimbărilor climatice
- **O Europă conectată**, cu rețelele strategice de transport și digitale
- **O Europă mai socială**, pentru realizarea pilonului european al drepturilor sociale și sprijinirea calității locurilor de muncă, a învățământului, a competențelor, a incluziunii sociale și a accesului egal la sistemul de sănătate
- **O Europă mai apropiată de cetățenii săi**, prin sprijinirea strategiilor de dezvoltare conduse la nivel local și a dezvoltării urbane durabile în UE.

Fig. nr.1. Obiectivele Politicii de Coeziune

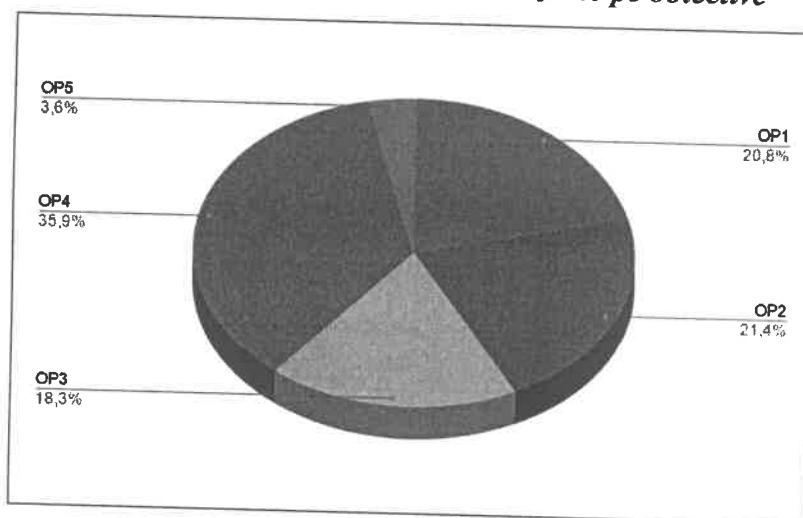
Sursă: <http://mfe.gov.ro>

Investițiile în dezvoltare regională se vor axa mai ales pe obiectivele 1 și 2. Aceste priorități li se vor aloca 65 % - 85 % din resursele FEDR și ale Fondului de coeziune, în funcție de prosperitatea relativă a statelor membre.

Concentrare tematică

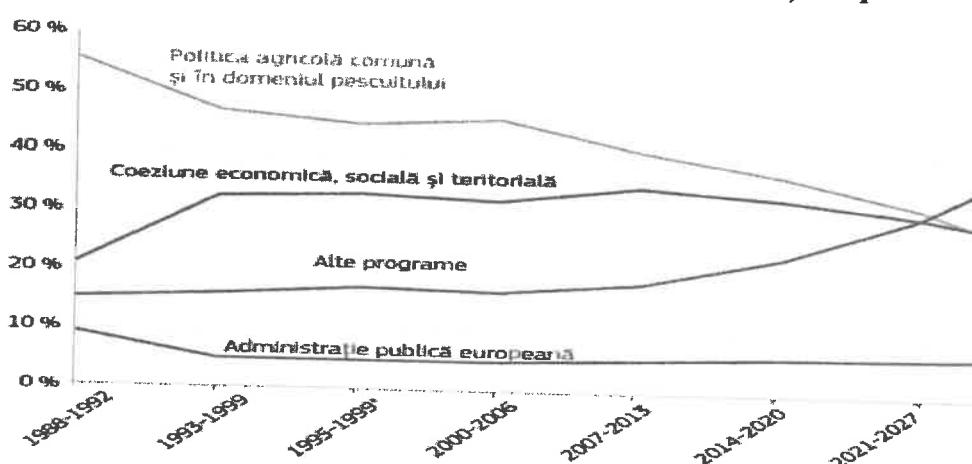
- 35% din FEDR pentru OP 1 (o Europă mai inteligentă);
- 30% din FEDR pentru OP 2 (o Europă mai verde);
- FEDR să contribuie cu 30% la obiectivele de schimbări climatice;
- FC să contribuie cu 37% la obiectivele de schimbări climatice;
- Min. 6% din FEDR pentru dezvoltare urbană;
- 2% din FSE+ pentru susținerea materială a persoanelor cele mai defavorizate;
- 25% din FSE+ pentru incluziune socială;
- 10% din FSE+ pentru sprijinul pentru tinerii care nu au un loc de muncă;

Fig. nr.2. Alocarea Politicii de Coeziune pe obiective

Sursă: Comisia Europeană

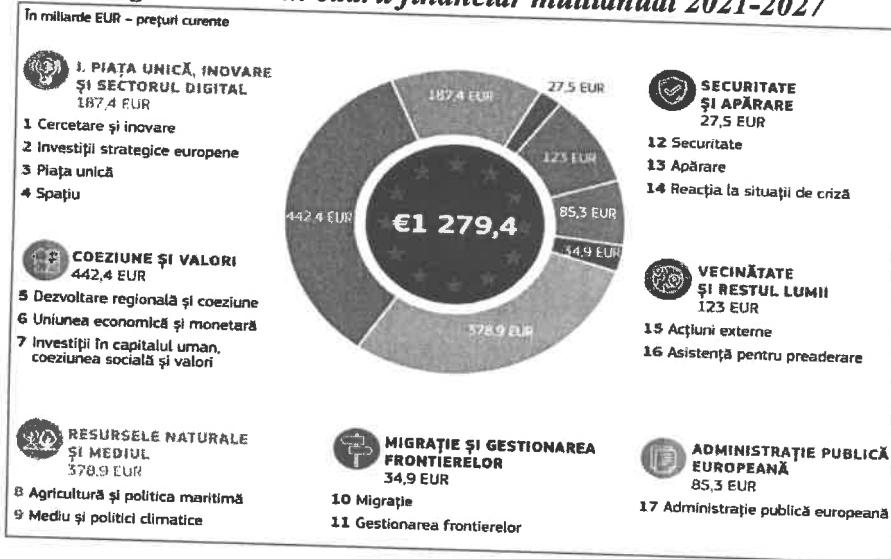
Fig. nr. 3. Evoluția bugetară a celor mai importante direcții de politică

Sursă: Comisia Europeană

*Ajustat cu ocazia extinderii din 1995

Fig. nr. 4. Noul cadru finanțiar multianual 2021-2027

3. Priorități naționale de investiții pentru finanțarea din Fondurile Europene post-2020

Conform Recomandărilor Specifice de Țară 2019, principalele probleme cu care se confruntă activitatea de cercetare-inovare din România sunt capacitatea generală scăzută a economiei românești, subfinanțarea cronică, neintegrarea firmelor cu capital străin în (eco)sistemul CDI național și lipsa de claritate cu privire la tranzitia către activități cu valoare adăugată ridicată.

Pentru a răspunde provocărilor este necesară creșterea gradului de colaborare dintre organizațiile CDI și întreprinderi, precum și de susținerea capacității întreprinderilor de a inova. Sunt vizate măsuri pentru întărirea cooperării dintre organizațiile CDI și întreprinderi, și a nivelului de investiții.

OP 1 O Europă mai inteligentă

România va contribui la acest obiectiv prin sprijinirea creșterii gradului de integrare a sistemului Cercetare, Dezvoltare și Inovare din România în European Research Area, întărirea cooperării dintre organizațiile CDI și întreprinderi, creșterii nivelului de investiții în CDI, digitalizării serviciilor publice prin modernizarea și simplificarea procedurilor administrației publice locale și centrale, dezvoltării unor competențe profesionale adaptate la economia cunoașterii în ceea ce privește procesul de descoperire antreprenorială la nivel național și regional. Vor fi susținute **întreprinderile inovatoare și creative, spin-off-urile și start-up-urile** din domeniile de specializare intelligentă.

OP1. 1. Cercetare și inovare

Obiectiv Specific Dezvoltarea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate

- *Integrarea ecosistemului CDI național în Spațiu de Cercetare European (European Research Area);*
- *Crearea unui sistem atractiv de inovare în industrie, pentru toate tipurile de inovare (de produs, de proces, organizațională și de marketing);*
- *Sprijinirea creării de noi companii inovative și creșterea ratei de supraviețuire a acestora;*
- *Consolidarea CDI în domeniul sănătății.*

OP1.2. Digitalizare

Obiectiv Specific Fructificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor și al guvernelor.

- *Creșterea gradului de digitizare a serviciilor publice pentru societatea românească;*
- *Digitizare pentru creșterea siguranței și îmbunătățirii serviciilor de mobilitate și transport;*
- *Soluții IT și digitizare în sănătate;*

OP1.3. Competitivitate

Obiectiv Specific Impulsionarea creșterii și competitivității IMM-urilor.

- *Facilitarea accesului la finanțare pt IMM-uri, inclusiv prin încurajarea finanțării inițiale și timpurii a start-up-urilor cu potențial inovativ ridicat;*
- *Consolidarea competitivității economiei românești;*

- *Sprajinarea creării de noi companii și creșterea ratei de supraviețuire a acestora;*

OP1.4. Specializare intelligentă, tranziție industrială, și antreprenoriat

Obiectiv Specific Dezvoltarea competențelor pentru specializare intelligentă, tranziție industrială și antreprenoriat.

- *Dezvoltarea unor competențe profesionale adecvate cerințelor mediului de afaceri în contextul unei economii bazate pe cunoaștere;*
- *Susținerea capacitatei administrative a structurilor din cadrul mecanismului integrat regional și național de descoperire antreprenorială;*

OP 2 O Europă mai verde

România va contribui la acest obiectiv prin finanțarea nevoilor de dezvoltare din următoarele sectoare: adaptarea la schimbările climatice prin creșterea eficienței energetice și dezvoltarea sistemelor inteligente de energie, a soluțiilor de stocare și a adeveranței sistemului energetic, prevenirea și gestionarea riscurilor, infrastructura de apă și apă uzată, economia circulară, conservarea biodiversității, calitatea aerului, decontaminarea siturilor poluate, regenerare urbană, mobilitate urbană, termoficare, pescuit și acvacultură. Investițiile în eficiență energetică în clădiri, măsurile de consolidare și de utilizare a unor surse de energie alternativă pot fi luate în calcul pentru a reduce emisiile de carbon și pentru a face față mai bine unui climat în schimbare. Pentru perioada 2021-2027, investițiile care vizează sectorul apă – apă uzată vor fi realizate conform Master Planurilor Județene urmând a continua politica de regionalizare în sector.

OP2.1 Energie

Obiectiv Specific: Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră.

- *Renovarea clădirilor publice și rezidențiale în vederea îmbunătățirii eficienței energetice;*
- *Măsuri de sprijin pentru industriile energointensive pentru a-și îmbunătăți performanța energetică;*
- *Măsuri de sprijin pentru ESCOs;*
- *Îmbunătățirea eficienței energetice în domeniul încălzirii centralizate, alături de promovarea energiei din surse regenerabile pentru încălzirea și răcirea centralizată;*
- *Consolidarea capacitatei AM, a dezvoltatorilor de proiecte și a autorităților;*

Obiectiv Specific: Promovarea energiei din surse regenerabile

- *Creșterea ponderii de surse regenerabile în consumul de energie al clădirilor;*
- *Măsuri de creștere a adeveranței rețelei naționale de energie electrică pentru a crește capacitatea de integrare a energiei provenite din surse regenerabile, de natură variabilă;*

Obiectiv Specific: Dezvoltarea de sisteme inteligente de energie, rețele și stocare în afara TEN-E

- *Echipamente și sisteme inteligente pentru asigurarea calității energiei electrice;*
- *Implementarea de soluții digitale pentru izolarea defectelor și realimentarea cu energie;*

- Digitalizarea stațiilor de transformare și soluții privind controlul rețelei de la distanță - integrare stații în SCADA (Trebuie decisă mutarea în OP1);
- Creșterea capacitatei disponibile pentru comerțul transfrontalier;

OP2.2. Schimbări climatice, riscuri, apă

Obiectiv Specific: Promovarea adaptării la schimbările climatice, a prevenirii riscurilor și a rezilienței în urma dezastrelor

- Managementul inundațiilor;
- Reducerea impactului manifestării sechetei și furtunilor asupra populației, proprietății și mediului;
- Măsuri pentru sistemul de gestionare a riscurilor, inclusiv creșterea rezilienței la nivel național și adaptarea continuă la realitatea operațională;
- Măsuri de limitare a efectelor negative ale eroziunii costiere;

Obiectiv Specific: Promovarea gestionării sustenabile a apei.

- Continuarea acțiunilor integrate de dezvoltare a sistemelor de apă și apă uzată, inclusiv prin consolidarea suplimentară și extinderea a operatorilor regionali
- Finanțarea acțiunilor de consolidare a capacitatei de reglementare economică a sectorului de apă și apă uzată, astfel încât să se eficientizeze procesul de realizare a planurilor de investiții pentru conformare
- Digitalizarea stațiilor de transformare și soluții privind controlul rețelei de la distanță - integrare stații în SCADA (Trebuie decisă mutarea în OP1)
- Creșterea capacitatei disponibile pentru comerțul transfrontalier

OP2.3. Economia circulară

Obiectiv specific: Promovarea tranzitiei către o economie circulară

- Extinderea schemelor de gestionare a deșeurilor la nivel de județ, inclusiv îmbunătățirea sistemelor integrate existente de gestionare a deșeurilor, pentru a crește reutilizarea și reciclarea, pentru a preveni generarea deșeurilor și devierea de la depozitele de deșeuri, în conformitate cu nevoile identificate în PNGD și PJGD-uri.
- Investiții individuale suplimentare pentru închiderea depozitelor de deșeuri.
- Investiții în consolidarea capacitatei părților interesate fie publice sau private, pentru a susține tranzitia la economia circulară și care să promoveze acțiuni/ măsuri privind economia circulară, inclusiv conștientizarea publicului, prevenirea deșeurilor, colectarea separată și reciclarea.

OP2.4. Biodiversitate

Obiectiv specific: Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării

- Investiții în rețeaua Natura 2000 – Elaborarea, revizuirea și implementarea planurilor de management, măsuri de menținere și de refacere a siturilor Natura 2000 pentru specii și habitate, precum și a ecosistemelor degradate și a serviciilor furnizate situate în afara ariilor naturale protejate. Acțiuni de completare a nivelului de cunoaștere a biodiversității și ecosistemelor și realizarea de studii științifice;
- Măsuri pentru implementarea infrastructurii verzi;
- Consolidarea capacitatei administrative a autoritaților și entităților cu rol în managementul rețelei Natura 2000 și a altor arii naturale protejate.

OP2.5. Aer

Obiectiv specific: Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării

- Dotarea Rețelei Naționale de Monitorizare a Calității Aerului cu echipamente noi astfel încât să se continue conformarea cu cerințele de asigurare și controlul calității datelor și de raportare a RO la CE și achiziția de echipamente pentru măsurarea poluanților în aerului ambiental cu respectarea prevederilor Directivei 2008/50/CE

- Implementarea măsurilor care vizează creșterea calității aerului;
- măsuri legate de îmbunătățirea sau înlocuirea instalațiilor individuale (casnice) de încălzire a locuințelor/ gospodăriilor din mediul urban cu instalații mai performante;
- finanțarea sistemelor de încălzire pentru scopuri de atenuare a schimbărilor climatice, atât la nivelul agenților economici cât și la nivelul sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică la nivelul autoritaților publice și/ sau altor entități publice (spitale, unități de învățământ etc.) sau a instalațiilor individuale de încălzire a locuințelor/ gospodăriilor, utilizând gaz natural.

OP2.6. Situri contaminate

Obiectiv specific: Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării

- Măsuri de remediere a siturilor contaminate, inclusiv refacerea ecosistemelor;
- Regenerarea spațiilor urbane degradate și abandonate, reconversia funcțională a terenurilor virane degradate/ neutilizate/ abandonate și reincluderea acestora în circuitul social/ economic sau ca rezervă de teren pentru viitoare investiții la nivelul orașelor, în vederea creării condițiilor necesare pentru o dezvoltare durabilă urbană.

OP2.7. Mobilitate urbană

Obiectiv specific: Mobilitate națională, regională și locală sustenabilă, rezilientă în fața schimbărilor climatice, inteligentă și intermodală, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere

- *Dezvoltarea rețelelor regionale și locale de transport pe cale ferată și cu metroul și de acces la TEN-T centrală și globală de transport, inclusiv solutii combine;*
- *Reducerea emisiilor de carbon în municipiile reședință de județ și în municipii și zona lor funcțională prin investiții bazate pe planurile de mobilitate urbana durabilă.*

OP3. O Europă mai conectată

În cadrul acestui acest obiectiv de politică, Romania își propune finalizarea unor tronsoane ale rețelei TEN-T principală și anumite părți ale rețelei TEN-T globale, transportul fiind un factor important al dezvoltării economiei. Prioritatea pentru România rămâne dezvoltarea infrastructurii de transport în special pe rețeaua principală, precum și conexiunea regiunilor la rețeaua TEN-T prin realizarea variantelor ocolitoare și a racordurilor lipsă, care va permite o mai bună interconectare a regiunilor dar și a României cu alte state membre.

OP3.1. Conectivitate

Obiectivul Specific: Dezvoltarea unei rețele TEN-T durabilă, rezilientă în fața schimbărilor climatice, inteligentă, sigură și intermodală

- *Dezvoltarea rețelelor TEN-T centrală și globală de transport rutier;*
- *Dezvoltarea rețelelor TEN-T centrală și globală de transport pe calea ferată;*
- *Îmbunătățirea serviciilor de transport pe calea ferată pe scurt și lung parcurs, prin creșterea capacitații de transport și măsuri de reformă;*
- *Îmbunătățirea siguranței și securității pentru toate modurile de transport și punerea în aplicare a strategiei adoptată privind siguranța traficului, pentru reducerea numărului de decese din accidente rutiere;*
- *Investiții în infrastructură și suprastructură portuară situate pe rețeaua TEN-T centrală și globală, inclusiv acces în porturi, investiții multimodale în porturi și pentru îmbunătățirea conectivității transfrontaliere;*
- *Investiții în dezvoltarea de terminale intermodale inclusiv acces și echipamente;*
- *Investiții în modernizarea punctelor de trecere transfrontaliere pe rețeaua TEN-T centrală și globală și crearea de noi conexiuni de transport suplimentare peste Dunăre, inclusiv măsuri de îmbunătățire a timpilor de trecere, includerea de noi servicii și proceduri operaționale;*
- *Asistență tehnică acordată principalilor beneficiari din domeniul transportului, cu precădere Compania Națională de Căi Ferate și Compania Națională de Administrare a Infrastructurii Rutiere, alte autorități de transport și Ministerul Transporturilor.*

Obiectivul Specific: Dezvoltarea unei mobilități naționale, regionale și locale durabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere

- *Dezvoltarea rețelelor rutiere naționale de acces la TEN-T centrală și globală de transport;*
- *Dezvoltarea rețelelor feroviare de acces la TEN-T centrală și globală de transport.*

OP3.2. Broadband

Obiectiv Specific: Îmbunătățirea conectivității digitale

- *Dezvoltarea infrastructurii de bandă largă Broadband - Investiții în infrastructură de bandă largă de foarte mare capacitate, conform rezultatelor "Planului național sau regional privind banda largă" (condiție favorizantă).*

OP4 O Europă mai socială

România are în vedere crearea acelor pârghii fundamentale dezvoltării tuturor sectoarelor economice, respectiv investițiile în oameni. În acest context, intervențiile vizate au în vedere patru aspecte majore:

- asigurarea unei educații de calitate incluzive la toate nivelurile;
- adaptarea resursei umane la dinăZau de Câmpie pieței muncii și a progresului tehnologic;
- combaterea sărăciei și promovarea incluziunii sociale prin măsuri personalizate;
- asigurarea unor servicii de sănătate de calitate și accesibile tuturor.

OP4.1. Ocupare

Obiectiv specific: Îmbunătățirea accesului pe piața muncii pentru toate persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă, în special pentru tineri, şomeri de lungă durată și grupurile dezavantajate pe piața muncii, persoane inactive, prin promovarea angajării pe cont propriu și a economiei sociale.

- *Dezvoltarea mecanismului de integrare multidisciplinară a politicilor din ocupare, educație, asistență socială și sănătate prin armonizarea cadrului legal între serviciile oferite forței de muncă de cele patru sectoare;*
- *Noi abordări de furnizare de servicii integrate de ocupare, adaptate nevoilor grupurilor dezavantajate pe piața muncii (persoane inactive, cu dizabilități, şomeri de lungă durată, persoane reîntoarse în țară, migranți etc.), prin pachete de servicii personalizate și adaptate nevoilor;*
- *Valorificarea potențialului economic al tinerilor (inclusiv NEETs);*
- *Asigurarea forței de muncă necesare în zonele care înregistrează deficite;*
- *Promovarea spiritului antreprenorial, sprijinirea inițiativelor antreprenoriale și a economiei sociale;*
- *Facilitarea accesului la ocupare a persoanelor dezavantajate;*

Obiectiv specific: Modernizarea instituțiilor și a serviciilor pieței muncii pentru a evalua și anticipa necesarul de competențe și a asigura asistență personalizată și în timp real urmărind asigurarea medierii/plasării (matching), tranzacției și a mobilității forței de muncă.

- *Dezvoltarea unui mecanism coerent și sustenabil de agregare și integrare a informațiilor furnizate de diversele instrumente folosite în anticipare și de utilizare a rezultatelor pentru întâmpinarea nevoilor de competențe pe piața muncii.*

Obiectiv specific: Promovarea participării echilibrante după gen pe piața muncii și a asigurării echilibrului dintre viața profesională și cea privată

- *Crearea de oportunități pentru integrarea femeilor pe piața muncii.*

Obiectiv specific: Promovarea adaptării la schimbare a lucrătorilor, întreprinderilor și antreprenorilor, a îmbătrânirii active și în condiții bune de sănătate, precum și a unui mediu de lucru sănătos și adaptat care să reducă riscurile la adresa sănătății

- *Crearea unui mediu de muncă sănătos, sigur, accesibil și prietenos pentru angajați, în special pentru cei cu nevoi speciale (din grupul ţintă).*

OP4.2. Educație

Obiectiv specific: Îmbunătățirea calității, eficacității și a relevanței sistemului de educație și formare pentru piața muncii, pentru a sprijini dobândirea de competențe cheie, inclusiv a competențelor digitale

- *Adaptarea programelor de pregătire din educație și formare la cerințele pieței, în competențe cheie și digitale;*

- *Cresterea calității, eficacității și relevanței ofertei și serviciilor de educație (la toate nivelurile);*

- *Corelarea dintre nevoile elevilor și studenților, serviciile de consiliere, sprijin, acompaniere;*

- *Îmbunătățirea formării cadrelor didactice pentru creșterea calității și eficacității procesului educativ.*

Obiectiv specific: Promovarea accesului egal la educație și formare de calitate și favorabile incluziunii, completarea studiilor și a absolvirii acestora, în special pentru grupurile defavorizate, începând de la educația și îngrijirea copiilor preșcolari, continuând cu educația și formarea generală și profesională și până la învățământul terțiar

- *Cresterea accesului la educație și formare de calitate și favorabile incluziunii;*

- *Formarea (initială și continuă) cadrelor didactice pentru o educație incluzivă;*

- *Consolidarea participării populației în procesul de învățare pe tot parcursul vieții și de reconversie profesională pentru facilitarea tranzițiilor și a mobilității de pe piața muncii.*

OP4.3. Incluziune socială

Obiectiv specific: Promovarea integrării socio-economice a resortisanților țărilor terțe și a comunităților marginalizate, cum ar fi romii

- *Promovarea integrării socio-economice a 700 comunităților marginalizate, inclusiv Roma, prin implementarea unor măsuri integrate;*

- Îmbunătățirea condițiilor de locuit, inclusiv prin acordarea de locuințe sociale, înființarea de adăposturi de noapte și centre de urgență pentru categorii de persoane marginalizate: romi, persoane fără adăpost, familii monoparentale sărace, victime ale traficului de persoane sau ale violenței domestice;

- Integrarea socio-economică a migranților.

Obiectiv specific: Îmbunătățirea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, durabile și accesibile; modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecția socială; îmbunătățirea accesibilității, a eficacității și a rezilienței sistemelor de asistență medicală și a serviciilor de îngrijire de lungă durată

- Măsuri pentru asigurarea asistenței juridice pentru persoanele bolnave mintal cu sau fără tutore legal;

- Creșterea intervențiilor integrate pentru incluziunea socială a persoanelor fără adăpost;

- Pregătirea specialiștilor din domeniul asistenței sociale;

- Dezvoltarea serviciilor integrate destinate copiilor și adolescenților cu tulburări din spectrul autist.

OP4.4. Sănătate

Obiectiv specific: Îmbunătățirea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, durabile și accesibile; modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecția socială; îmbunătățirea accesibilității, a eficacității și a rezilienței sistemelor de asistență medicală și a serviciilor de îngrijire de lungă durată

- Continuarea investițiilor în spitalele regionale/județene și spitale prioritare naționale (lista scurtă MS în baza unor criterii de prioritizare– Reabilitarea/ Construcția spitalelor județene și spitale prioritare naționale și dotarea cu echipamente de specialitate, pregătire și perfecționare resursă umană);

- Creșterea accesului la servicii medicale de calitate prin sprijinirea unor măsuri care vizează prevenirea și controlul bolilor netransmisibile;

- Sprijinirea programelor dedicate de sănătate, de exemplu, programe pentru mamă și copil, programe în domeniul transplantului de organe, ţesuturi și celule, sănătate mintală, boli rare, prevenirea problemelor dentare;

- Creșterea accesului la servicii medicale primare la nivelul comunității/ Asistență medicală de bază în comunitățile sărace/marginalizate/dezavantajate;

- Dezvoltarea și îmbunătățirea sistemului de pregătire pentru personalul cu atribuții în domeniul asistenței medicale de urgență. Acordarea de prim ajutor calificat și asistență medicală de urgență;

- *Dezvoltarea serviciilor de îngrijire la domiciliu, îngrijire pe termen lung și servicii și infrastructuri comunitare, în special pentru persoanele în vîrstă și pentru persoanele cu handicap; sprijinirea măsurilor naționale eficiente de îmbătrânire active;*
- *Creșterea accesului la servicii medicale de calitate prin sprijinirea unor măsuri care vizează îmbunătățirea capacitaților de diagnostic și supraveghere a bolilor transmisibile, raportarea acestora și îmbunătățirea măsurilor de prevenire și control.*

OP5 O Europă mai aproape de cetănenii săi

În ceea ce privește implementarea dezvoltării teritoriale integrate, România va folosi ambele abordări, atât **Investițiile Teritoriale Integrate**, cât și **Dezvoltarea Locală plasată sub Responsabilitatea Comunității**.

Este avută în vedere alocarea de sume dedicate (pe baza unor algoritmi clar stabiliți) pentru investiții în municipiile reședință de județ, inclusiv zonele funcționale, cu scopul de a consolida capacitatea de planificare și coordonare pentru gestionarea investițiilor urbane integrate, pentru a genera creștere economică, inovare și productivitate, precum și pentru a asigura accesul la noi locuri de muncă și servicii publice de bază la nivel local, în linie cu potențialul de creștere al acestora și în baza unei abordări personalizate.

Sunt avute în vedere investiții în infrastructura turistică, inclusiv în noi tehnologii, dezvoltarea unei rețele de destinații turistice competitive, precum și creșterea calității serviciilor. Patrimoniul cultural și natural este un element important care contribuie în mod decisiv, atât la dezvoltarea turismului, cât și la dezvoltarea locală, dar care necesită ample investiții de conservare și restaurare și în aceste condiții intervențiile la nivel regional vor fi prioritizate în sensul concentrării către obiectivele cele mai reprezentative (cetăți medievale, mănăstiri și biserici, centre etnografice, monumente arheologice, case memoriale, alte măsuri de recunoaștere a valorilor naționale etc).

OP5.1. Turism, patrimoniu, cultură, securitate urbană

Obiectiv specific: Promovarea dezvoltării integrate în domeniul social, economic și al mediului, a patrimoniului cultural și a securității în zonele urbane

- *Investiții în turism – stațiuni turistice urbane de interes național;*
- *Investiții în infrastructura din domeniul cultural;*
- *Investiții în patrimoniul cultural;*
- *Investiții pentru regenerarea urbană și securitatea spațiilor publice.*

OP5.2. Dezvoltare teritorială integrată

Obiectiv specific: Promovarea dezvoltării integrate în domeniul social, economic și al mediului la nivel local, a patrimoniului cultural și a securității, inclusiv în zonele rurale și de coastă și inclusiv prin dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității

- *Sprrijin pentru structurile de guvernanță ITI (Delta Dunării și Valea Jiului) - sprrijin pentru pregătirea și conceperea strategiilor teritoriale;*
- *Sprrijin pentru structurile de guvernanță CLLD (ZUM-uri) – pregătire, gestiune și animare;*
- *Sprrijin pentru SIDU – pregătire, gestiune și animare.*

Conform pachetului legislativ 2021-2027 propus de Comisia Europeană, alocările dedicate României din fondurile aferente Politicii de Coeziune însumează aprox. **31 miliarde euro** (prețuri curente) și sunt distribuite pe fonduri astfel:

- **Fondul European de Dezvoltare Regională** - **17,715 miliarde euro**, inclusiv 392 milioane euro pentru Cooperare Teritorială Europeană,
- **Fondul Social European Plus** - **8,385 miliarde euro**,
- **Fondul de Coeziune** - **4,499 miliarde euro**, inclusiv alocarea de transferat către Mecanismul pentru Interconectarea Europei (Connecting Europe Facility - CEF) - 1,091 miliarde euro, din care doar 70% la dispoziția Statului Membru,
- **Fondul pentru o Tranziție Justă** – **1,766 miliarde euro**

4. Politica Agricolă Comună 2021-2027

Pe baza a nouă obiective clare, viitoarea PAC va continua să asigure accesul la alimente de calitate superioară și un sprijin puternic pentru modelul european de agricultură, care este unic. Pachetul de reformă PAC conține trei propuneri legislative:

- Un regulament privind **planurile strategice în domeniul PAC** (în care sunt abordate plășile directe, intervențiile sectoriale și dezvoltarea rurală);
- Un regulament privind **organizarea comună unică a pieșelor** (OCP unică);
- Un regulament orizontal privind **finanțarea, gestionarea și monitorizarea PAC**.

Principalele elemente ale reformei PAC:

- Simplificarea și modernizarea politicii;
- Reechilibrarea responsabilitășilor între Bruxelles și statele membre;
- Sprijin mai bine orientat, bazat pe rezultate și pe performanță;
- Distribuirea mai echitabilă a plășilor directe;
- Creșterea așteptărilor în materie de mediu și climă

Cele 9 obiective ale viitoarei PAC sunt:

- să le asigure fermierilor un venit echitabil;
- să amelioreze competitivitatea;
- să restabilească echilibrul de putere în lanșul alimentar;
- să combată schimbările climatice;
- să protejeze mediul;
- să conserve peisajele și biodiversitatea;
- să sprijine reînnoirea generațională;
- să ajute la dinamizarea zonelor rurale;
- să protejeze calitatea alimentelor și sănătatea.

Direcșii de acțiune

- sprijinirea veniturilor agricole viabile și reziliență în întreaga Uniune pentru a spori siguranța alimentară;
- orientarea spre piață și creșterea competitivității, inclusiv un focus mai mare pe cercetare, tehnologie și digitalizare;
- îmbunătășirea poziției fermierilor în lanșul valoric;
- atragerea și susținerea tinerilor agricultori și facilitarea dezvoltării afacerilor în mediul rural;
- promovarea ocupării forței de muncă, creșterea economică, incluziunea socială și dezvoltarea locală în mediul rural, inclusiv bio-economia și silvicultura durabilă.

5. Măsuri de redresare și reziliență

Mecanismul de redresare și reziliență (MRR) este un instrument propus de Comisia Europeană la 28 mai 2020, prin Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a Facilității de redresare și reziliență (FRR).

Pentru instrumentul de finanțare „Mecanismul de redresare și reziliență” a fost necesară elaborarea Planului Național de Relansare și Reziliență prin care au fost stabilite domeniile prioritare de investiții ale României pentru ieșirea din criză, relansarea economică și creșterea capacitații de reziliență a României.

Proiectele de infrastructură sunt investiții publice de importanță strategică pentru România, care asigură creșterea calității vieții, conectivitatea cu coridoarele de transport transeuropene și creșterea mobilității populației și a mărfurilor, iar întârzierea pregătirii portofoliului de proiecte pentru PNRR 2021-2026 va avea impact direct asupra pierderii de sume alocate României prin MRR, context care impune reglementarea în regim de urgență a unor măsuri pentru diminuarea acestei categorii de risc;

Proiectele de infrastructură din domenii de importanță strategică pentru România sunt:

- a) proiecte de infrastructură pentru sisteme de irigare/umectare a solului pentru combaterea riscului de secetă, combaterea eroziunii solului, drenare și desecare, protecție antigrindină, împăduriri;
- b) proiecte de infrastructură pentru mobilitate urbană, regenerare urbană, turism și cultură, ecologizare platforme industriale, înființare/reabilitare/modernizare;
- c) campusuri școlare necesare învățământului profesional și tehnic;
- d) reabilitare/modernizare/extindere sisteme centralizate de producere și distribuție a energiei termice necesare populației;
- e) proiecte de infrastructură din domeniul sănătății publice;
- f) proiecte de infrastructură pentru cercetare în domeniul transferului tehnologic;
- g) proiecte de infrastructură de apă-canalizare;
- h) proiecte de infrastructură edilitară: apă-canalizare;
- i) modernizare/extindere/reabilitare/dezvoltare de drumuri interioare ale localităților, mobilitate urbană în parteneriat cu localitățile urbane, regenerare urbană, sistem de iluminat public, sisteme centralizate de alimentare cu energie termică destinate localităților rurale limitrofe localităților urbane.

Ministerul Fondurilor Europene alocă fondurile necesare pregătirii proiectelor pe bază de convenții de finanțare, încheiate cu beneficiarii finali de fonduri pentru pregătirea proiectelor, în funcție de valoarea estimată a proiectelor de investiții, dar nu mai mult de 3% din valoarea estimată a acestora.

Proiecte de infrastructură pentru mobilitate urbană, regenerare urbană, turism și cultură, ecologizare

platforme industriale, înființare/reabilitare/modernizare campusuri școlare necesare învățământului profesional și tehnic, reabilitare/modernizare/extindere sisteme centralizate de producere și distribuție a energiei termice necesare populației în valoare de maxim 500.000.000 lei. Beneficiarii finali ai finanțării sunt autorități publice locale din municipii reședință de județ, municipii și orașe. Mecanismul de alocare a fondurilor, încheierea contractelor de finanțare, monitorizare proiecte, raportare precum și orice alte măsuri este cel prevăzut de OUG 88/2020 privind instituirea unor măsuri, precum și acordarea unui sprijin finanțiar pentru pregătirea portofoliului de proiecte în domenii strategice considerate prioritare pentru perioada de programare 2021-2027, destinat finanțării prin Programul Operațional Asistență Tehnică 2014-2020 (POAT 2014-2020) și Programul Operațional Infrastructură Mare 2014-2020 (POIM). Fondurile prevăzute pentru elaborarea documentațiilor tehnico-economice se repartizează pe regiuni de dezvoltare ale României prin utilizarea cheilor de repartizare prevăzute pentru Programul Operațional Regional 2014-2020.

OUG nr. 155/2020, privind unele măsuri pentru elaborarea Planului Național de Redresare și Reziliență necesar României pentru accesarea de fonduri externe rambursabile și nerambursabile în cadrul Mecanismului de redresare și reziliență va avea un impact macroeconomic, contribuind la pregătirea portofoliului de proiecte din domeniul infrastructurii de interes național/local și regional, care va permite atragerea fondurilor europene alocate României în cadrul PNRR.

6. Planul de dezvoltare al Regiunii Centru 2021-2027

Regiunea Centru este formată din 6 județe (Alba, Brașov, Covasna, Harghita, Mureș și Sibiu), care însumează o suprafață de 34100 km², reprezentând 14,3% din teritoriul țării. Din suprafața totală a Regiunii Centru cea mai mare pondere o ocupă județul Mureș (19,7%), la polul opus fiind județul Covasna (10,9%).

Particularitățile fizico-geografice ale Regiunii Centru

Cele mai importante particularități ale reliefului Regiunii Centru sunt:

- armonia morfologică a reliefului, modul în care se îmbină marile trepte de relief la nivelul regiunii;
- dispoziția concentrică a acestor trepte de relief ;
- puternica influență exercitată de altitudine asupra componentelor naturale și antropice.

Hidrografie Regiunii Centru este reprezentată de supafe importante din bazinul hidrografic al râurilor Mureș și Olt.

Diversitatea bogățiilor naturale care găsesc atât în interiorul cât și la exteriorul suprafeței Regiunii Centru constituie o premiză importantă în dezvoltarea economică, cele mai importante fiind: zăcămintele de gaz metan, zăcămintele metalifere și resursele neferoase (aur, argint, plumb, zinc, zăcăminte polimetalice, etc.), sare, apele minerale (inclusiv cele terapeutice), lacuri sărate, nămoluri sapropelice, gaze mofetice, sulf, rocile de construcție (bazalt, travertin, gresie, șisturi cristaline, cristale marmoreene, calcar, argile și argile refractare, caolin, precum și pietrișuri și nisipuri din albiile principalelor râuri), fondul funciar (foarte diferențiat în funcție de altimetria reliefului și particularitățile bio-pedo-climatice), resurse regenerabile de energie (potențial ridicat din punct de vedere al rentabilității economice îl deține energia solară și biomasa, urmat de potențialul hidroenergetic), potențial turistic ridicat pus în evidență de varietatea și particularitățile reliefului și a condițiilor climatice, etc.

Sistemul de așezări

Rețeaua de localități din Regiunea Centru este formată din 57 de orașe (dintre care 20 sunt municipii), 357 de comune și 1788 de sate. Cele mai multe comune sunt în județul Mureș (91). Considerată una dintre mariile arii de concentrare umană Depresiunea Transilvaniei se remarcă prin repartiția relativ uniformă a așezărilor în strânsă corelație cu relieful, rețeaua hidrografică, resursele naturale și căile de comunicație.

Zone metropolitane

Pe teritoriul Regiunii Centru au fost delimitate două zone metropolitane având ca centre polarizatoare municipiile Brașov și Târgu Mureș, care împreună cu localitățile înconjurătoare formează sisteme teritoriale ce oferă condiții pentru o dezvoltare socială și economică echilibrată.

Zona metropolitană Târgu Mureș este formată din următoarele localități: Târgu Mureș, Ungheni, Acățari, Ceuașu de Câmpie, Corunca, Crăciunești, Cristești, Ernei, Gheorghe Doja, Livezeni, Pănet,

Sâncraiu de Mureş, Sângeorgiu de Mureş și Sân paul. Târgu Mureş este un important centru administrativ, cultural, industrial și servicii cu grad ridicat de polarizare a zonei metropolitane, acest fapt facilitând o serie de direcții integrate de dezvoltare durabilă a zonei.

Zonele urbane funcționale la nivelul Regiunii Centru (ZUF)

O zona urbană funcțională cuprinde acele unități administrativ - teritoriale, atât urbane cât și rurale, care au o pondere a navetiștilor în reședința de județ mai mare de 15%.

ZUF Târgu Mureş cuprinde 31 UAT-uri: reședința de județ Târgu Mureş, două orașe (Ungheni, Miercurea Nirajului) și 28 comune: Cristești, Sâncraiu de Mureş, Livezeni, Sântana de Mureş, Corunca, Sângeorgiu de Mureş, Pănet, Ceaușu de Câmpie, Sân paul, Gheorghe Doja, Crăciunești, Ernei, Păsăreni, Gorneşti, Şincai, Acățari, Ogra, Glodeni, Mădăraş, Voivodenii, Râciu, Iclanzel, Găneşti, Suplac, Zau de Câmpie, Găleşti, Vărgata, Band.

Demografia și resursele de muncă

Indicatori demografici

Densitatea populației este scăzută (68,3 locuitori/km²), sub cea înregistrată la nivel național (82,2 locuitori/km²). În ultimele 2,7 decenii populația regiunii s-a redus cu -18,5%, datorită atât migrației, cât și datorită scăderii natalității, mai ales după anul 1990.

În mediul urban, populația a scăzut cu -22,8% în 2017 comparativ cu 1990 (de la 60,5% în 1990 la 57,3% în 2017), iar în cel rural cu -12,1% (deși se observă o creștere de la 39,5% în 1990 la 42,7% în 2017). În județul Mureș evoluția ratei de descreștere a populației rezidente proiectate la orizontul anului 2060 față de anii 2050, 2040, 2030, 2030 și 2015 se poate observa din tabelul următor:

Tabel nr. 1 Prognoza ratei de descreștere a populației

Județul	2060 față de 2015	2060 față de 2020	2060 față de 2030	2060 față de 2040	2060 față de 2050
Mureș	-26,5	-24,6	-20,2	-14,5	-7,8

Sursă: Analiza socio-economică a Regiunii Centru

Se constată în ultimii ani un interesant fenomen de „re-ruralizare” a României și, implicit, a Regiunii Centru, determinat de migrația dinspre mediul urban spre mediul rural.

Structura populației după nivelul instituției de învățământ absolvite

Ponderea absolvenților de studii superioare s-a dublat în anul 2011 față de anul 2002 (de la 6,6% la 13,7%), în timp ce ponderea persoanelor fără o școală absolvită s-a redus de aproape 3 ori, iar ponderea analfabetilor a scăzut de la 2% la 1,2%. În județul Mureș ponderea analfabetilor a scăzut de la 2,6% la 1,7%, iar ponderea populației cu studii superioare de lungă durată a crescut de la 5,2% la 10,3%.

Caracteristici etno - culturale ale Regiunii Centru

Regiunea Centru se caracterizează printr-o mare diversitate etnică, lingvistică și religioasă. Românii formează majoritatea absolută a populației din Regiunea Centru (61,22%), fiind însă minoritari în 2

județe – Harghita (12,61%) și Covasna (21,42%). Sunt urmați în ordine de maghiari – 28,57% din totalul populației (6,5% la nivelul național), romi – 4,71% din populație (3,3% la nivelul național) și germani – 0,4% (0,2% la nivelul țării). Maghiarii se concentrează în trei județe – Harghita, Covasna și Mureș. Romii dețin ponderi însemnate în județele Mureș (8,52%), Sibiu (4,52%) și Alba (4,17%). Maghiarii se concentrează în trei județe – Harghita, Covasna și Mureș – în două dintre acestea constituind majoritatea populației.

Tabelul nr. 2. Structura etnică a județului Mureș, 2011

Județ	Români (%)	Maghiari (%)	Romi (%)	Germani (%)	Alte etnii(%)
Mureș	50,35	35,46	8,52	0,27	4,39

Sursă: INS

Resursele de muncă. Piața forței de muncă

Transformările socio-economice ce au avut loc în ultimele decenii în România au influențat evoluția și structura forței de muncă. Evoluția numerică a populației active în ultimii 30 de ani a fost negativă în regiunea Centru. Acest fenomen se explică și prin scăderea populației în vîrstă de muncă, dar și prin migrația populației spre țările Uniunii Europene.

În ceea ce privește structura pe sectoare economice a forței de muncă, se constată restrângerea sectorului primar și a celui secundar, concomitent cu dezvoltarea sectorului serviciilor și al construcțiilor. Ponderea populației ocupate în agricultură a rămas aproape neschimbată în ultimii 20-30 de ani. Din totalul populației ocupate în agricultură, silvicultură și pescuit la nivel regional aproape două treimi, 65,1% era în județele Mureș (28,0%) în anul 2017. În perioada 1990-2017 a scăzut numărul **populației active civile** din Regiunea Centru, cu 17,4%. În unele județe, în 2017 comparativ cu 1990 s-au înregistrat scăderi în rândul populației active peste media regională: în județul Harghita (-20,7%), Covasna (-19,8%), Brașov (-19,4%) și Alba (-18,1%). Din populația activă civilă la nivelul Regiunii Centru în 2017 un sfert era în județul Brașov (24,2%, 261,5 mii persoane), urmată de județul Mureș cu o cincime (21,7%, 234,8 mii persoane), la polul opus cu mai puțin de o zecime fiind județul Covasna (7,9%, 86 mii persoane). Populația activă a regiunii forma puțin peste 40% din totalul populației în anul 2017.

Rata de ocupare a populației în vîrstă de muncă s-a diminuat de la 63,2% în 1996 la 59,8% în 2000 la 54,1% în 2010, fiind de 54,2% în anul de referință 2013, urmând în perioada 2014-2017 o creștere constantă de la 54,8% la 60,8%.

Tabel nr. 3. Resursele de muncă și rata de activitate a resurselor de muncă la nivelul județului Mureș în perioada 1990-2017

	1990	1995	2000	2005	2010	2017
Resurse de muncă (mii persoane)	340	352,5	352,9	364,2	371,8	341,3
Rata de activitate (%)	83,1	84,4	75	68	66,7	68,8

Sursă: INS

În anul 2017, la nivelul regiunii Centru sectorul industriei deținea cea mai mare pondere a populației ocupate, aproape o treime (30,8%, 322,2 mii persoane), fiind aproape la egalitate cu sectorul serviciilor (30,4%, 318,2 mii persoane), urmat de agricultură, silvicultură și pescuit (16,8%), comerț (14,5%), construcții (7,4%). În județul Mureș situația se prezenta în felul următor: 30,0% servicii, 26,5% industrie (din care 88,1% industria prelucrătoare), 21,8% agricultură, silvicultură și pescuit, 15,1% comerț, 6,6% construcții.

Situatăția șomajului în Regiunea Centru

Rata șomajului la nivelul Regiunii Centru a avut o evoluție oscilantă în perioada 1991-2017. Cele mai scăzute valori s-au înregistrat în anii 1991 (1,8%), iar cele mai ridicate valori în anul 1999 (11%). În 2017 rata șomajului la nivel regional era de 3,5%, sub media la nivel național (4,0%), însă în județul Mureș era aproape egală cu media națională de 4,0%.

În funcție de **nivelul de instruire**, din numărul total de șomeri înregistrați la nivelul Regiunii Centru în 2018 (30860 șomeri), cele mai afectate de șomaj sunt persoanele cu un nivel redus de educație, (80,0%, 24680 șomeri care au un nivel de studiu primar, gimnazial sau profesional), urmat de cele cu un nivel mediu de educație (15,8%, 4874 șomeri care au absolvit liceul sau postliceala), iar cel mai puțin persoanele cu studii superioare (4,2%, 1306 șomeri cu studii universitare).

Infrastructura de transport

Regiunea Centru se bucură de o poziție privilegiată în ce privește accesibilitatea și conexiunile rutiere cu restul țării și cu Europa. Regiunea Centru este străbătută de cinci drumuri europene.

În prezent, pe teritoriul Regiunii Centru este dat în funcțiune tronsonul de **autostradă** ce asigură legătura cu zona de vest a României și țările din Europa Centrală. De asemenea, este în construcție autostrada A10 care asigură legătura între autostrăzile A1 și A3. Amintim faptul că mai multe sectoare ale **autostrăzii Sibiu-Nădlac** (A1) sunt deschise traficului, iar celealte sunt într-o fază avansată de execuție. Din 2018 două din cele patru tronsoane ale autostrăzii Sebeș - Turda (Aiud - Unirea - Turda) și un tronson al autostrăzii A3 (Iernut - Ungheni) sunt date în circulație. Tronsoanele nefinalizate ale autostrăzii A10 și A3 (Târgu Mureș - Câmpia Turzii) sunt în fază avansată de execuție.

Rețeaua de căi ferate

În ansamblu, sub aspectul infrastructurii de transport feroviar, Regiunea Centru este avantajată de poziția geografică, fiind localizate câteva noduri de cale ferată de importanță regională.

Aeroporturi

În regiune există două aeroporturi internaționale la Sibiu și Ungheni (la 15 km de Târgu Mureș), iar la Ghimbav în județul Brașov unul aflat în fază de proiect de construcție. Prin Aeroportul Internațional Transilvania Târgu Mureș principalele destinații sunt: Londra, Budapesta, Dortmund, Memmingen, etc. Compania aeriană care asigură majoritatea zborurilor este Wizz Air.

Infrastructura edilitară

Aspecte privind accesul al infrastructura tehnico-edilitară (utilități publice de interes local), au o importantă dimensiune socială și un rol esențial în consolidarea dezvoltării durabile a localităților și îmbunătățire a condițiilor de viață.

În ultimul deceniu, la nivelul Regiunii Centru lungimea totală a rețelei simple de distribuție a apei potabile a crescut continuu.

În anul 2017, *rețeaua de canalizare publică* din Regiunea Centru era cu un sfert peste valorile din anul de referință 2013 (25,8%) și de 2 ori mai mult față de în urmă cu un deceniu (+107,0% față de 2007). În profil teritorial, în 2017 comparativ cu 2013, peste media regională, s-au înregistrat rate de creștere a lungimii totale simple a conductelor de canalizare în județele Alba cu +34,7%, Sibiu cu +27,7%, Brașov cu +27,3%, și Harghita cu 26,0%, la polul opus, cea mai mică creștere fiind în județul Mureș cu +18,3%.

În anul 2017, *rețeaua de distribuție a gazelor* din Regiunea Centru era cu 3,7% mai mult față de anul de referință 2013 și cu 10,5% mai mult față de în urmă cu un deceniu.

În profil teritorial, în 2017 comparativ cu 2013, s-au înregistrat rate de creștere a lungimii totale a conductelor de distribuție a gazelor în județele Sibiu, peste media regională, cu +6,3%, Brașov cu +4,0% și Harghita cu +3,8%.

În anul 2017, *cantitatea de energie termică distribuită* din Regiunea Centru a fost cu peste o treime mai puțină față de anul de referință 2013 (-38,3%) și cu aproape trei sferturi mai puțină față de în urmă cu un deceniu (-70,2% în 2007).

Infrastructura de învățământ

Datorită scăderii populației la nivel de regiune, a scăzut și numărul unităților de învățământ. La nivelul Regiunii Centru numărul de PC-uri pe toate nivelurile de educație era în 2017 de aproximativ 50 de mii, cu 12,8% mai mult față de anul de referință (de la 43.900 PC-uri în 2013 la 49.499 PC-uri în 2017).

În profil teritorial, din numărul total de PC-uri din regiune în 2017 cele mai mari ponderi erau în județele Brașov (24,6%), Mureș (21,7%) și Sibiu (21,3%), urmate la mare distanță de Alba (13,8%), Harghita (12,2%) și în final de Covasna cu doar 6,5%.

La nivelul Regiunii Centru, **rata abandonului școlar** a înregistrat în perioada de referință o evoluție ușor sinusoidală, ajungând în 2016 la 2,4% în învățământul primar, 2,9% în învățământul gimnazial, 3,6% în învățământul liceal și profesional, 12,6% în învățământul postliceal și de maiștri. În profil teritorial, în 2016 rate ale abandonului școlar peste media regională s-a înregistrat în învățământul primar în județele Covasna (3,8%) și Brașov (3,0%), în învățământul gimnazial în Brașov și Covasna (3,6%), Mureș (3,4%).

Infrastructura de sănătate

În Regiunea Centru cel mai important centru medical este municipiul Târgu Mureş, acesta fiind în acelaşi timp și un important centru universitar la nivel național.

În profil teritorial, în 2018 comparativ cu 2013, cele mai importante rate de creștere, peste media regională, s-au observat în ce privește numărul de cabinele stomatologice în Mureş (+28,9%), Sibiu (+27,2%) și Harghita (+21,2%), cabinele medicale de specialitate în Mureş (+45,5%), farmacii și puncte farmaceutice în Covasna (+13,6%) și Sibiu (+12,7%), laboratoare medicale în Mureş (+21,9%) și Sibiu (+16,7%).

Infrastructura de telecomunicații

Accesul la calculator și frecvența utilizării acestuia

În ce privește **ponderea gospodăriilor care au avut un calculator acasă**, la nivelul României, aproape două treimi (65,6%) din gospodării au avut în anul 2017 un calculator acasă, comparativ cu anul de referință 2013 când acest indicator era de 55,8%. În 2017, la nivelul Regiunii Centru s-a înregistrat o pondere puțin sub media națională, fiind de 62,4%, iar în 2013 de 51,3%.

Accesul la internet și utilizarea acestuia

În anul 2017, **ponderea gospodăriilor cu acces la rețeaua de internet acasă** a fost la nivel național de 68,6%, iar la nivelul Regiunii Centru de 65,5%.

În ceea ce privește ponderea gospodăriilor cu **acces la internet de acasă în funcție de statutul ocupațional al capului gospodăriei**, la nivelul Regiunii Centru, în anul 2017, cea mai mare pondere s-a înregistrat în rândul salariaților, aproape două treimi, 61,6% (comparativ cu 53,9% în 2013), urmați de pensionari cu o cincime, 21,7% (comparativ cu 28,2% în 2013), apoi de lucrători pe cont propriu (inclusiv patroni) cu 11,1% (similar cu anul 2013), iar în final de șomeri și alte persoane inactive cu 5,6% (comparativ cu 6% în 2013).

Fondul de locuințe

Fondul de locuințe existente din Regiunea Centru a cunoscut o dezvoltare modestă între anii 1991 și 2000 și mai accentuată în ultimul deceniu. În Regiunea Centru, în anul 2017 erau 1.041.971 locuințe cu 2,3% mai mult față de anul de referință 2013 și cu 7,6% mai mult față de un deceniu în urmă.

În perioada 2007-2017 **suprafața locuibilă per locuitor** a înregistrat la nivelul Regiunii Centru o creștere continuă de la 14,5 la 19,3 m²/locuitor, evoluție similară cu cea la nivel național.

Mediul înconjurător

Calitatea aerului

Cele mai importante emisii de substanțe poluante care au depășit în ultimii ani cantitatea maximă admisibilă sunt: formaldehidă (SC Kronospan SA, Sebeș, județul Alba) și amoniacul (SC AZOMUREȘ SA, Târgu Mureş, județul Mureş).

Calitatea apei

Calitatea apei este direct influențată de factorii antropici și naturali. La nivelul Regiunii Centru, sursele majore de poluare a apelor de suprafață aparțin următoarelor activități economice: industria extractivă, captare și prelucrare apă pentru alimentare (stații de epurare, ape uzate orășenești), industria chimică, industria de prelucrare a lemnului, industria metalurgică și prelucrarea metalelor, etc.

Calitatea solului

La nivelul Regiunii Centru, cea mai mare pondere o dețin solurile din terenurile agricole din clasa IV (41,2%), urmate de cele din clasa III (aproape o treime, 27,5%) și clasa V (un sfert, 24,2%), la polul opus fiind cele din clasa I (doar 0,7%).

Biodiversitatea și fondul forestier

Regiunea Centru dispune de un capital natural deosebit. La nivelul Regiunii Centru, **suprafața siturilor NATURA 2000** era în anul 2017 de 16.760 km² (49,1% din suprafața regiunii), cu 23,9% mai mare față de cea în urmă cu aproximativ un deceniu (13.522 km² în 2009, 39,7% din suprafața regiunii). Potrivit datelor statistice oficiale ale Institutului Național de Statistică, la nivelul Regiunii Centru în anul 2018 suprafața ocupată cu vegetație forestieră (păduri + alte terenuri cu vegetație forestieră) era de 1269,1 mii hectare (37,2% din teritoriul regiunii), fiind cu 0,3% mai mare față de anul 2014. Un ritm similar de creștere (+0,58%) a suprafeței pădurilor în perioada 2014-2018 s-a înregistrat și la nivelul României, aceasta ajungând la finalul perioadei la 6364,9 mii hectare, reprezentând 27,6% din teritoriul național.

Fondul forestier

Potrivit datelor INS, în anul 2018 suprafața ocupată cu vegetație forestieră (păduri + alte terenuri cu vegetație forestieră) era mai mare cu 0,3% față de anul 2014. În județul Mureș suprafața ocupată cu vegetație forestieră a crescut de la 219,8 mii hectare în anul 2014 la 220,00 mii de hectare în anul 2018, ceea ce demonstrează că împădurirea reprezintă una din prioritățile politiciilor silvice din România.

Infrastructura tehnică de mediu și gestionarea deșeurilor

În anul 2018, ponderea populației din Regiunea Centru raccordate la sistemul public de alimentare cu apă a urcat la 76,6%, în creștere cu 7,4 puncte procentuale față de anul 2014 și cu 7,2 p.p. peste nivelul înregistrat la nivel național.

În județul Mureș ponderea populației cu acces la rețeaua de distribuție a apei potabile a crescut de la 62,9% în anul 2014 la 63,7% în anul 2018.

În perioada 2014-2018, numărul populației din Regiunea Centru conectată la sistemul de epurare a apelor uzate a crescut cu o 12,5%, ajungând la 1 511 447 persoane, reprezentând 65,1% din totalul populației rezidente.

În județul Mureș, conform datelor INS, în perioada 2014-2018 a crescut numărul populației conectate la rețeaua de canalizare publică de la 268,75 mii de persoane la 274,26 mii de persoane.

Calitatea vieții în mediul urban și sănătatea locuitorilor depind în mod considerabil de suprafața zonelor verzi, iar dezvoltarea orașelor din Regiunea Centru a ținut cont într-o măsură redusă de exigența extinderii zonelor verzi. În fapt, *suprafața spațiilor verzi în municipii și orașe* a scăzut la nivelul regiunii cu 2,1% în 2018 comparativ cu 2014, ajungând la un total de 2560 hectare. Indicatorul *suprafața spațiilor verzi/locitor în municipii și orașe s-a menținut* la 19,2 m², sensibil mai mică față de standardul minim la nivelul Uniunii Europene de 26 m²/locitor sau față de cei 50 m²/locitor recomandați de Organizația Mondială a Sănătății.

În județul Mureș, conform datelor INS, în perioada 2014-2018 a crescut media suprafeței spațiilor verzi orășenesti/locitor de la 23,4 mp/locitor la 26,6 mp/locitor.

Gestionarea deșeurilor

În 2016, cel mai recent an pentru care dispunem de informații pentru toate județele Regiunii, se estimează că cca 2,1 milioane locuitori, reprezentând 90% din populația Regiunii Centru beneficiau de servicii de salubritate. Ponderea și cantitatea de deșeuri municipale necolectate s-a redus în mod continuu în ultimii ani, ajungându-se, în anul 2017, la un grad de necolectare de 5% în județul Alba respectiv de 6,1% în județul Mureș.

Economia regională

După ieșirea din recesiunea economică în anul 2012, Regiunea Centru a început să recupereze scăderile înregistrate în perioada 2009-2010, iar anii 2015-2018 au dus la consolidarea creșterii economice. Soldul investițiilor străine la nivelul Regiunii Centru la finalul anului 2017 a crescut cu peste 2,1 miliarde euro comparativ cu sfârșitul anului 2012.

Odată cu aderarea României la Uniunea Europeană, la 1 ianuarie 2007, România a beneficiat de finanțări nerambursabile din Fondurile Structurale și de Coeziune (FSC) și din Fondurile complementare ale Uniunii (FEADR și FEP).

Ritmul absorbției fondurilor europene s-a accelerat mai ales după anul 2013, iar fondurile destinate dezvoltării economice prin modernizarea IMM-urilor au fost cheltuite în mod corespunzător. În perioada de programare 2014-2020, IMM-urile au beneficiat de alocări financiare consistente atât prin intermediul POR 2014-2020 cât și prin PNDR 2014-2020 și POC 2014-2020 (cel din urmă finanțează în special pentru firmele care desfășoară activități de CDI și TIC).

O altă evoluție semnificativă în ultimii ani este **continuarea tendinței de polarizare economică la nivel regional**. Majoritatea activităților economice fiind concentrate în jurul orașelor mari și în localitățile rurale situația economică este mai precară.

Un proces economic recent este apariția **clusterelor economice**. În Regiunea Centru s-au format clustere în domeniile prelucrării lemnului, al biomasei, al industriei textile, al electrotehnicii, al prelucrărilor metalice, al industriei alimentare, iar procesul de clusterizare este de așteptat să ia amploare.

Întreprinderile mici și mijlocii au înregistrat începând cu anul 1990 o dezvoltare susținută, ajungând să reprezinte în anul 2017 aproximativ 73,5% din efectivul de personal și 70,6% din cifra de afaceri realizată de unitățile locale active.

Evoluția productivității muncii

Productivitatea muncii în Regiunea Centru în anul 2017 a rămas mult sub media Uniunii Europene, fiind în acest an aproape 60% din acesta. Comparativ cu celelalte regiuni, Regiunea Centru se situează pe poziția a patra, după București, Regiunea Vest și Regiunea Sud-Est, în aproape toată perioada 2007-2017.

Structura economică a Regiunii Centru

Produsul Intern Brut /locuitor al Regiunii Centru, în anul 2017, calculat la paritatea de cumpărare, era 60% din media Uniunii Europene și 95,4% din media națională. Sectorul agricol contribuie în proporție de 4,6%, iar construcțiile cu 6,4%. Două județe din Regiunea Centru – Brașovul și Sibiul – se numără printre cele mai dezvoltate din țară, având un indice de disparitate față media națională de 122,8% respectiv 114,1%. Județul Alba se situează în apropierea mediei naționale având un indice de 98,2% în timp ce celelalte 3 județe ale regiunii sunt cu 20-30 pp sub valoarea P.I.B./ locuitor la nivel național. Este surtinzător prezența județului Mureș în această grupă, deoarece acest județ având în urmă cu 15 ani un nivel al PIB/locuitor apropiat sau chiar peste media națională.

Agricultura și silvicultura și-au redus semnificativ ponderea în valoarea adăugată brută la nivel regional de la 8,4% în 2007 la 4,6% în 2016, iar industria și-a menținut ponderea la cca 33%.

Principalele sectoare ale economiei regionale

Ponderile unor sectoare economice de bază, precum agricultura, industria extractivă, industria prelucrătoare grea s-au redus mult, crescând în schimb ponderea altor ramuri economice și a celor din sectorul terțiar, în particular. Activitatea tradițională în Regiunea Centru, **agricultura** constituie până în zilele noastre principala ocupație și sursă de venit a locuitorilor din mediul rural. Orientată spre satisfacerea cererii interne, agricultura beneficiază de un potențial natural important și diversificat. Cu toate acestea, sectorul agricol se află în cursul unui lung și dificil proces de modernizare și restructurare.

Sectorul serviciilor are o contribuție importantă la formarea produsului intern brut regional, având o dezvoltare semnificativă în ultimii ani.

Turismul a înregistrat o serie de progrese pe anumite segmente, cum ar fi agroturismul, contribuind la valorificarea importantului potențial turistic al regiunii. Regiunea Centru dispune de un **potențial turistic important** și diversificat.

Industria Regiunii Centru

În Regiunea Centru specificul industrial este mai pronunțat în județele Brașov și Sibiu, județe cu importante tradiții industriale. După scăderea dramatică înregistrată în perioada 1990-2011, industria regională a început să se redreseze, iar în perioada 2011-2017 asistăm la o creștere a numărului de salariați din industrie cu peste 18%.

În prezent, pilonii industriei Regiunii Centru sunt industria auto, industria alimentară și a băuturilor, industria confețiilor textile, a pielăriei și încăltămintei, prelucrarea lemnului și fabricarea mobilei.

Infrastructura de afaceri și transfer tehnologic

Un loc important în cadrul structurilor de afaceri îl au parcurile industriale. În Regiunea Centru sunt înregistrate 18 parcuri industriale, dintre care 16 sunt operaționale și 2 în curs de amenajare.

Turismul balnear și eco-turismul

Turismul balnear reprezintă una din formele de circulație turistică constantă. În Regiunea Centru se găsește cea mai mare densitate de stațiuni balneoclimaterice din România. Cele mai importante stațiuni balneoclimaterice din regiune sunt cele de la Sovata, Ocna Sibiului, Covasna, Băile Tușnad, Predeal, Bazna, Bálványos, Malnaș, Vâlcele, Praid, Borsec, Băile Homorod, Harghita Băi, Izvoru Mureșului, Lacu Roșu, Sângeorgiu de Mureș. Aici se tratează numeroase afecțiuni precum: boli cardiovasculare, boli ale aparatului locomotor, digestiv, respirator și renal, boli endocrine, boli dermatologice, boli ginecologice, boli de nutriție.

Potențialul turistic al Regiunii Centru. Considerații generale

Turismul montan beneficiază în Regiunea Centru de condiții naturale excepționale, aproape jumătate din suprafața regiunii fiind ocupată de arealele montane. **Turismul cultural** dispune de resurse însemnate, cu o mulțime de obiective valoroase ce împânzesc teritoriul regiunii și câteva repere arhitectonice binecunoscute. **Turismul balnear** începe să fie reconsiderat și revalorizat în ultimii ani, acesta putând redeveni în perioada următoare una din formele preferate de turism, inclusiv pentru piața externă.

Turismul rural atrage îndeosebi familiile cu copii, care caută relaxarea într-un mediu liniștit și sănătos. Pe lângă turiștii din România, de această formă de turism sunt atrași și turiștii străini interesați de cultura românească, aceasta fiind un mijloc direct de cunoaștere a civilizației tradiționale autentice.

Turismul de afaceri s-a dezvoltat cu precădere în marile orașe și în câteva stațiuni ce oferă un înalt confort de cazare și dispun de facilități tehnice necesare.

Stațiuni balneare și balneoclimaterice

În Regiunea Centru se găsește cea mai mare densitate de stațiuni balneoclimaterice din România. Apele minerale cu proprietăți terapeutice, lacurile bogate în săruri minerale, lacurile din fostele saline, mofetele, nămolurile, turba, aerul puternic ozonificat constituie cei mai importanți factori curativi naturali. Începând cu sfârșitul secolului XIX s-au dezvoltat mai multe stațiuni balneare sau balneoclimaterice, cele mai importante dintre acestea fiind cele de la Sovata, Covasna, Băile Tușnad, Predeal, Balvanyos, Malnaș, Vâlcele, Praid, Borsec, Băile Homorod, Harghita Băi, Izvoru Mureșului, Lacu Roșu, Ocna Sibiului, Bazna, Sâangeorgiu de Mureș. După anul 1989, multe dintre aceste stațiuni au intrat în declin, structurile de cazare și bazele de tratament au intrat într-un proces de uzură morală și degradare fizică, unele dintre ele fiind chiar abandonate. În ultimii ani s-au derulat mai multe proiecte vizând reabilitarea și modernizarea stațiunilor din Regiunea Centru, impactul pozitiv al acestor proiecte fiind deja vizibil.

Patrimoniul cultural și istoric

Târgu Mureș. Unul dintre cele mai importante și dinamice orașe ale Regiunii Centru, cu un trecut istoric bogat și o valoioasă moștenire arhitecturală și culturală.

Vestigii antice, biserici fortificate, cetăți, castele și palate, mănăstiri – nenumerate valori culturale și istorice se găsesc aici și constituie obiective turistice de mare valoare.

Structuri de primire turistică

La nivelul României baza materială a turismului s-a extins cu 40,7% mai mult în 2018 față de 2013 (de la 6009 la 8453 unități de cazare), iar la nivelul Regiunii Centru cu 44,3% mai mult pentru aceeași perioadă de referință (de la 1642 la 2369 unități de cazare).

În anul 2018, Regiunea Centru deținea peste un sfert din baza materială a turismului la nivel național, 28,0%.

În 2018 din întreaga bază materială turistică la nivelul Regiunii Centru aproape jumătate o deținea județul Brașov, (40,6%, 961 unități de cazare turistică), urmat la mare distanță de Harghita cu 18,3% (434 unități de cazare turistică), Mureș cu 15,3% (362 unități de cazare turistică) și Sibiu cu 12,8% (303 unități de cazare turistică), la polul opus cu mai puțin de o zecime fiind județul Alba cu 8,6% (204 unități de cazare turistică) și Covasna cu 4,4% (105 unități de cazare turistică).

Agricultura și dezvoltarea rurală

Potrivit datelor statistice de la finele anului 2017, în Regiunea Centru sunt 357 de comune, reprezentând 12,5 % din numărul total al comunelor din România și 1788 de sate (13,8 % din numărul

total la nivel național). La nivelul Regiunii Centru, cele mai multe comune sunt în județele Mureș (91) și Alba (67), iar cele mai puține în județele Covasna (40) și Brașov (48).

Potrivit datelor statistice din 2017, din cele 357 de comune ale Regiunii Centru 285 comune erau conectate la rețeaua publică de alimentare cu apă potabilă (79,8% din nr. total), 166 comune erau conectate la rețeaua publică de canalizare (46,5%) și 194 comune erau conectate la rețeaua națională de distribuție a gazelor naturale. Față de anul 2013 se remarcă o îmbunătățire semnificativă.

Evoluția principalilor indicatori ai mișcării naturale

Începând cu anul 1991, populația din mediul rural din Regiunea Centru a înregistrat în fiecare an rate negative ale sporului natural, cea mai scăzută valoare atingându-se în 1996 (-3,7‰).

Caracteristicile și evoluția pieței forței de muncă

Rata de activitate a populației în vîrstă de muncă din mediul rural din Regiunea Centru a coborât de la 68,2% în anul 2000 la 56,8% în anul 2017, sensibil mai redusă decât cea înregistrată în mediul urban – 68,1%.

Rata de ocupare a populației în vîrstă de 15-64 ani din mediul rural din Regiunea Centru s-a redus în perioada 2000- 2017 de la 66% la 53,5%, fiind de asemenea vizibil inferioară celei înregistrate în mediul urban – 65,9%.

Această rată redusă de ocupare are multiple cauze: lipsa locurilor de muncă disponibile, nivelul redus de diversificare al economiei rurale (dependență masivă de o singură activitate – agricultura), lipsa spiritului antreprenorial și a cunoștințelor necesare inițierii și conducerii unei afaceri pe cont propriu, lipsa unor măsuri eficiente de stimulare a creării de noi locuri de muncă pe durată lungă în mediul rural, nivelul scăzut de pregătire profesională și corelarea insuficientă între oferta profesională a sistemului educativ și cerințele în continuă schimbare ale pieței forței de muncă, nivelul incipient al formării profesionale pe parcursul întregii vieți și mobilitatea redusă a forței de muncă.

Economia zonelor rurale din Regiunea Centru

Principala caracteristică a zonelor rurale din România este dependența masivă de o singură ramură economică - agricultura. Agricultura de semi-subzistență practicată în majoritatea zonelor rurale din Regiunea Centru se caracterizează prin predominanța exploatațiilor agricole de dimensiuni mici.

O situație atipică se întâlnește în comunele din preajma marilor orașe ale regiunii (Selimbăr, Cristian - Sibiu, Cristești - Târgu Mureș; Ciugud, Galda de Jos, Sântimbru – Alba Iulia, comunele din zona metropolitană Brașov etc.). Acestea au o infrastructură edilitară relativ dezvoltată, o economie puternică și diversificată (întreprinderi industriale moderne, servicii, depozite, zone comerciale moderne).

Agricultura și silvicultura

Condițiile de climă, relief și sol, faptul că aproape jumătate din suprafața este ocupată de zona montană, iar în depresiunile din răsăritul teritoriului se înregistrează în mod obișnuit cele mai joase temperaturi din țară, ar putea fi considerați factori care să facă din Regiunea Centru o zonă mai puțin propice pentru agricultură. După modul de folosință, structura suprafeței agricole se prezintă astfel: arabil 39,5%, pășuni 34%, fânețe 25,3%, vii și pepiniere viticole 0,5%, livezi și pepiniere pomicole 0,7%.

Resurse umane utilizate în agricultură

Populația ocupată în agricultură la sfârșitul anului 2017 număra 175,6 mii persoane, reprezentând 16,8% din totalul populației ocupate a regiunii (față de 20,8% la nivelul întregii țări), în scădere cu 6,1 puncte procentuale față ponderea înregistrată în anul 2013. Forța de muncă salariată din acest sector s-a mărit cu 20,2% în perioada 2013-2017, ajungând la 2,3% din numărul total de salariați (14,9 mii persoane).

Resurse materiale

Suprafața amenajată pentru irigații în Regiunea Centru la sfârșitul anului 2018 era de doar 15400 hectare (2% din suprafața arabilă). Cele mai întinse suprafețe irigabile se găsesc în județele Covasna și Alba.

Parcul de tractoare și mașini agricole din Regiunea Centru număra, în anul 2018, 28837 tractoare agricole fizice, 22232 pluguri pentru tractor, 8047 semănători mecanice și 3253 combine autopropulsate pentru cereale. Județele Mureș și Brașov se situează pe primele locuri în ce privește numărul de tractoare și pluguri pentru tractor și cultivatoare mecanice, iar Mureșul și Alba ocupă primele poziții la numărul de semănători mecanice.

Exploatațiile agricole

Potrivit datelor rezultate în urma Recensământului General Agricol din anul 2010 și Anchetelor Structurale din 2013 și 2016, numărul exploatațiilor agricole din Regiunea Centru care dețin terenuri agricole a scăzut cu 13,6% în perioada 2010- 2016, de la 374 mii la 323 mii , iar totalul suprafețelor agricole utilizate a scăzut cu 7%. În consecință, suprafața medie ce revine pe o exploatație agricolă a ajuns la 4,68 hectare în anul 2016, în creștere cu 7,8% față de anul 2010.

Producția agricolă

Valoarea producției agricole a Regiunii Centru, în anul 2017, a fost de 8,34 miliarde lei, reprezentând 10,6% din valoarea producției agricole a României. Cu această pondere Regiunea Centru se situează doar pe locul al 7-lea între regiunile de dezvoltare ale țării.

Sectorul vegetal deține 56,7 % din totalul producției agricole a regiunii, comparativ cu 67,8% la nivel național. Sectorul privat are o pondere covârșitoare – 98,2 % din valoarea producției agricole regionale, fiind apropiat de media națională (98,3%).

Ponderea agriculturii în VAB regională a scăzut în ultimii ani, de la 5,9% în 2010 la 4,6% în 2016, aceeași evoluție înregistrându-se și la nivel național. Se remarcă ponderea mare a consumului intermediar în totalul producției agricole atât la nivel regional (54,6%) cât și la nivel național (55,2%).

Valorificarea produselor agricole

Valorificarea producției agricole constituie una din problemele cele mai importante cu care se confruntă majoritatea producătorilor agricoli. Lipsa de organizare a producătorilor, insuficienta dezvoltare a structurilor specifice și a pieței agricole interne precum și insuficienta reglementare a relației producător - vânzător induc o stare de permanentă nesiguranță în ce privește valorificarea produselor agricole obținute. Cei mai afectați sunt micii producători agricoli, care formează marea majoritate a producătorilor agricoli și dețin cea mai mare parte din suprafețele agricole. Una din problemele majore cu care se confruntă aceștia este lipsa unor sisteme locale sau regionale de colectare a produselor agricole precum și insuficiența spațiilor adecvate de stocare. Lipsa asociațiilor, a organizațiilor de profil precum și imaturitatea piețelor de produse agricole limitează accesul micilor producători și îi adesea într-o poziție de inferioritate în relațiile comerciale cu marii intermediari de produse agricole sau cu retailerii importanți. Fragmentarea excesivă a producției agricole, producțiile individuale reduse, variabilitatea acestora, costurile ridicate de transport al produselor agricole, alături de lipsa, în multe cazuri a certificării produselor determină scăderea interesului marilor procesatori pentru produsele agricole locale.

Portofoliul regional de proiecte constituie un instrument esențial pentru asigurarea implementării eficiente a Planului de Dezvoltare a Regiunii Centru permitând, în același timp, monitorizarea mai ușoară a PDR Centru. Mai mult decât o însumare a unor proiecte individuale, portofoliul de proiecte exprimă în mod tangibil nevoile de investiții ale comunităților din Regiunea Centru, punându-le în legătură directă cu prioritățile și măsurile stabilite prin Strategia de Dezvoltare Regională 2021-2027 și cu sursele disponibile de finanțare.

Odată cu perspectiva dublării sumelor alocate României de către Uniunea Europeană prin Planul de Redresare și Reziliență denumit NextGenerationEU, se preconizează finanțarea unui număr semnificativ de proiecte suplimentare la nivelul Regiunii Centru. Dezvoltarea portofoliului regional de proiecte a constituit de la început unul dintre obiectivele importante ale procesului de planificare regională, fiind realizat în strânsă colaborare cu partenerii regionali.

În vederea dezvoltării portofoliului de proiecte au fost derulate următoarele activități principale:

- analizarea proiectelor din liste de rezervă ale POR 2014-2020 și a celor respinse, în special cele pe dezvoltare urbană, proiectele de infrastructură de sănătate, socială și educațională, dar și proiectele de eficiență energetică, domenii care fac obiectul finanțării și pe perioada următoare;
- solicitarea de idei de proiecte de la potențialii soliștanți de fonduri, în special APL din mediul urban și de la nivel județean pe următoarele domenii: infrastructură de transport, mobilitate urbană, eficiență energetică, regenerare urbană, patrimoniu, turism, infrastructură educațională, de sănătate și socială, inclusiv în ce privește stabilirea unor priorități;
- dezvoltarea unei baze de date online pentru portofoliul de proiecte regional;
- prezentarea și discutarea domeniilor de finanțare așa cum rezultă ele din propunerile de regulamente ale CE, precum și din propunerile de alte programe de investiții pentru perioada de programare 2021-2027;
- realizarea de întâlniri cu promotorii de proiecte privind dezvoltarea acestora;
- informări și discuții cu partenerii regionali privind OUG 88/2020 pentru asigurarea de resurse în vederea pregătirii de documentații tehnico-economice pentru proiecte din portofoliu ce se doresc finanțate pe perioada următoare de programare.

Portofoliul regional de proiecte este structurat pe teme de dezvoltare ale POR 2021-2027 și pe domeniile strategice ale PDR 2020-2027. Până în luna octombrie 2020, au fost incluse în această bază de date 789 proiecte, cu o valoare totală de peste 27,26 miliarde lei. Situația sumelor cumulate ale proiectelor pe domeniile strategice ale PDR Centru este următoarea:

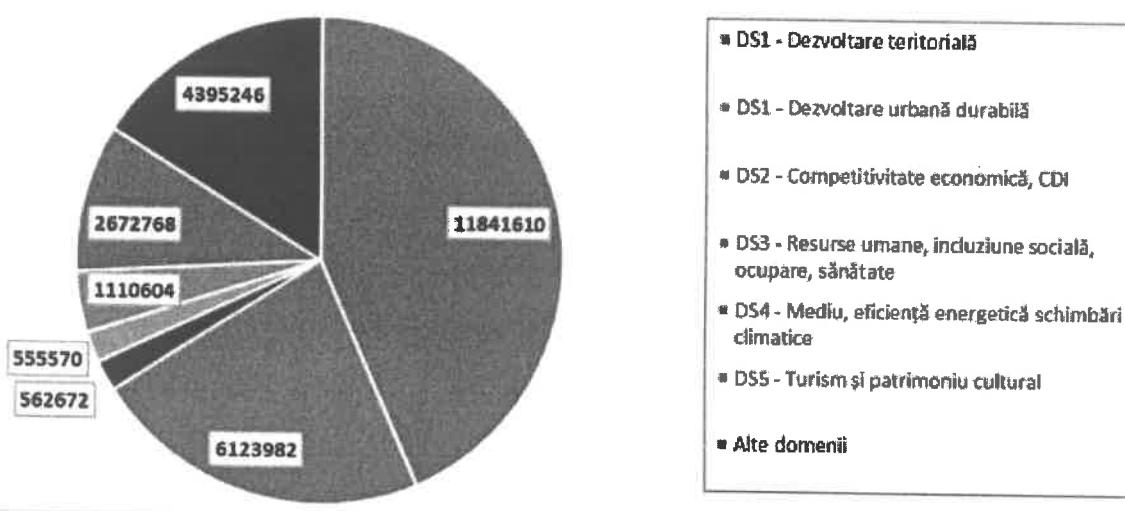
	Valoare cumulată proiecte (mii lei)
Total proiecte	27262452
DS1 - Dezvoltare teritorială	11841610
DS1 - Dezvoltare urbană durabilă	6123982
DS2 - Competitivitate economică, CDI	562672
DS3 - Resurse umane, incluziune socială, ocupare, sănătate	555570
DS4 - Mediu, eficiență energetică schimbări climatice	1110604
DS5 - Turism și patrimoniu cultural	2672768
Alte domenii	4395246

Sursa: ADR Centru

La o primă analiză se constată un dezechilibru semnificativ între domeniile strategice în ce privește nevoia de finanțare. Astfel, Domeniul Strategic 1 însumează mai bine de 65% din valoarea tuturor

proiectelor din portofoliul regional (dezvoltarea teritorială – 43,4% iar dezvoltarea urbană - 22,5%). Aceste cifre reflectă atât nevoia mare de finanțare pentru aceste două subdomenii cât și faptul că proiectele din acest domeniu au valori individuale ridicate și au un grad mai mare de complexitate, necesitând o perioadă mai lungă de pregătire. Subdomeniul „Dezvoltarea teritorială” include proiecte care vizează creșterea accesibilității la nivel regional prin extinderea și modernizarea infrastructurii de transport precum și proiecte majore care au ca obiectiv extinderea/modernizarea infrastructurii tehnice de mediu la nivel județean. Proiectele incluse în subdomeniul „Dezvoltare urbană durabilă” sunt, în principal, proiecte care vizează îmbunătățirea mobilității urbane, modernizarea iluminatului public, regenerarea urbană, dezvoltarea infrastructurilor locale de apă și canalizare. În contrast, multe dintre proiectele ce pot fi incluse în cadrul Domeniului Strategic 2 au valori individuale mai mici și necesită un timp redus de pregătire și implementare, fiind de așteptat ca astfel de proiecte să fie depuse în cursul perioadei de implementare a PDR Centru, odată cu apariția liniilor de finanțare dedicate. Se remarcă, în același timp, interesul pentru dezvoltarea în continuare a turismului, proiectele și ideile de proiecte din acest domeniu având o valoare cumulată de peste 2,67 miliarde lei, ceea ce reprezintă 9,8% din totalul necesarului de finanțare pentru portofoliul de proiecte. Proiectele alocate inițial la categoria „Alte domenii” vor fi analizate suplimentar și vor fi apoi realocate la unul din cele 6 domenii strategice.

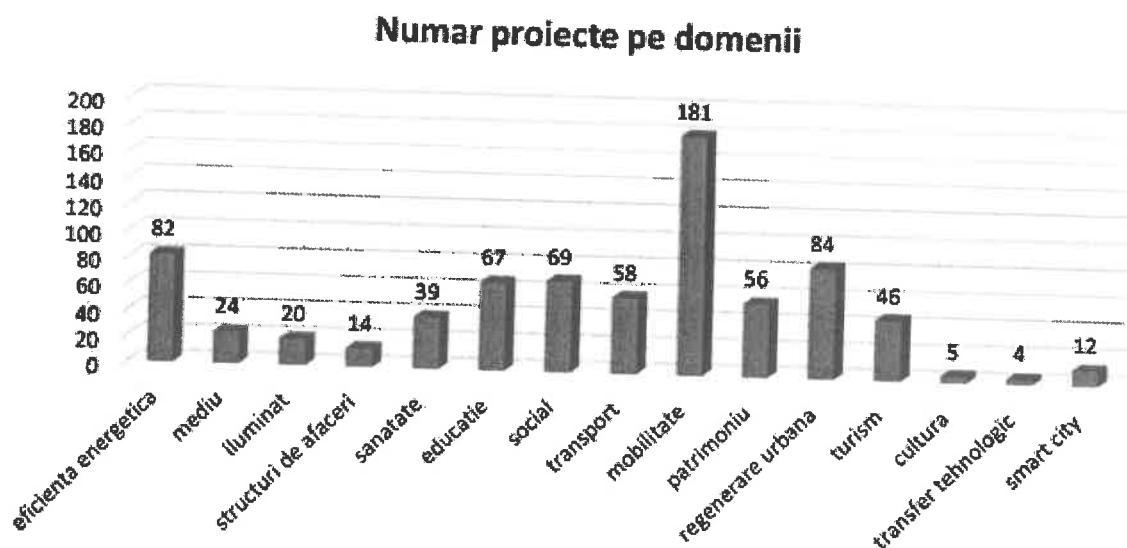
Valoarea cumulată a proiectelor incluse în portofoliul regional, pe domenii strategice (mii lei)

Sursa: ADR Centru

O altă distribuție a proiectelor din portofoliu s-a realizat plecând de la prioritățile de finanțare incluse în versiunea preliminară a POR Centru 2021-2027. Astfel, un număr de 761 proiecte care au o valoare

aproximativă de 26,86 miliarde lei (aprox. 5,6 miliarde Euro) au putut fi repartizate în concordanță cu prioritățile de finanțare ale POR 2021-2027 conform graficului de mai jos:

Sursa: ADR Centru

În plan teritorial, se constată o distribuție a numărului de proiecte direct proporțională cu numărul de UAT-uri din cele 6 județe și cu masa demografică a județelor (numărul locuitorilor). Astfel, cel mai mare număr de proiecte aparține județului Mureș (cel mai mare număr de UAT-uri, al doilea județ al Regiunii ca număr de locuitori), iar cel mai mic număr de proiecte depuse provin din județul Covasna.

Sursa: ADR Centru

La aceste proiecte se mai adaugă proiecte ale municipiilor reședință de județ care au fost depuse și separate, și nu au fost incluse în integralitate în baza de date, precum și proiecte de drumuri județene prioritare transmise de consiliile județene.

Planul Național de Relansare și Reziliență al României (PNRR) este documentul care fundamentează prioritățile de reformă și domeniile de investiții la nivel național pentru instituirea "Mecanismului de redresare și reziliență". Sursa de finanțare este reprezentată de fondurile alocate pentru România în cadrul Mecanismului de redresare și reziliență și în completare din surse alocate de la bugetul de stat. Obiectivul PNRR este asigurarea ameliorării stării economiei naționale după criza generată de COVID19, creșterea economică și crearea de locuri de muncă necesare pentru incluziunea forței de muncă, sprijinirea tranziției verzi și a celei digitale pentru promovarea creșterii durabile. În vederea accesării fondurilor europene prin Mecanismul de redresare și reziliență, Guvernul României a emis OUG 155/2020 care oferă baza legală pentru finanțarea proiectelor publice majore care pot avea un impact semnificativ pentru dezvoltarea economică la nivelul Regiunilor de Dezvoltare ale României ori la nivelul autorităților locale și care țin cont de Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României 2030. Pentru a demara procesul de identificare a proiectelor care îndeplinesc criteriile prevăzute de OUG 155/2020 și în conformitate cu calendarul prevăzut pentru lansarea apelului de proiecte pentru pregătirea documentațiilor tehnico-economice în vederea depunerii și obținerii finanțării pentru proiectele din domeniile eligibile (octombrie 2020-28.02.2021), ADR Centru a solicitat în luna septembrie 2020 tuturor primăriilor de municipii și orașe dar și universităților de stat din Regiune, transmiterea unei liste de proiecte pe care doresc să le propună la finanțare din PNRR. Ca urmare a răspunsurilor primite de la potențialii beneficiari, la nivelul Regiunii Centru s-au depus 139 propuneri de proiecte cu o valoare totală de peste 2,51 miliarde Euro fără TVA, repartizate pe domenii strategice conform tabelului de mai jos:¹

	Nr. proiecte	Valoare fără TVA (mil. euro)
Total	139	2513
Dezvoltare teritorială (infrastructura de transport)	6	114
Dezvoltare urbană durabilă, digitalizare	69	1177
CDI	2	53
Resurse umane (educație + sănătate)	49	898
Turism și patrimoniu cultural	12	256
Alt domeniu	1	15

Sursa: ADR Centru

¹ Portofoliul de proiecte, Planul de Dezvoltare Regională Centru 2021-2027

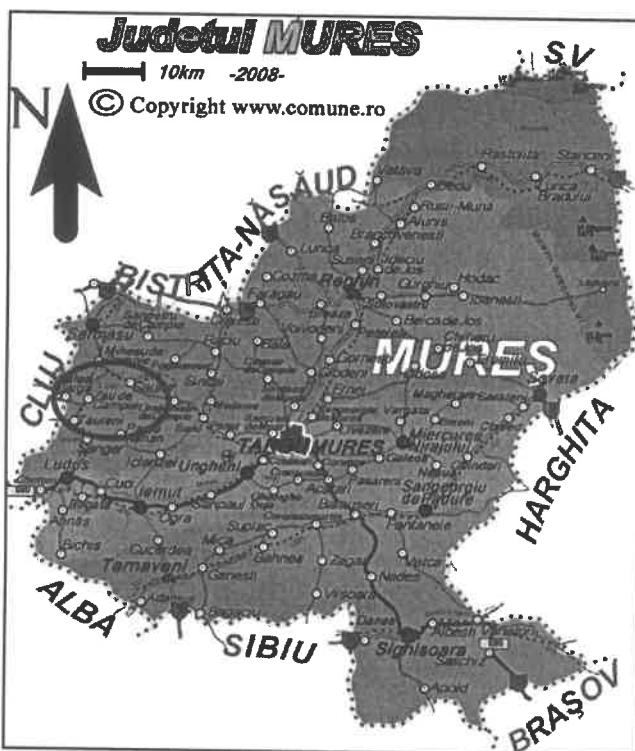
Partea a II.-a Situația existentă la nivel local

1. Cadru general

1. Așezare și istoric

Zau de Câmpie (în trecut Zău; în maghiară Mezőzáh) este satul de reședință al comunei cu același nume din județul Mureș, Transilvania, România. Se află în partea de vest a județului, în Câmpia Transilvaniei, pe Pârâul de Câmpie. Zau de Câmpie este traversat de drumul județean Luduș – Sărmașu.

Fig. nr. 5. Localizarea comunei Zau de Câmpie pe harta județului Mureș

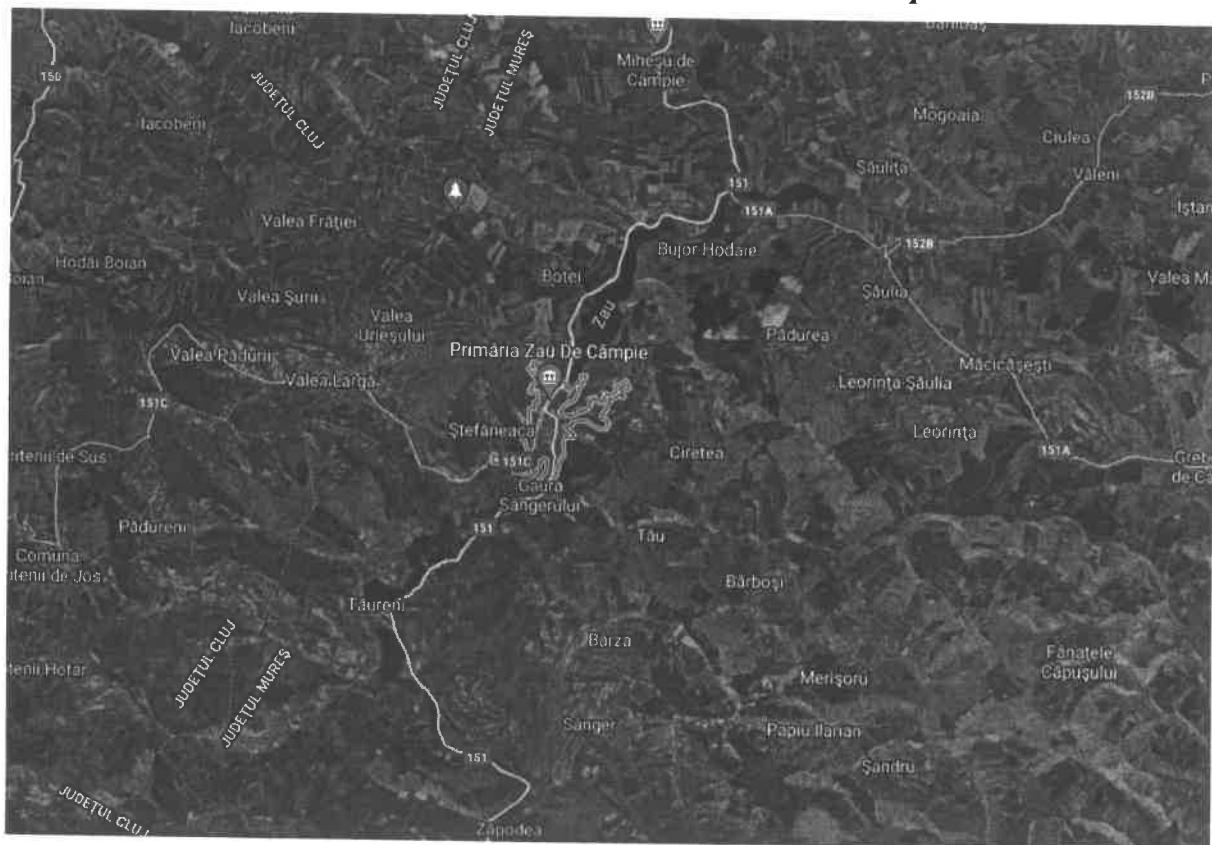

Sursă: <http://www.comune.ro/?/judet/ijud29/>

Comuna Zau de Câmpie, este situată din punct de vedere geografic, în cuprinsul Câmpiei Transilvaniei, parte fizico-geografică încadrată între Mureș și cele două izvoare ale râului Someș. Numele de Câmpia Transilvaniei (integrată în Depresiunea Transilvaniei), nu pare a fi propriu dacă avem în vedere unele detalii, cu caracter geografic specifice așezării și teritoriului aferent ca: altitudine 500-600 m, aspectul deluros al reliefului. Singurul element care ar putea justifica denumirea de câmpie este lipsa aproape totală a parcului forestier, teritoriul comunii fiind reprezentat doar prin fâșii izolate de salcâmi și un parc (Bîrsana) care înconjoară un castel și câteva pâlcuri însumând toate 45 Ha.

Comuna se situează la 19 Km N de orașul Luduș, respectiv 46°37' latitudine N și 24°08' longitudine E. Spre est se învecinează cu hotarul comunelor Șaulia de Câmpie și Alex. Papiu Ilarian; la V cu teritoriul comunei Valea Largă; la N cu comunele Miheșu de Câmpie iar în partea de Sud cu comuna Tăureni. Între limitele stabilite mai sus, comuna Zau de Câmpie înglobează o suprafață de 5.108 ha.

Fig. nr. 6. Accesibilitatea localității Zau de Câmpie

Sursă: Google Maps

Istoricul localității

Asupra etimologiei toponimicului Zau nu se poate exprima o părere sigură, există încă incertitudini; în dicționarele etimologice românești nu apare satul. Din cercetarea mai multor dicționare (germane, maghiare) s-a ajuns la concluzia că forma actuală a denumirii satului, aceea de Zau, trebuie să derive dintr-un nume de persoană (Zach) frecvent întâlnit în onomastica medievală, mai ales la persoane din rândul păturilor bogate, a feudalilor.

Prima atestare a satului datează din 25 mai 1339, când este menționat sub denumirea de ZAH, într-un act de danie emis de cancelaria regelui Ungariei Carol Reberth. De la prima mențiune (1339) și până la 1733 se păstrează denumirea inițială de ZAH, sau ZAAH. După 1733, mai apare și sub alte forme ca: ZAHA (1733), ZAAH (1750), Mezo-Zah (1760), ZAHU (1850) și apoi până în 1918, Mezo-Zah.

După anul 1824, satul apare atât în documentele Bisericii greco-catolice, cât și în actele oficiale ale administrației monarhiei austriece, și în forma actuală de Zau sau chiar Zau de Câmpie. În anii următori desăvârșirii unității naționale, prin 1926, se adoptă denumirea de MOINEȘTI, dar este curând abandonată la cererea locuitorilor, revenindu-se la aceea de Zau. Denumirea

completă a satului, este de Zau de Câmpie, ceea ce se mai adaugă amintind denumirea unității geografice în care este așezat.

Până în 1970, descoperirile arheologice publicate, atestau prezența vieții umane pe aceste meleaguri, doar începând cu Epoca bronzului. Din ceea ce s-a publicat în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, s-ar părea că cea mai străveche așezare stabilă din vatra satului ar data din Epoca bronzului :

- 1) O cronică arheologică a Sibiului în care se vorbește despre existența în Muzeul de numismatică și arheologie a Transilvaniei a unor topoare de bronz, unele fiind descoperite la Zau de Câmpie.
- 2) Revista uniunii muzeistice, Secția Medicină – Științe naturale, care preluase știrea, precizând că este vorba despre: o daltă, un topor, ace și ferestraie.
- 3) Îndrumătorul Muzeului Satului – Transilvania colecția de numismatică și arheologie, Cluj 1903, care menționează un “depozit” de bronz constând din trei ferestraie, două ace fragmentate (unul cu capul întors iar celălalt cu capul îngroșat și ornat cu linii incise), o daltă și un celt (topor) de bronz. Obiectele acestea identificate în punctul topografic numit “Bujori” și “La Vamă” au fost trimise în 1876 la o expoziție arheologică organizată la Budapesta, de unde celtul (toporul) de bronz nu s-a mai întors.

După 1971, dar mai cu seamă din 1979, prin preocuparea stăruitoare a prof. Emil Pop care ajutat de elevii Școlii generale a întreprins sondaje de suprafață, identificând diverse obiecte arheologice, zona a intrat în atenția specialiștilor de la muzeele din Tg. Mureș și Cluj-Napoca. S-au organizat astfel săpături sistematice (1979, 1980, 1982, 1995, 1996, 1998) și în cele din urmă au fost stabilite 18 puncte de interes arheologic.

Materialul rezultat din săpături – preponderent ceramic -indică, potrivit aprecierilor făcute de specialiști, existența, în actuala vatră a Zaului, a unei așezări datând din Epoca pietrei șlefuite (Neolitic) datat 5000-3000 î.H.

În urma acestor noi dovezi, analizate și dateate de profesioniști, s-a apreciat că vatra comunei Zau de Câmpie, devine așezare umană chiar din acea perioadă când primele comunități umane încep să se așeze statoric întemeindu-și sate, confectionând unelte din piatră șlefuită, vase de lut, cultivă primele plante și cresc animale. Acestui stadiu evolutiv, numit arheologic cultura TURDAŞ ii aparțin cele mai vechi descoperiri de la Zau de Câmpie (vase de lut ornate prin incizii – zgârieturi – sau prin pictură, în alb-roșu-negru, unelte din piatră, os și cupru).

Dintr-un studiu întocmit de prof. Pop Emil, participant direct la investigarea urmelor acestui trecut îndepărtat și organizator al colecției arheologice de la Școala Generală Zau, cercetările s-au derulat astfel:

- a) În punctele numite Telep, Bârsana, Babe, au fost descoperite vetre de foc, morminte, unelte din piatră și os, vase și fragmente de vase, unele ornate cu incizii și picturi, atribuite culturilor arheologice TURDAS, COȚOFENI și Hallstatt (prima vârstă a fierului).
- b) În dreapta pârâului, respectiv centrul de azi al localității, au fost descoperite, o urnă funerară conținând resturi de oseminte și o strachină care o acoperea, frumos pictată (curtea prof. Remus Munteanu), un vas tipic pentru cultura de trecere spre epoca bronzului numită COȚOFENI (curtea cetățeanului Cornel Oltean), iar la Dispensarul uman, un mormânt de incinerație cu 3 vase de lut bine conservate.

Descoperirea cu o frecvență mai mare a obiectelor din bronz indică generalizarea acestei civilizații care a determinat și pe plan local, progrese; pe lângă cultivarea primitivă a pământului și creșterea animalelor, apar acum și meșteșugurile. Vasele, uneltele din bronz, au putut fi confecționate chiar de meșteri locali sau din zonă (Ocna Mureș, unde a fost descoperit cel mai mare depozit de bronz, nu este prea departe) care asigurau cerințele unor grupuri umane cultivatoare de plante și crescători de animale având obiceiuri funerare specifice – la început înhumarea morților, apoi spre sfârșitul Epocii bronzului, incinerarea (arderea) lor. Pentru prima vârstă a fierului (Hallstatt 700-300 î.H.), când se mai foloseau și unelte din bronz, Studiul prof. Emil Pop apreciază că sunt caracteristice vestigiile scoase la lumină în săpăturile de la Grădiniță, Bufet, Dispensarul Uman, Vamă (unde a fost identificat și depozitul de bronzuri la sfârșitul sec. al XIX-lea), La Curte (4 topoare de bronz – Carol Felei), Fundal Babelor (1 topor de bronz – Traian Duma).

Cât privește a II-a vârstă a fierului (Latene 300 î.H.-106 d.H) corespunzătoare înfloririi civilizației dacice și a statului dac, deși vestigiile identificate până în prezent sunt puține, în accepțiunea noastră, prezența strămoșilor dac și continuitatea lor în anii stăpânirii romane asupra Daciei nu poate fi pusă la îndoială. Multe fragmente de vase lucrate cu mâna sau la roată specifice dacilor, amestecate cu cele de factură romană și post romană, au fost scoase la suprafață în timpul lucrărilor agricole sau săpăturilor pentru fundații. O parte din aceste fragmente colectate în anii din urmă la “Podul Botei și Bujor – Hodaie” au fost analizate și atribuite de cercetătorii Dr. Valeriu Lazăr și Mihai Grozav din Tg. Mureș, perioadelor dacică și daco-romană.

Sunt concluzii și alte mărturii:

- capacul unui sarcofag de copil, a cărui loc de descoperire nu poate fi stabilit decât cel mult ipotecic.
- monede din cele mai diferite din Epoca romană și până în zilele noastre. O parte din monede (colecția Sâncrăian Marcu) au fost duse la Cluj-Napoca în 1969, unde E. Chirilă, specialist în numismatică, le-a datat după cum urmează: un denar roman republican din 114 î.H., un As din seci d.H., un Sestertius din timpul împăratului Caracala – 214 d.H. Potrivit specialistului clujan denarul republican făcea parte dintr-o serie rară de monede romane, descoperite pe teritoriul României. și alte monede din bronz aflate în colecția Marcu Sâncrăianu, dateate în anii din urmă, aparțin epocii romane, precum și o monedă de argint din timpul împăratului Antonius Pius (138-162 d.H.) găsită de un elev (Pârcălab Alexandru) care se află în prezent în colecția Dr. Valeriu Lazăr din Tg. Mureș.
- un obiect intact, o ceașcă, foarte posibil dacică, inventariată în Muzeul clujan de arheologie sub nr.3163, număr în care se includ și alte piese (cești, vase de lut).

La hotarul dintre Zau de Câmpie și Valea Largă au ieșit la lumină, în urmă cu nu prea mult timp, pietre fasonate care pavau un fost drum roman, alături de fragmente ceramice și alte obiecte tipic romane.

Zau de Câmpie se află la doar 15 km distanță de Lechința de Mureș, unde a existat o veritabilă aşezare dacică în care viața se continuă și după retragerea legiunilor romane. Din perioada Prefeudală, când viața populației locale (dealtfel din întreaga provincie) a avut mult de suferit de pe urma popoarelor migratoare a căror valuri se succedau unul după altul și pârjoleau totul în calea lor, nu s-au identificat urme arheologice concluzante. Unele materiale găsite în punctele “Între păraie – Hodaia oilor” și Ses (grădina de legume a fostului CAP) sunt atribuite totuși de specialiștii târgmureșeni perioadei prefeudale, perioadă pentru care, în general, există urme modeste.

Vremurile tulburi și nesigure explică într-un fel sărăcia de vestigii pentru aceste timpuri când populația s-a retras în locuri mai ferite, dar este un lucru sigur că viața își va fi reluat firul, deoarece cu certitudine satul exista cu mult înainte de prima mențiune documentară din 1339. O monedă de bronz, identificată la Cluj ca fiind din vremea regelui Ungariei Bela al III-lea (1172 – 1196), semnalează prezența umană în zonă.

2. Relieful

Relieful se prezintă neuniform, fărămițat, accidental. Principalele forme structurale care se pot delimita și suscită un interes și în procesul formării și evoluției solurilor caracteristice comunei sunt: Valea Principală, mărginită de o parte și de alta de versanți care se sprijină pe terasele

văii (reduse) și a căror pantă devine treptat accidentală; valea aceasta, în care se găsește vatra satului Zau de Câmpie, constituie de fapt o parte a văii cu aspect depresionar care începe din Valea Mureșului (orașul Luduș) și se continuă până în nord de orașul Sărmașu, pe cca. 40 km. Din valea principală, se deschid lateral văi mai mici străbătute de pâraie, cu debit mai bogat în timpul precipitațiilor abundente. În timpul ploilor cu aspect torențial aceste văi devin bazine de acumulare a unor torenți a căror acțiune erozivă este puternic influențată de înclinația versanților ($11\text{-}16^{\circ}$); versanții care delimitizează văile laterale au forme neregulate, prezintă porțiuni accidentale, rupturi, terenuri afectate de alunecări și procese de eroziune torențială. Versanții care însotesc văile, au expunere diferită, sudică, nordică, sud-estică, nord-estică și nord-vestică, sunt scurți cu înclinații variate ($6^{\circ}\text{-}28^{\circ}$). Solurile cu un grad mai mare de eroziune se întâlnesc obișnuit pe versanții cu panta mai mare și cu expunere sudică. Cea mai mare parte a versanților nu se înfățișează normal, cu soluri neafectate de eroziune, practicabile culturilor.

3. Aspecte climatice

Pozitia geografică a comunei oferă un adăpost împotriva maselor de aer rece. Astfel, comuna se încadrează în climatul temperat continental moderat, cu veri calde și ierni aspre, cu temperaturi între $+25^{\circ}\text{C}$, $+35^{\circ}\text{C}$ vara și -15°C , -25°C iarna. Temperatura medie anuală este $+10^{\circ}\text{C}$.

3. Clima.

Păstrează caracterul continental moderat al unității fizico-geografice în care se încadrează localitatea. Elementele climatice prezintă variații valorice în funcție de anotimp, astfel:

- temperatura medie anuală $8,9^{\circ}\text{C}$;
- temperatura medie a lunii ianuarie $-4,6^{\circ}\text{C}$ temperatura medie a lunii iulie $19,8^{\circ}\text{C}$;
- amplitudinea termică mijlocie oscilează între $19\text{-}24^{\circ}\text{C}$;
- temperatura maximă absolută $34,4^{\circ}\text{C}$, înregistrată în luna iunie (perioada 1927-1958);
- temperatura minimă absolută $-32,6^{\circ}\text{C}$, înregistrată în luna ianuarie (perioada 1927-1958)
- frecvența medie a zilelor tropicale cu peste 30°C între 10-30 zile;
- frecvența medie a zilelor de iarnă cu temperatura sub 0°C , între 40-50 zile.
- prima zi de îngheț se înregistrează între 1-21 octombrie, iar ultima zi de îngheț, între 11 aprilie și 1 mai.

Vânturile dominante bat din sectorul NV și SV. Frecvență mai mare vara, au cele din sectorul sudic, iar iarna cele din vest. Căderea de precipitații bogate, adesea cu caracter de averse, favorizează vânturile care bat din direcția vest și sud-vest. Media anuală a precipitațiilor din unitatea geografică în care se încadrează comuna, este de 600 mm.

Precipitațiile maxime se înregistrează în lunile iunie-iulie (96,9 mm și respectiv 84,3 mm) iar minimum în luna februarie (20,5 mm). Localitatea este situată în zona de precipitații minime absolute de 500 mm și maxime absolute de 800 mm. Media precipitațiilor în februarie (luna cea mai secetoasă) 30-40 mm. Media precipitațiilor în iunie (luna cea mai ploioasă) 100-110 mm. Din analiza datelor de mai sus se desprinde cu ușurință concluzia că localitatea nu este afectată de secete grave. Totuși în localitate s-au înregistrat la intervale mari, veri cu un grad de umiditate redus, accentuată și de acțiunea vânturilor uscate din sectorul sudic. Grosimea medie anuală a stratului de zăpadă pe sol, ajunge la 40 cm, iar numărul zilelor cu solul acoperit efectiv de zăpadă, este de peste 30 într-un an. Numărul mediu al zilelor cu cerul acoperit dimineață este de 22 zile în ianuarie și de 10 zile în iulie. Nebulozitatea medie anuală este cuprinsă între 5-6 / 10.

4. Resurse de ape

Hidrografia localității este săracă, reducându-se la un pârâu care străbate valea principală (Ludușelul) affluent al râului Mureș și care colectează un număr de 10 până la 12 pârâiașe al căror debit este puternic influențat de valoarea precipitațiilor anuale, în verile secetoase putând seca. Comuna este așezată în zona cu densitatea rețelei hidrografice cuprinsă între 0,10 – 0,30 km/km². Pârza freatică se găsește la adâncimi mici; în valea principală 0,80 – 1,50 m, dar coboară la 5 – 12 m spre pantele versanților. Izvoarele sunt puține, cu răspândire neuniformă. Apa are un gust sălcios, conținând un procent relativ mare de săruri. Apa din fântâni prezintă un grad redus de solubilitate putând fi folosită la spălat numai tratată cu carbonat de sodiu, iar calități potabile posedă doar 5-6 fântâni din întreaga vatră a satului. Remarcăm faptul că Valea principală are pe anumite porțiuni, un relief aproape plat (lățime de 150-200 m) cuprins între versanți cu forme caracteristice de cueste, în special pe stânga pârâului, lucru pentru care în timpul topirii zăpezii și a precipitațiilor abundente, apa ieșe mai ușor din matcă inundând această porțiune mai mult sau mai puțin plată. De fapt această însușire a reliefului văii a favorizat încă din timpuri îndepărtate formarea de bălți iar prin intervenția omului, care a creat baraje, acestea s-au largit căpătând aspectul unor iazuri sau heleșteu populate în prezent cu crap; primele mențiuni privind bogăția de pește în piscina de la Zau datează din secolul al XV-lea însă o amenajare modernă nu s-a făcut decât în anii postbelici când suprafața totală a iazurilor a ajuns la 255 ha.

5. Vegetația și fauna

Vegetația este reprezentată prin pajiști și terenuri agricole. Cea arborescentă apare prin câteva pâlcuri răzlețe de copaci și numai în două locuri sub formă de pădure încheiată, cuprinzând o suprafață de 45 ha.

Dintre speciile lemnoase mai frecvente se întâlnesc: stejarul (gorunul), arinul, precum și câteva exemplare de brad și molid. În pășuni și fânețe se întâlnesc frecvent specii ca: *Festuca pratensis*, *Pea pratensis*, *Dactilis glomerata*, *Bromus molis*, *Pea trivialis*, *Medicago lupulina* s.a.

Un exemplar floristic caracteristic comunei și o raritate pentru flora României îl constituie bujorul de stepă (*Paeonia tenuifolia*). Pentru a ocroti această plantă rară de mare interes științific s-a creat la doi-trei km de sat, în fundul văii Bota, o rezervație botanică cuprinzând o suprafață de 2,5 ha. Această plantă a fost declarată monument al naturii încă din 1932. După aprecierile specialiștilor, *Paeonia* este de origine pontică și dăinuie în acest loc (unic în Transilvania) din perioada mai caldă post glaciară. Există dovezi sigure că frecvența acestei plante la Zau de Câmpie era mult mai mare în urmă cu zeci de ani, atrăgând atenția specialiștilor Transilvaniei. Primele date despre bujorii de la Zau, sunt publicate în 1846 la Viena într-o lucrare referitoare la flora Transilvaniei a medicului Sternheim C. În a doua jumătate a secolului al XIX-lea și în secolul XX, flora locală și în principal Bujorul de stepă, este cercetată, în repetate rânduri de mai mulți specialiști care au întocmit și studii. Între aceștia amintim pe profesorii I. Prodan, Alexandru Borza, Emil Pop și ultimul care a scris despre rezervație, Eugen Ghișa. Importanța științifică a rezervației de la Zau de Câmpie nu constă numai în prezența bujorului de stepă, pentru care se iau măsuri de ocrotire, ci și a altor specii și subspecii (cca. 245) care s-au identificat, în rezervație sau în împrejurimile ei și care, din punct de vedere geografic, se situează la o zonă de întrepătrundere a elementelor europene cu cele asiatiche. Prezența la Zau a Bujorului de stepă a fost semnalată în 1846. Este o plantă perenă cu o înălțime de 10-50 cm, cu frunze profund divizate și o floare rosie-purpurie, închisă. Persoana care a salvat-o de la distrugere (1944), acum în vîrstă de 85 ani, a ocrotit-o, i-a extins suprafața la 3,5 ha, i-a asigurat un renume, se numește Sâncrăian Marcu. Acest "țăran autodidact care vorbește latinește", a fost timp de 36 de ani custodele onorific al rezervației. Rezervația, care a fost pasiunea sa de o viață (cum singur o spune) i-a adus satisfacții: vizitarea Romei și participarea la un congres internațional (Italia). Fauna localității este caracteristică ariei faunistice a căprioarei, mai rar apare veverița, iar la câmp iepurele.

6. Solurile

Solurile sunt rezultatul unui proces determinat de mai mulți factori dintre care un rol deosebit l-au avut și-l au relieful și roca mamă, la care se adaugă influența climei, vegetației, expoziția și înclinația versanților. Pe versanții sudici, cu înclinație mai mare și însoriri puternic s-au format cernoziomurile levigate sau spălate; de subliniat că pe toți acești versanți procesul de eroziune este în unele locuri destul de înaintat (deși localitatea se află în zona de eroziune moderată) explicabil de altfel prin lipsa vegetației încheliate.

7. ARII PROTEJATE

Programul Natura 2000 are la bază două Directive ale Uniunii Europene denumite generic Directiva Păsări și Directiva Habitare, directive transpușe în legislația națională prin OUG nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbaticice.

Lista siturilor Natura 2000 cuprinde ariile de protecție specială avifaunistică (SPA) și siturile de importanță comunitară (SCI) ce aparțin rețelei ecologice Natura 2000 în România, încadrate în cele cinci ecoregiuni (bioregiuni) existente pe teritoriul țării: alpină, continentală, panonică, pontică și stepică. Situri de Importanță Comunitară (SCI) constituie conform *Directivei Habitare* a Uniunii Europene sunt parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000 în România.

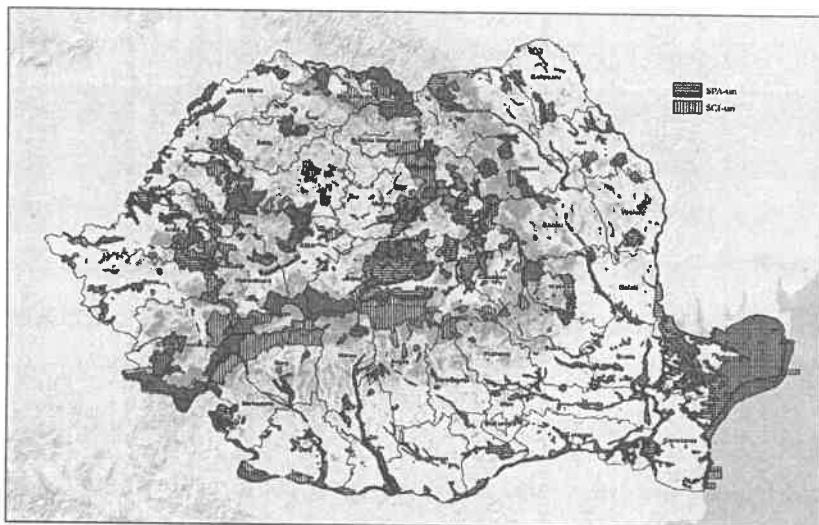
Arii de Protecție Specială Avifaunistică (SPA) constituite conform *Directivei Păsări* a Uniunii Europene sunt parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000 în Romania.

Obiectivul principal al rețelei Europene de zone protejate NATURA 2000 - desemnate pe baza Directivei Păsări respectiv Directivei Habitare - este ca aceste zone să asigure pe termen lung „statutul de conservare favorabilă” a speciilor pentru fiecare sit în parte care a fost desemnat. România va trebui să raporteze periodic către Comunitatea Europeană cu privire la îndeplinirea acestui obiectiv. Singurul indicator obiectiv și cantitativ cu privire la statutul unei specii într-o anumită zonă este mărimea populației respectiv schimbarea mărimii populațiilor. Este deci esențial ca impactul unor investiții asupra acelor specii pentru care zona a fost desemnată ca sit Natura 2000, să fie evaluat complet prin metode științifice. În majoritatea cazurilor impactul poate fi minimalizat sau sensibil micșorat prin selectarea atentă și implementarea corectă a metodelor de diminuare a impactului.

Primele situri Natura 2000 au fost desemnate pe parcursul anului 2007 (au fost desemnate 273 de situri de importanță comunitară (SCI) aprobată prin Ordinul Ministrului Mediului și Dezvoltării Durabile nr. 1964/2007 și 108 arii de protecție specială avifaunistică (SPA),

aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 1284/2007. Urmare a seminariilor biogeografice din 2008, Comisia Europeană a decis ca România să includă anumite specii și habitate de interes comunitar în formularele standard ale siturilor Natura 2000 existente și să desemneze noi situri Natura 2000, fapt ce s-a realizat pe parcursul anului 2011. În anul 2016 numărul siturilor de importanță comunitară (SCI) a fost de 436. De asemenea a fost necesară desemnarea de noi arii de protecție specială avifaunistică, numărul acestora ajungând la 148.

Fig. nr. 7. Harta siturilor Natura 2000 (anul 2011)

Sursă: CNND²: *Strategia națională de coștientizare a publicului cu privire la rețeaua europeană Natura 2000 în România*

Pentru a avea o rețea ecologică eficientă, siturile Natura 2000 trebuie să beneficieze de un management corespunzător. În acest sens, au fost atribuite în administrare 42 de situri Natura 2000 (dintre care 28 se suprapun total sau parțial cu parcurile naturale și cu parcurile naționale) și 299 au fost atribuite în custodie. De asemenea, au fost aprobată în cadrul Axei 4- un număr de 219 de proiecte care au ca scop elaborarea planului de management pentru situri Natura 2000. Județul Mureș deține valori ale capitalului natural deosebit de importante, prin care contribuie la asigurarea coeranței rețelei ecologice europene Natura 2000 pe teritoriul țării. Totalul suprafețelor sit Natura 2000 în județul Mureș este de 251.642 ha, ceea ce reprezintă 37,2% din suprafața județului.

Managementul acestor arii naturale protejate sunt incluse în cadrul managementul siturilor și au administratori sau custodi. Începând cu anul 2016 administrarea unitară și eficientă a ariilor naturale protejate și conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbaticice, reglementate prin dispozițiile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2007 este asigurată de Agenția Națională pentru ARII Naturale Protejate.

² CNND: Centrul Național pentru Dezvoltare Durabilă

Pe teritoriu comunei Zau de Câmpie se regăsește Situl de importanță comunitară ROSCI0408 – Zau de Câmpie cu următoarele caracteristici conform Formularului standard:

- Situl SCI Zau de Câmpie se găsește la 19 km de orașul Luduș și la 60 km de municipiul Tg. Mureș. Acest sit este reprezentat de o colină specifică "Câmpiei Transilvaniei", cu expoziție estică ori sud-estică și înclinarea pantelor între 15-20°, către valea "Bota Mare". În rezervația naturală "Zau de Câmpie" au fost identificați 331 de taxoni de plante vasculare;
- Situl "Zau de Campie" este vulnerabil la suprapăsunat. Însă rezervația naturală este sub protecție strictă, nepăsunându-se;
- Terenul rezervației naturale este în proprietatea statului. Rezervația este destinată în totalitate conservării naturii și cercetării științifice. Terenurile din situl SCI "Zau de Câmpie", propus acum, sunt atât particulare cât și comunale.
- Rezervația naturală "Zau de Campie" a fost desemnată pentru protejarea numeroaselor exemplare de bujor de stepă (*Paeonia tenuifolia*), specie aflată aici în singura localitate din interiorul arcului carpatic. Bujorul de stepă (*Paeonia tenuifolia*) este o specie amenințată la nivel european. Cenozele cu bujori de stepă au fost încadrate în asociația vegetată: *Salvio nutantis-Paeonietum tenuifoliae* Mititelu 1990. Această arie mai adăpostește alți 5 taxoni amenințați la nivel European: *Crambe tataria*, *Cephalaria radiata*, *Echium russicum*, *Jurinea mollis* ssp.*transsyivanica*, *Salvia transylvanica*, iar în zona ecotonala, doi taxoni: *Fritillaria orientalis* și *Galanthus nivalis*. Rezervația mai adăpostește 8 taxoni rari ("Lista Roșie a României", Olteanu și colab. 1994, N. Boșcaiu și colab., 1994) precum: *Astragalus dasyanthus*, *Dictamnus albus*, *Iris humilis*, *Neottia nidus-avis*, *Nepeta ucranica*, *Orchis morio*, *Prunus tenella*, *Waldsteinia geoides*.

8. Resurse antropice

Sunt generate de fenomenele antropice datorate acțiunii omului cu urmări asupra reliefului, vegetației și climei. Aceste resurse includ toate categoriile de bunuri mobile și imobile care au fost realizate de-a lungul evoluției istorice a societății umane.

Conform Listei Monumentelor Istorice publicată de Ministerul Culturii și Cultelor în anul 2015 comuna Zau de Câmpie are următoarele obiective protejate:

Tabel nr.4. Monumente istorice din comuna Zau de Câmpie

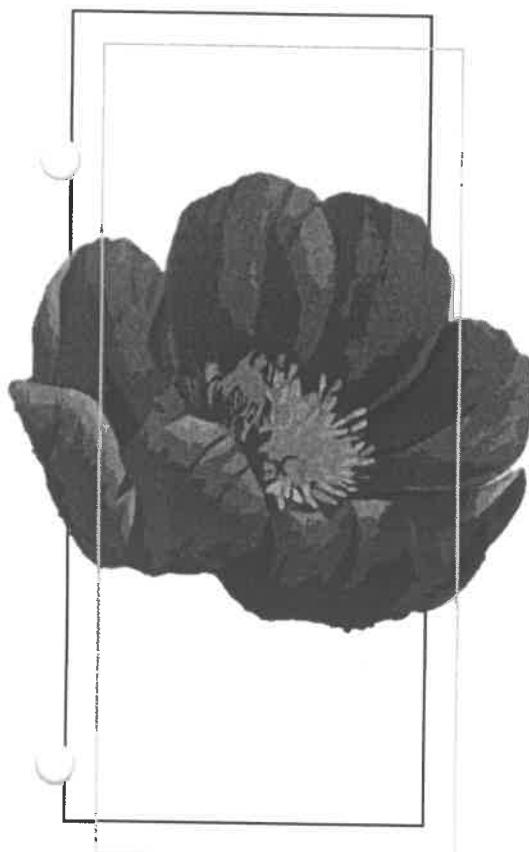
Nr. crt.	Cod LMI 2004	Denumire	Locație	Datare
1.	MS-I-s-B-15449	Așezarea de la Zau de Câmpie	Sat Zau de Câmpie	sec. II -III, sec.VI-VII p. Chr.
2.	MS-II-a-A-16073	Ansamblul castelului Ugron	Sat Zau de Câmpie, Str. Parcului Nr. 10	1911
3.	MS-II-a-A-16073.01	Castelul Ugron	Sat Zau de Câmpie, Str. Parcului Nr. 10	1911
4.	MS-II-a-A-16073.02	Parc dendrologic	Sat Zau de Câmpie, Str. Parcului Nr. 10	sec. XX
5.	MS-II-m-B-16074	Casă	Sat Zau de Câmpie, Str. Republicii Nr. 5	sf. sec. XIX

Sursă: <http://www.cultura.ro/sites/default/files/inline-files/LMI-MS.pdf>

Concluzii

În ceea ce privește valorificarea moștenirii culturale sau arhitecturale locale se constată următoarele deficiențe:

- Resursele antropice de interes turistic nu sunt suficient semnalizate și promovate;
- Până în moment se constată lipsa fondurilor pentru investiții de reabilitare și restaurare a monumentelor istorice sau a obiectivelor arhitecturale de interes turistic;
- Nu se derulează activități semnificative de promovare a obiceiurilor și tradițiilor sau a altor valori locale;
- Sunt puține studii privind moștenirea culturală, naturală sau arhitecturală locală;
- Lipsa posibilităților de stimulare și sprijinire a locuitorilor în vederea conservării sau reabilitării clădirilor/fațadelor principale ale clădirilor cu specific arhitectural local.
- Lipsa programelor și a activităților de conștientizare privind păstrarea și punerea în valoare a patrimoniului local construit.
- Lipsa reglementărilor locale (P.U.G., RLU) privind păstrarea specificului arhitectural local.

2. Demografie și forța de muncă

2.1. Evoluția populației - caracteristici demografice

Pentru a evidenția o evoluție semnificativă a populației, este necesară prezentarea mărimei absolute a populației pentru un interval de timp suficient de îndelungat. Potrivit datelor statistice de la ultimul recensământ al populației și a locuințelor din România (în anul 2011), în comuna Zau de Câmpie a fost înregistrat un număr de 3444 de locuitori după domiciliu din care 1725 de sex masculin, iar 1719 de sex feminin. După datele obținute din baza de date statistice al Institutului Național de Statistică, în anul 2019 numărul populației după domiciliu din comună a fost de 3237 de locuitori din care 1637 bărbați și 1600 femei.

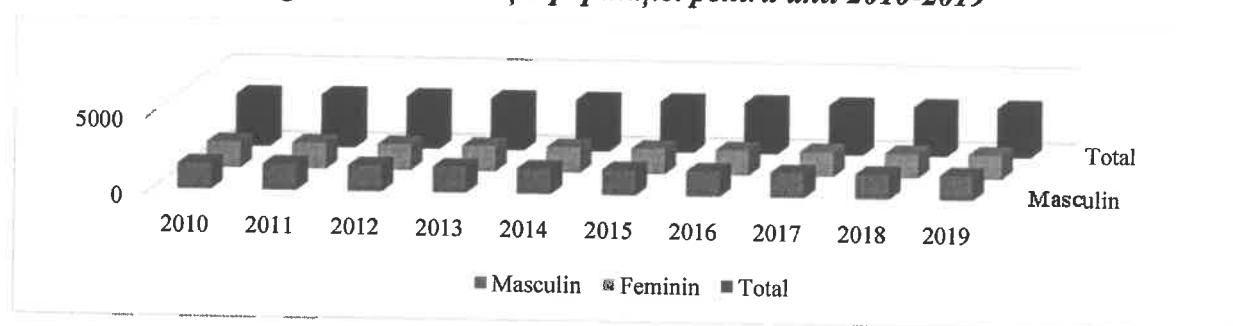
Tabelul nr. 5 Evoluția numărului populației la nivelul comunei Zau de Câmpie

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Total	3418	3444	3409	3375	3360	3349	3332	3276	3244	3237
Masculin	1708	1725	1717	1705	1684	1679	1671	1649	1643	1637
Feminin	1710	1719	1692	1670	1676	1670	1661	1627	1601	1600

Sursa: Institutul Național de Statistică – baza de date statistice

În conformitate cu datele statistice menționate anterior, la nivelul comunei Zau de Câmpie se conturează o scădere a numărului de locuitori.

Figura nr. 9 Evoluția populației pentru anii 2010-2019

Sursa: Institutul Național de Statistică – baza de date statistice

Un factor primordial care are o influență majoră asupra dinamicii populației este mișcarea naturală (caracterizată prin natalitate, mortalitate, nupțialitate și divorțialitate) și mișcarea migratorie. Conform definiției INS, sporul natural reprezintă diferența dintre numărul nașcuților-vii și numărul persoanelor decedate în anul de referință.

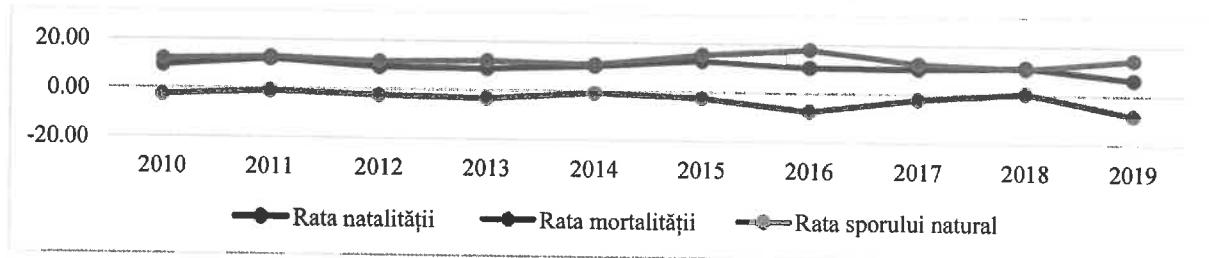
Tabelul nr. 6 Evoluția sporului natural în comuna Zau de Câmpie

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Născuți vii	32	42	31	30	35	43	35	34	37	21
Decedați	41	45	39	41	37	51	59	41	35	47
Născuți decedați	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0
Decedați sub un an	0	3	1	0	0	0	0	0	0	0
Spor natural	-9	-3	-8	-11	-2	-8	-24	-7	2	-26

Sursa: Institutul Național de Statistică – baza de date statistice

Potrivit datelor statistice, în comuna Zau de Câmpie pe întreaga perioadă analizată nivelul absolut al sporului natural este negativ – excepție anul 2018, mărimea absolută al acestui indicator oscilează între valorile -26 și 2. În anul 2018 se înregistrează cel mai ridicat nivel al sporului natural, respectiv 2 în mărime absolută, iar în anul 2019 se înregistrează cel mai scăzut nivel al acestui indicator, respectiv -26 în mărime absolută.

Figura nr. 10 Evoluția mișcării naturale a populației pentru 2010-2019

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor furnizate de INS

În perioada analizată, **rata de natalitate** la nivelul comunei Zau de Câmpie depășește 6,00 % în fiecare an, prin urmare la 1000 de locuitori revin peste 6 născuți-vii anual.

Rata mortalității reprezintă numărul deceselor înregistrate într-un an la 1000 de locuitori. La nivelul comunei acest indicator este superior comparativ cu valorile ratei natalității, astfel rezultând o rată a sporului natural negativă pe aproape întreaga perioadă analizată. Cea mai ridicată valoare a ratei mortalității s-a înregistrat în anul 2019, respectiv 14,61 %.

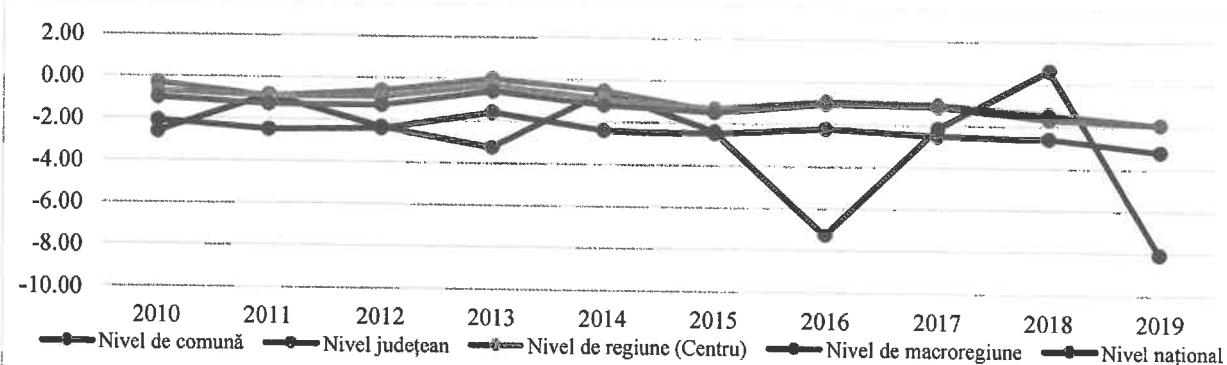
Tabelul nr. 7 Evoluția ratei mortalității infantile pentru anii 2010-2019

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Rata mortalității infantile	0.00	71.43	32.26	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00

Sursa: Calcule proprii bazate pe datele INS

Rata mortalității infantile exprimă numărul copiilor decedați în vîrstă sub un an la 1000 de născuți vii, în acest fel, în perioada analizată cea mai ridicată valoare al acestui indicator a fost înregistrată în anul 2011 (71,43 %), adică au fost înregistrate 3 decese (în valoare absolută) pentru copii sub vîrstă de un an.

Figura nr. 11 Statistici comparativi privind rata sporului natural pentru anii 2010-2019

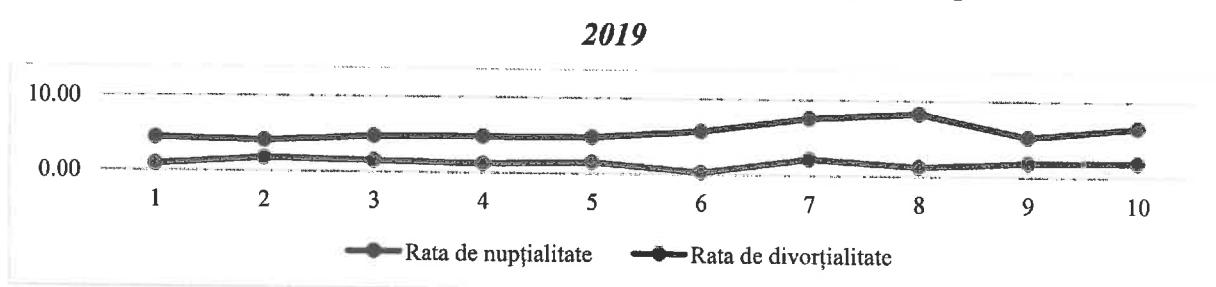

Sursa: Institutul Național de Statistică – baza de date statistice și calcule proprii bazate pe datele INS

Rata sporului natural, conform INS, arată diferență algebrică între rata natalității și rata mortalității generale a populației. La nivelul comunei Zau de Câmpie acest indicator înregistrează valori asemănătoare cu nivelul național, nivel de macroregiune, regiune și județean (excepție anii 2016, 2018 și 2019).

În anul 2016, 2017 s-au înregistrat 25, respectiv 27 de căsătorii la nivelul comunei Zau de Câmpie, rezultând o **rată de nupțialitate** 7,57 %, respectiv 8,27 %, fiind cea mai ridicată valoare în perioada analizată. Conform bazei de date statistice INS, în anul 2016 din perioada analizată au fost înregistrate 7 divorțuri, rezultând o **rată de divorțialitate** 2,12 %, aceasta fiind cea mai ridicată valoare.

Figura nr. 12. Evoluția ratei de nupțialitate și a ratei de divorțialitate pentru anii 2010-2019

Sursa: Institutul Național de Statistică – baza de date statistice și calcule proprii bazate pe datele INS

Prin urmare, mișcarea naturală a populației a avut o influență negativă asupra dinamicii populației din comuna Zau de Câmpie, devenind un factor care a cauzat scăderea continuă a numărului de locuitori din comună.

Tabelul nr. 8 Mișcarea migratorie a populației în comuna Zau de Câmpie

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Stabiliri de reședință	36	26	17	17	16	13	13	17	12	12
Plecări cu reședința	49	40	49	47	35	47	53	46	39	44
Stabiliri cu domiciliul (inclusiv migrația externă)	99	32	51	53	36	29	31	34	42	48
Plecări cu domiciliul (inclusiv migrația externă)	62	61	75	59	42	38	63	61	53	55

Sursa: Institutul Național de Statistică – baza de date statistice

Potrivit bazei de date statistice INS, la nivelul comunei, din punct de vedere al numărului de emigranți și imigranți, nu se constată o evoluție semnificativă, dar este de remarcat faptul că pe tot parcursul perioadei analizate tendința de părăsire a localității s-a menținut.

2.2. Structura demografică

Conform recensământului populației din România în anul 2011 numărul de locuitori al comunei s-a distribuit în felul următor:

Tabelul nr. 9 Evoluția structurii populației pe categorii de vîrstă

Strucutra pe grupe de vîrstă %	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
0-14 ani	17.76	17.80	17.28	16.50	16.28	16.15	15.91	15.60	16.12	16.31
15-64 ani	64.89	65.27	65.36	65.48	65.48	65.36	65.31	66.00	65.32	65.15
65 ani și peste	17.35	16.93	17.37	18.01	18.24	18.48	18.79	18.41	18.56	18.54

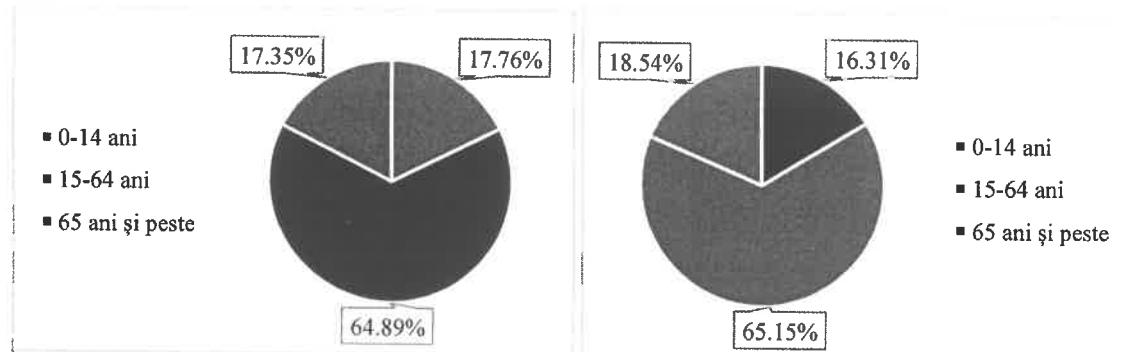
Sursa: Institutul Național de Statistică – baza de date statistice și calcule proprii

Potrivit datelor statistice, în anul 2010 populația cu vîrstele cuprinse între 0-14 ani a reprezentat 17,76% din totalul populației la nivelul comunei, populația cu vîrstele cuprinse între 15-64 de ani a constituit 64,89% din totalul populației, iar locnicii cu vîrstele cuprinse între 65 de ani și peste reprezentau 17,35%.

La sfârșitul perioadei analizate, respectiv în anul 2019 se înregistrează o creștere pentru categoria persoanelor cu vîrste cuprinse între 65 de ani și peste, respectiv 18,54% comparativ cu anul, iar ponderea populației tinere (vîrste cuprinse între 0-14 ani) este în scădere.

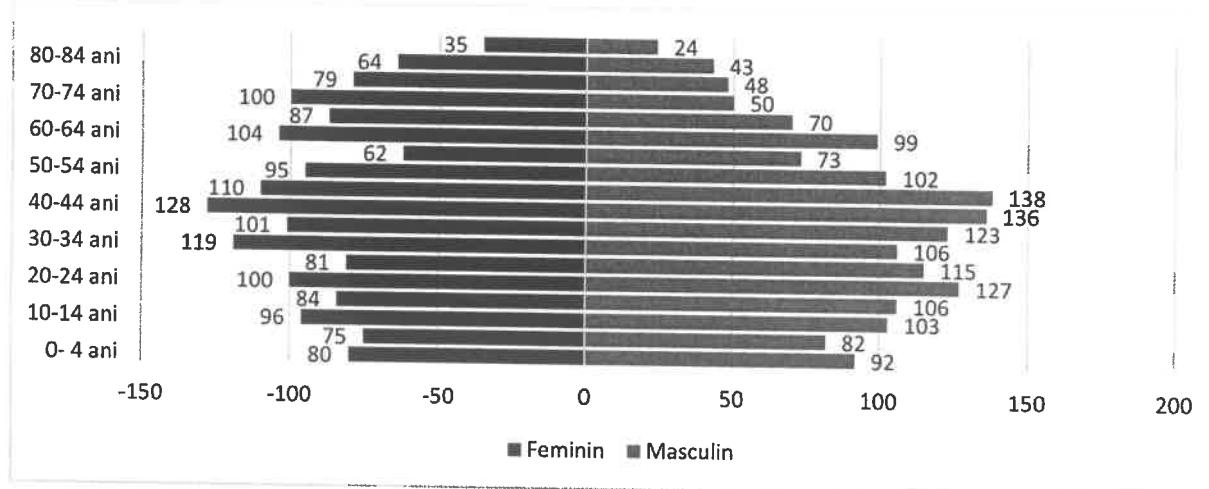
La începutul perioadei analizate (anul 2010), populația cu vîrsta cuprinsă între 15-64 ani reprezenta 64,89 % din totalul populației, iar în anul 2019, numărul populației din aceeași categorie de vîrstă a ajuns la 2109 de persoane (65,15%).

Figura nr. 13 Structura populației pe grupe de vîrstă pentru anul 2010, respectiv anul 2019

Sursa: Institutul Național de Statistică – baza de date statistice și calcule proprii

Raportul de dependență demografică este raportul dintre numărul persoanelor de vîrstă "dependență" (persoane sub 15 ani și de peste 64 ani) și populația în vîrstă de muncă (15-64 ani), exprimat la 1000 de persoane. Acest indicator înregistrează o tendință de scădere, ceea ce semnifică faptul că presiunea exercitată de populația inactivă asupra populației active este în scădere.

Figura nr. 14 Piramida vârstelor pentru anul 2019

Sursa: Institutul Național de Statistică – baza de date statistice

La începutul perioadei analizate, la 1000 de persoane cu vîrstă cuprinsă între 15-64 ani îi revineau aproximativ 541 de persoane tinere (vîrstă cuprinsă între 0-14 ani) și persoane vîrstnice (vîrstă de 65 de ani și peste), iar la sfârșitul perioadei studiate, la total populație active îi revineau 534 de personae din categoria populației inactive.

Tabelul nr. 10 Evoluția ratei de dependență demografică, respectiv a raportului de dependență al tinerilor între 2010-2019

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Rata de dependență demografică %	541.03	532.03	530.07	527.15	527.27	529.92	531.25	515.26	530.91	534.85
Raportul de dependență al tinerilor %	937.72	929.74	935.94	992.52	1008.85	1053.32	1060.05	1072.97	1098.20	1118.38

Sursa: Calcule proprii bazate pe datele INS

Raportul de dependență al tinerilor (coeficientul îmbătrânirii populației) exprimă numărul de bătrâni ce revin la 1000 de tineri. Dacă acest indicator depășește valoarea 420 %, rezultă o tendință de îmbătrânire a populației. Potrivit celor menționate anterior, în perioada analizată la nivelul comunei observăm o tendință de creștere din punct de vedere al îmbătrânirii populației.

Tabelul nr. 11 Evoluția structurii populației în funcție de sex

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Feminin %	50.03	49.91	49.63	49.48	49.88	49.87	49.85	49.66	49.35	49.43
Masculin %	49.97	50.09	50.37	50.52	50.12	50.13	50.15	50.34	50.65	50.57

Sursa: Institutul Național de Statistică – baza de date statistice și calcule proprii

Analizând datele statistice obținute de la INS privind numărul populației în funcție de sex, putem constata că, deși pe toată perioada analizată numărul populației stabile la nivelul comunei a înregistrat o scădere, evoluția structurii populației pe categorii de sex a rămas aproape aceași. În anul 2010 procentul populației de sex masculin a fost de 49,97 % din totalul

populației, iar în anul 2019 a înregistrat o valoare de 50,57 %. Diferența dintre valorile celor doi ani mai sus menționate este nesemnificativă cu toate că se observă o tendință în usoară creștere.

Structura populației după starea civilă

În anul 2011, la nivelul comunei Zau de Câmpie, 41,74% din populație figura din punct de vedere al stării civile ca necăsătorit(ă), 45,05 % din totalul populației stabile era căsătorit (ă), 10,38 % și-a pierdut perechea pe parcursul anilor, iar 2,81 % au divorțat.

Tabelul nr. 12 Populația stabilă după starea civilă legală (RPL 2011)

POPULAȚIA STABILĂ	STAREA CIVILĂ LEGALĂ			
	Necăsătorit(ă)	Căsătorit(ă)	Văduv(ă)	Divorțat(ă)
Total - 3236	1351	1458	336	91
Masculin	560	729	275	43
Feminin	791	729	61	48

Sursa: Institutul Național de Statistică – baza de date statistice

Structura populației în funcție de etnie

Potrivit datelor statistice de la ultimul recensământ al populației și a locuințelor, respectiv în anul 2011, majoritatea localnicilor din comuna Zau de Câmpie erau de etnie română (2577 de persoane), urmată de populația de etnie romă (327 persoane), respectiv de populația maghiară (240 de persoane).

Tabelul nr. 13 Populația stabilă după etnie (RPL 2011)

POPULAȚIA STABILĂ TOTAL	ETNIA				
	Români	Maghiari	Ceangăi	Romi	Informație nedisponibilă
3236	2577	240	5	327	87

Sursa: Institutul Național de Statistică – baza de date statistice

Structura populației după confesiune

În conformitate cu datele furnizate de Institutul Național de Statistică, majoritatea persoanelor sunt de religie ortodoxă, urmată de persoanele aparținând religiei greco-catolice. Cele mai puține persoane au confirmat faptul că aparțin religiei pentecostale.

Tabelul nr. 14 Populația stabilă după principalele religii (RPL 2011)

POPULATIA STABILĂ TOTAL	RELIGIA								
	Ortodoxă	Romano-catolică	Reformată	Pentecostală	Martorii lui Iehova	Greco-catolică	Baptistă	Fără religie	Informație nedisponibilă
3236	2031	10	191	5	215	577	29	37	141

Sursa: Institutul Național de Statistică – baza de date statistice

Densitatea populației

Populația și teritoriul sunt două componente ale mediului geografic legate organic. Pentru o populație dată teritoriul înseamnă condiții de viață, îmbrăcând diferite semnificații: spațiu de hrană, spațiu de transport, sursă de materii prime și, desigur, suprafață de locuit. Densitatea populației este rezultatul unor condiții istorice, economice și sociale date și totodată un factor care contribuie la explicarea multor probleme de același gen. În virtutea unor împrejurări, populația unei țări cunoaște o anumită repartizare geografică care este în continuă schimbare, grație fluxurilor migratorii și proceselor demografice care au loc în cadrul fiecărei unități teritorial-administrative.

Densitatea este expresia răspândirii populației în teritoriu și reflectă gradul sau intensitatea populării acestuia. Desfășurarea normală a vieții sociale și economice într-un teritoriu nu poate avea loc dacă efectivul și densitatea populației n-au atins un prag minim. Densitatea populației este, aşadar, una din condițiile vieții materiale. Ca urmare, analiza densității populației sub cele mai variate aspecte prezintă nu numai interes demografic, ci și social economic, fiind legată de strategia dezvoltării, atât la nivel macroeconomic cât și în profil teritorial.³

Potrivit datelor obținute din baza de date statistice INS, în anul 2011, la nivelul comunei Zau de Câmpie densitatea populației este de 64,53 locuitori/km².

2.3. Forța de muncă

În comuna Zau de Câmpie, în anul 2010 au fost angajați cu forme legale 207 de locuitori, numărul acestora ajungând la 203 de salariați la sfârșitul anului 2019. Astfel, în perioada analizată, numărul mediu al salariaților a avut o tendință de scădere.

Tabel nr. 15 Evoluția numărului mediu al salariaților în comuna Zau de Câmpie

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Număr mediu al salariaților	207	200	202	200	158	162	172	198	168	203

Sursa: Institutul Național de Statistică – baza de date statistice

³ Constantin Vert, *Geografia populației teorie și metodologie*, Editura Mirton, Timișoara, 2001, pg. 49

Potrivit datelor statistice din baza de date al Institutului Național de Statistică, în anul 2010, la nivelul comunei Zau de Câmpie au fost înregistrați 116 de șomeri, iar până la sfârșitul perioadei analizate, adică anul 2019, numărul șomerilor a scăzut, ajungând la valoarea de 38 de șomeri, din care 26 erau bărbați și 12 erau femei.

Tabelul nr. 16 Numărul șomerilor înregistrati

Număr șomeri înregistrati	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Total	116	119	149	165	137	115	105	77	56	38
Masculin	75	77	84	107	86	69	79	53	36	26
Feminin	41	42	65	58	51	46	26	24	20	12

Sursa: Institutul Național de Statistică – baza de date statistice

Rata de înlocuire a forței de muncă la nivelul comunei are o valoare de 675,16 % la sfârșitul anului 2019, îregistrând o scădere accentuată față de începutul perioadei analizate (anul 2010), când acest indicator a fost de 829,27 %.

Tabelul nr. 17 Indicele de înnoire a forței de muncă pentru anii 2010-2019

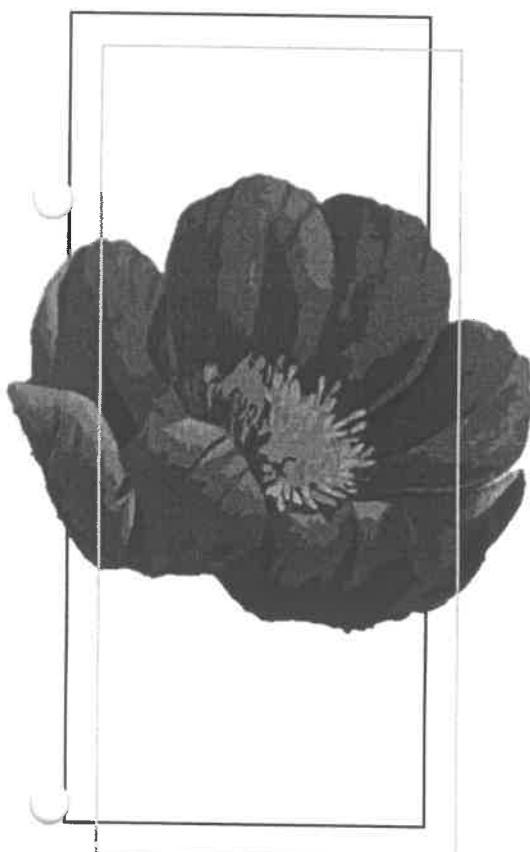
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Rata de înlocuire a forței de muncă %	928.94	902.13	899.62	909.44	943.12	932.09	947.23	961.00	864.38	859.75

Sursa: Institutul Național de Statistică și calcule proprii bazate pe datele INS

Valorile menționate al acestui indicator reprezintă că, în anul 2010 la 1000 de persoane adulte, participanți la piața forței de muncă, revineau 928 de persoane, viitorii participanți la piața muncii, iar în anul 2019, 1000 de persoane adulte vor fi înlocuite cu 859 de persoane, creându-se un deficit de resurse de muncă.

Concluzii

- Este nevoie de implementarea unor programe/proiecte cu impact direct sau indirect asupra economiei locale în vederea stopării declinului demografic accentuat în ultima perioadă.
- Este nevoie de implementarea unor investiții în infrastructura locală în vederea asigurării condițiilor de locuire contemporane și astfel stoparea depopulației satelor.
- Conservarea resurselor naturale și culturale locale, revitalizarea valorilor materiale și imateriale locale în vederea stimulării imigrării (stabiliri de domiciliu permanent sau temporar) din partea celor cu mod de gândire postmodern.

3. Terenuri și locuințe

3.1. Terenuri și zonificare teritoriu

Teritoriul administrativ al comunei Zau de Câmpie este de 5015,92 ha, din care intravilan aproximativ 437 ha și extravilan 4579 ha. Din totalul teritoriului 77,56% sunt terenuri agricole, 4,98% păduri și altă vegetație forestieră și 7,65 % ocupată cu construcții.

Tabel nr.18 Terenuri pe categorii de folosință, anul 2020

Total (ha)	5015,92
Terenuri agricole (ha)	3890,58
Terenuri neagrile (ha)	1125,34
Păduri și altă vegetație forestieră (ha)	250
Ocupate cu ape, bălti (ha)	268,45
Ocupată cu construcții (ha)	383,98
Căi de comunicații și căi ferate (ha)	100,61
Terenuri degradate și neproductive (ha)	122,3

Sursa: Primăria comunei Zau de Câmpie

3.2. Fond locativ

Conform bazei de date statistice INS, până la sfârșitul anului 2019 la nivelul comunei Zau de Câmpie existau 1208 de locuințe, din care 1195 erau în proprietăți private. Comparativ cu anul 2010, numărul locuințelor a scăzut cu o singură unitate în mărime absolută.

Tabel nr. 19 Evoluția numărului de locuințe

Număr locuințe existente	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Total	1208	1203	1203	1203	1204	1207	1207	1207	1207	1207
Proprietate publică	13	7								
Proprietate privată	1195	1196	1196	1196	1197	1200	1200	1200	1200	1200

Sursa: Institutul Național de Statistică – baza de date statistice

Spațiile verzi sunt o importantă componentă a localităților și reprezintă suprafețele de teren cu vegetație în general amenajată, la care se asociază o serie de construcții specifice pentru satisfacerea funcțiilor sociale, culturale, estetice și igienico-sanitare.

În localități, construcțiile și suprafețele pavate sau betonate creează un climat specific, cu temperaturi mai ridicate și o restricție a circulației aerului, ceea ce conduce la producerea aşa-numitului efect de „insulă de căldură”. În contrast cu acesta, vegetația, prin efectul de umbră și de creștere a umidității aerului contribuie la crearea unui mediu mai confortabil. Spațiile verzi au o deosebită importanță și din punct de vedere estetic, deoarece atenuază impresia de rigiditate și ariditate a oricărui mediu construit – mediu ce domină în multe localități. Creșterea densității locuitorilor din zonele urbane și metropolitane produce o „foame” crescândă de spațiu. În paralel cu evoluția teritorială tentaculară a marilor orașe, s-au modificat structura, arhitectura și design-ul urbanistic, de cele mai multe ori, în detrimentul spațiilor verzi.

Gradul de ocupare al intravilanului cu construcții, având diverse funcțiuni (rezidențiale, industriale, comerciale, instituții publice) este mare. În unele locuri spațiile verzi și zonele de agrement sunt aproape inexistente. Datorită densității ridicate a populației unele zone au indici de suprafete pe diferite funcțiuni inferioiri valorilor medii.

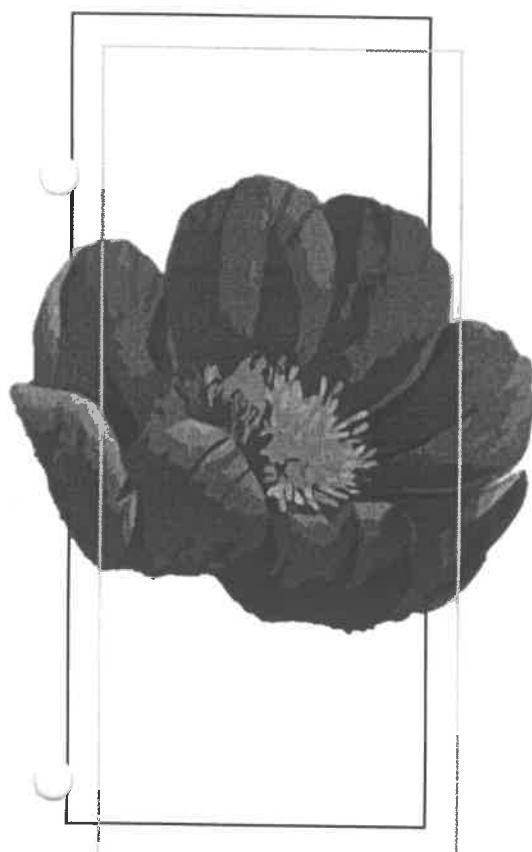
Creșterea suprafetei spațiilor verzi a devenit o necesitate recunoscută și de administrațiile locale. Creșterea suprafetei spațiilor verzi și menținerea / reamenajarea corespunzătoare a celor existente sunt obiective prioritare ale strategiilor de dezvoltare.

Conform OUG nr. 114/2007, care modifică și completează OUG 195/2005 privind protecția mediului, aprobată cu modificări și completări prin Legea 265/2006 articolul II aliniatul (1) autoritățile administrației publice locale au obligația de a asigura din terenul intravilan o suprafață de spațiu verde de minimum 20 mp/locuitor, până la data de 31 decembrie 2010 și de minimum 26 mp/locuitor până la 31 decembrie 2013; conform aliniatului (2) autoritățile administrației publice locale au obligația de a întocmi în termen de 90 de zile de la data intrării în vigoare a prezentului act normativ, un program în care vor fi evidențiate etapele de realizare a obligației prevăzute la aliniatul (1), cu indicarea termenelor propuse. În comuna Zau de Câmpie există parcuri și spații verzi amenajate, după cum urmează:

Tabel nr. 20 Suprafața spațiilor verzi pe categorii

Nr. crt.	Localitate	Tip spațiu verde	Suprafața (mp)
1	Zau de Câmpie	Parc	4000
2	Bărboși	Parc	1000

Sursă: Primăria comunei Zau de Câmpie

4. Infrastructură

4.1. Drumuri

Artera principală care străbate localitățile comunei Zau de Câmpie este drumul județean DJ 151. Rețeaua de străzi însumează o lungime totală de 40 de km drumuri în comună. Din totalul de 40 km de străzi sunt asfaltate, iar 30 km de străzi necesită modernizare și reabilitare urgentă.

Tabel nr. 21 Situația drumurilor în comuna Zau de Câmpie

Tipul drumului	Lungimea (km)	Asfaltat/Pietruit
DN	-	-
DJ	8	Asfaltat
DC	11	6 km asfaltat; 5 km pietruit
Străzi	40	10 km asfaltat; 30 km neasfaltat

Sursa: Primăria comunei Zau de Câmpie

4.2. Alimentare cu apă și canalizare

În comuna Zau de câmpie rețeaua de distribuire a apei, respectiv rețeaua de canalizare există doar la nivelul localităților Zau de Câmpie și Gaura Sângerului. Procentul gospodăriilor racordate este de 90% - apă și 85% - canalizare în localitatea Zau de Câmpie, respectiv 95% - apă și 60% - canalizare în localitatea Bărboși.

4.3. Gestionarea deșeurilor

Prestatorul de servicii privind gestionarea deșeurilor pe raza comunei Zau de Câmpie este S.C. Sylevy Salubriserv S.R.L., iar cantitatea colectată pentru anul 2020 se regăsește în tabelul de mai jos.

Tabelul nr. 22 Gestionarea deșeurilor

Operator	Cantitate colectată din care		Insule pentru colectare selectivă		Număr insule (buc.)
	Total (tone)	Colectate selectiv (tone)	X DA	☐ NU	
S.C. Sylevy Salubriserv S.R.L.	25	2	X DA	☐ NU	29

Sursa: Primăria comunei Zau de Câmpie

4.4. Energie termică

Potrivit datelor statistice obținute de la Institutul Național de Statistică la nivelul comunei Zau de Câmpie cantitatea de gaze naturale distribuite pentru uz casnic era de 1293 mii metri cub în anul 2010, iar la sfârșitul perioadei analizate, respectiv anul 2019 această cantitate a scăzut cu 437 mii metri cub.

Tabelul nr. 23 Distribuția gazelor naturale

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lungimea totală a conductelor de distribuție a gazelor (km)	51,4	52,7	52,9	52,9	52,9	50,8	52,7	53	53
Cantitatea gazelor naturale distribuite (mii mc)	884	1056	951	882	833	905	947	920	909
Total gaze naturale distribuite (uz casnic - mii mc)	716	931	804	772	731	789	842	811	798
Total gaze naturale distribuite pe locuitor (uz casnic - mc)	209.11	270.56	236.33	229.01	218.40	237.15	254.92	248.47	245.77

Sursa: Institutul national de statistică – baza de date statistice și calcule proprii

Dacă în anul 2010 o persoană consuma aproximativ cantitatea de 209,11 metri cub gaze naturale (cu destinația – uz casnic), în anul 2019 această cantitate consumată a crescut la 245,77 metri cub/locuitor/an.

4.5. Energie electrică

Comuna este în prezent complet electrificată. Alimentarea cu energie electrică este asigurată prin intermediul companiei SC Electrica SA. În ceea ce privește procentul branșamentelor la energia electrică, acesta este de 100% în localitățile la nivelul comunei Zau de Câmpie. Distribuția energiei electrice de la posturile de transformare la consumatori se face prin rețeaua de joasă tensiune prin linii aeriene pe stâlpi de beton. Traseul rețelei de joasă tensiune urmărește rețeaua stradală a localității și cuprinde în întregime zona construită.

4.6. Iluminat public

Localitatea este alimentată cu energie electrică din Sistemul Energetic Național prin intermediul unei rețele de distribuție de tensiune medie. Rețeaua de medie și joasă tensiune este aeriană. În ultimii ani au fost realizate lucrări de întreținere, modernizare ale rețelei electrice/iluminatului public și au fost montate corpuș LED cu eficiență energetică redusă pe o lungime de 40 km.

4.7. Tehnologia informației și telecomunicațiilor

Dezvoltarea telecomunicațiilor se consideră pozitivă, iar apariția pe piață a noilor operatori de telefonie fixă a rezultat formarea unei situații de concurs, care a accelerat modernizarea telecomunicațiilor. Accesul la servicii de telecomunicații de calitate (telefonie fixă și telefonie mobilă) a sporit considerabil în ultimii 5 ani, prestatorii oferind servicii noi și diversificate (se

referă la telefonia mobilă) pentru populație.

În domeniul telecomunicațiilor în comuna Zau de Câmpie funcționează operatori cum ar fi Orange, DIGI, Telekom și Vodafone. Rețelele telefonice sunt în curs de extindere și modernizare, se înlocuiesc traseele uzate cu sisteme moderne și se asigură preluarea din centralele analogice în cele digitale.

Serviciile poștale sunt asigurate de oficiul poștal al Direcției Regionale de Poștă Mureș aflată la Zau de Câmpie, Sucursala Direcției Regionale de Poștă Mureș. În scop de informare a cetățenilor servește site-ul Primăriei comunei Zau de Câmpie. Nu există post local de televiziune.

4.8. Investiții în infrastructură

În ultimii ani au avut loc mai multe investiții în comuna Zau de Câmpie conform tabelului de mai jos:

Tabelul nr. 24 Situația proiectelor implementate sau în curs de implementare

Denumirea proiectului	Denumirea programului de finanțare	Valoarea contractului	Finanțat prin bugetul local sau fonduri	Stadiul de realizare
Extindere rețele publice de apă potabilă și apă uzată în comuna Zau de Câmpie, jud.Mureș	PNDR	5972	Fonduri nerambursabile	98%
Modernizare Cămin Cultural în localitatea Zau de Câmpie, jud.Mureș	PNDR	1856	Fonduri nerambursabile	90%
Reabilitare și modernizare dispensar uman în comuna Zau de Câmpie, județul Mureș	PNDL	700	Fonduri guvernamentale	98%
Mansardare si Reabilitare Scoala Gimnaziala Zau de Campie clasele I-IV	POR	2685	Fonduri nerambursabile	0 %
Mansardare sediu primărie Comuna Zau de Câmpie	PNDR Leader	586	Fonduri nerambursabile	98%
Demolare și construire Grădiniță cu program normal	POR	1100	Fonduri nerambursabile	0 %
Reabilitare Scoala Gimnaziala Zau de Campie clasele V-VIII	POR	3300	Fonduri nerambursabile	0 %
Modernizare Cămin Cultural în localitatea Barbosi , jud.Mureș	PNDR	789	Fonduri nerambursabile	100%
Modernizare strazi in comuna Zau de Campie	PNDR	4523	Fonduri nerambursabile	100%

Sursa: Primăria comunei Zau de Câmpie

Concluzie

- Este nevoie de implementarea unor investiții în infrastructura locală în vederea asigurării condițiilor de locuire contemporane și astfel stoparea depopulației satelor.

5. Servicii publice

5.1. Servicii de sănătate

Potrivit datelor statistice de la Institutul Național de Statistică, în anul 2019 la nivelul comunei Zau de Câmpie există două cabinete medicale de familie, având forma de proprietate privată, două farmacii și un cabinet de stomatologie.

Tabelul nr. 25 Infrastructura sanitată

Categorii	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Proprietate privată										
Cabinete medicale de familie	1	0	0	2	2	2	2	2	2	2
Farmacii	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Cabinete stomatologice	0	0	0	1	1	0	0	0	1	1
Proprietate publică										
Cabinete medicale de familie	2	2	2	0	0	0	0	0	0	0
Cabinete stomatologice	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0

Sursa: Institutul Național de Statistică – baza de date statistică

Conform datelor INS, în anul 2019 la nivelul comunei își desfășurau activitatea trei farmaciști și două persoane aparținând categoriei de personal sanitar mediu.

Tabelul nr. 26 Număr personal sanitar la nivelul comunei

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Proprietate publică										
Medici	2	2	2	0	0	0	0	0	0	0
din care medici de familie	2	2	2	0	0	0	0	0	0	0
Personal sanitar mediu	2	3	3	0	0	0	0	0	0	0
Stomatologi	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0
Proprietate privată										
Medici	1	0	0	2	2	2	0	0	0	0
din care medici de familie	1	0	0	2	2	2	0	0	0	0
Farmaciști	2	1	1	3	3	3	3	3	3	3
Personal sanitar mediu	1	0	0	3	3	2	2	2	2	2

Sursa: Institutul Național de Statistică – baza de date statistică

5.2. Servicii de asistență socială

În comuna Zau de Câmpie Compartimentul de asistență socială are rolul de a identifica și de a soluționa problemele sociale ale comunității, din domeniul protecției copilului, familiei, persoanelor singure, persoanelor cu dizabilități, cu venituri mici, precum și a altor persoane aflate în situație de risc. În cazul unei funcționări deficitare a serviciilor sociale la nivelul comunei, efectele negative se conturează prin gradul ridicat de segregare al persoanelor vulnerabile, respectiv creșterea gradului de marginalizare. La nivelul comunei există servicii de asistență socială, care cuprind servicii de bază pentru aproximativ 400 de beneficiari.

Concluzie

- Este nevoie de modernizarea infrastructurii sociale locale, respectiv crearea unui centru comunitar integrat cu dotări corespunzătoare cerințelor contemporane.

5.3. Învățământ

Sistemul educațional actual al comunei Zau de Câmpie se constituie din trei cicluri de învățământ: preșcolar, primar și gimnazial. La nivelul comunei Zau de Câmpie există două unități școlare: Școala Gimnazială Bărboși (arondată), respectiv Școala Gimnazială Zau de Câmpie (cu personalitate juridică). Comuna are o grădiniță cu program normal: **Grădiniță cu program normal Zau de Câmpie.**

Tabel nr. 27 Populația școlară la nivelul comunei Zau de Câmpie

Localitate	Denumirea unității de învățământ	Număr elevi înscriși pe unitate	Număr cadre didactice	Număr săli de clasă pe unitate	Număr calculatoare
Zau de Câmpie	Grădiniță cu program normal	95	26	6	0
	Școala Gimnazială	226		14	15
Bărboși	Școala Gimnazială	45		6	5

Sursa: Primăria Zau de Câmpie

5.4. Cultură și sport

Din punct de vedere al utilizării serviciilor culturale la nivelul comunei nu se observă modificări substanțiale, numărul bibliotecilor este constantă, iar numărul volumelor existente la nivelul bibliotecilor înregistrează o ușoară creștere. Numărul de cititori activi înregistrează o continuă creștere, ceea ce poate indica dorința locuitorilor de a avea o viață socială și culturală activă.

Tabelul nr. 28 Numărul bibliotecilor, respectiv numărul volumelor existente la nivelul comunei

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Număr biblioteci	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Număr volume existente :		19498	19587	19587	19890	20112	20636	21119	21119	21119
Număr cititori activi :		493	327	573	732	625	692	620	770	827
Număr volume eliberate :		5045	5022	4392	3223	2881	2360	3215	3327	2660

Sursa: Institutul Național de Statistică – baza de date statistice

Evenimente locale

Alături de atracțiile naturale, atracțiile antropice, evenimentele locale au o importanță deosebită în dezvoltarea turismului din comuna Zau de Câmpie, de exemplu activitățile bisericilor, evenimente istorice, evenimente legate de arte populare și evenimente legate de obiceiuri tradiționale. Anual se organizează în comună evenimente culturale, sportive, care constituie un beneficiu comunei.

Toate comunitățile sășești se caracterizează și prin elemente tradiționale legate de cultura lor materială și spirituală, care sunt aproape toate, pe cale de dispariție, însă ele vor rămâne menționate în monografiile aşezării, ca mărturie a ceea ce a reprezentat cultura tradițională din zonă.

Dintre obiceiurile vechi existente în trecut s-au păstrat puține până în zilele noastre. Fiecare obicei a avut un anumit scop pentru care a fost organizat, datele lor au fost fixate la timp. Din tradițiile comunei face parte Festivalul Bujorului. Devenit obicei, Târgul Peștelui și Festivalul de jocuri populare Peștișorul de Argint se organizează de către Consiliul local și Primărie în luna august al fiecărui an.

5.5. Administrația publică locală

Administrația publică locală a comunei Zau de Câmpie este formată din Consiliul Local, ca autoritate deliberativă și Primarul comunei, ca autoritate executivă. Primăria reprezintă aparatul propriu de specialitate al Consiliului Local și aduce la îndeplinire hotărârile Consiliului Local și dispozițiile primarului, soluționând problemele curente ale colectivității locale.

Comuna Zau de Câmpie se poate caracteriza printr-un grad mediu de absorbție a fondurilor nerambursabile, având experiență în domeniul elaborării și a managementului proiectelor de finanțare.

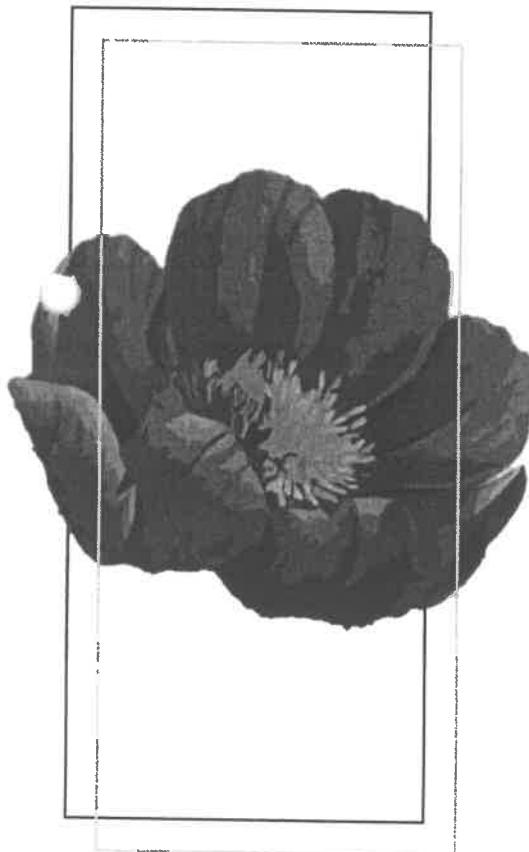
Cu toate că atât în perioada de preaderare cât și în cea de postaderare a României în structurile UE au fost depuse eforturi considerabile în vederea accesării fondurilor nerambursabile disponibile, dezvoltările planificate prin documentele strategice elaborate au fost realizate parțial, acestea datorând atât unor probleme generale la nivel național, cât și în anumite cazuri a lipsei de capacitate administrativă și ineficiență în elaborarea cererilor de finanțare.

Veniturile locale au fost și continuă să fie principala sursă a veniturilor bugetului local.

Tabel nr. 29 Indicatorii după evaluarea activității privind administrarea impozitelor și taxelor locale (mii RON)

Indicatori/perioada	U.M.	2017	2018	2019
Nr. contribuabili înregistrați, din care:				
-Persoane fizice	nr. nr.	2127 100	2163 101	2181 99
-Persoane juridice				
Total impozite și taxe locale de încasat:				
-impozite pe clădiri	mii lei	91	92	90
-impozite pe teren	mii lei	174	162	158
Total încasări efective din impozite și taxe locale, din care:				
-impozite pe clădiri	mii lei	80	85	80
-impozite pe teren	mii lei	161	149	145
Total restanțe la încasări de impozite și taxe locale, din care:				
-impozite pe clădiri	mii lei	11	7	10
-impozite pe teren	mii lei	13	13	13
Gradul de colectare a impozitelor și taxelor locale:	%			
-impozite pe clădiri	%	87,91	92,39	88,88
-impozite pe teren	%	95,52	91,97	91,77

Sursă: Primăria comunei Zau de Câmpie

6. Economie

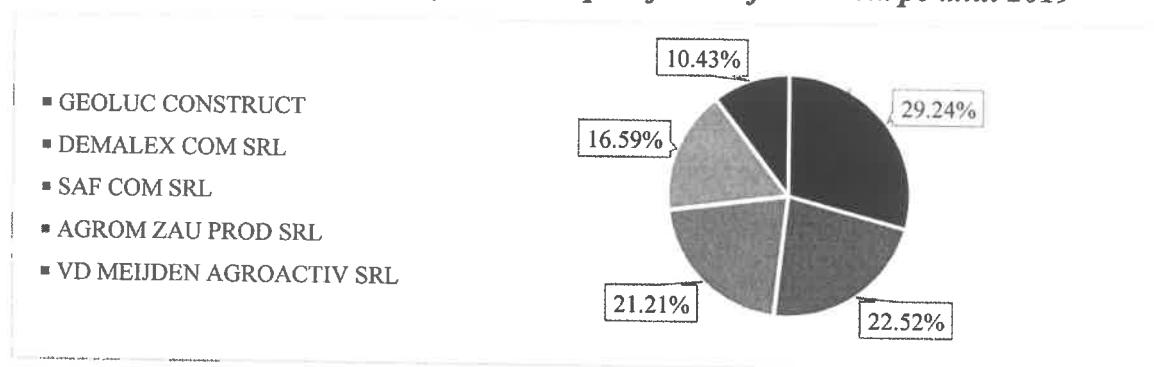
6.1. Analiza mediului economic local

În comuna Zau de Câmpie condițiile naturale (geomorfologice, climatice etc.) sunt favorabile pentru practicarea unei agriculturi cu randament relativ bun, există forță de muncă oferită de potențialul demografic al comunei, există tradiții în anumite activități (pomicultură, viticultură, etc.), o rețea de căi de comunicații rutiere care mijločește asigurarea unor legături cu diferite zone ale județului Mureș și ale țării.

Potrivit datelor procurate de pe site-ul Listafirme.ro și site-ul oficial al Ministerului Finanțelor Publice, la nivelul comunei Zau de Câmpie existau 55 de firme.

Realizând un clasament al firmelor înregistrate în comună, după criteriul cifrei de afaceri nete, pe primul loc se situează Geoluc Construct S.R.L. (4.053.703 lei), fiind urmat de Demalex Com S.R.L. (3.121.959 lei), iar pe locul al treilea găsim firma Saf Com S.R.L. (2.940.701 lei).

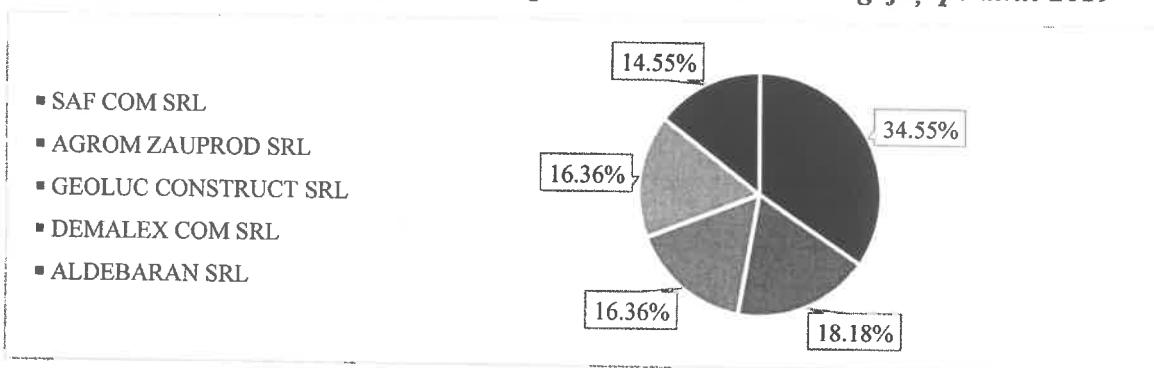
Fig. nr. 15 Clasamentul firmelor după cifra de afaceri netă pe anul 2019

Sursa: Listafirme.ro, accesat 07.06.2021

Din punct de vedere al numărului mediu de salariați în anul 2019, nu constatăm o diferență esențială, astfel firma Saf Com S.R.L. se plasează tot pe primul loc cu un număr mediu de salariați de 19, fiind urmat de Agrom Zauprod S.R.L. cu 10 salariați la sfârșitul anului 2019 și pe locul al treilea se situează societatea Geoluc Construct S.R.L. cu un număr mediu de 9 angajați.

Fig. nr.16 Clasamentul firmelor după numărul mediu de angajați pe anul 2019

Sursa: Listafirme.ro, accesat 07.06.2021

6.2. Turism

Potențialul turistic al comunei Zau de Câmpie are la bază atât potențialul peisagistic, biogeografic cât și antropic. **Potențialul peisagistic** este prezent prin frumusețea peisajului comunei, respectiv rezervația de bujori de stepă. **Potențialul biogeografic** este prezent prin pădurile întinse de foioase sau amestec din zona localității, care sunt de asemenea locurile de excursii ale locniciilor și ale vizitatorilor care vin în sat. **Potențialul antropic** este prezent prin clădirile construite în secolele anterioare, cum sunt:

- Ansamblul castelului Ugron
- Castelul Ugron
- Parc dendrologic (Castelul Ugron)

Cu toate că turismul rural deține o pondere relativ redusă, în viața turistică se manifestă totuși tendința de dezvoltare, de creștere a acestei activități, deci poate genera efecte pozitive în plan socio-economic. Turismul poate determina mutații notabile în utilizarea forței de muncă prin încurajarea și finanțarea unor noi tipuri de activități prin care să se asigure dezvoltarea în plan economic sau revitalizarea spațiului rural.

Principalele implicații ale promovării turismului în spațiul rural:

- Asigură stabilitatea populației prin fixarea forței de muncă. Este un efect care constituie o maximă importanță pentru zone rurale afectate în general de fenomenul de depopulare;
- Activitatea turistică poate aduce venituri suplimentare agricultorilor;
- Turismul are un rol important în conservarea locurilor de muncă și diminuarea fenomenului de depopulare;
- Aportul de lichidități provenite din prestațiile turistice.

Promovarea și susținerea artei populare și a artizanatului

Artizanatul rural ocupă un loc sigur și important în patrimoniul cultural al regiunilor și națiunilor. Turismul rural are menirea de a încuraja aceste activități prin recunoasterea importanței lor, cât și prin comercializarea produselor de artizanat.

Principalele dezavantaje și/sau dificultăți provocate de turismul rural:

- Presiune exercitată asupra mediului;
- Destabilizarea cadrului socio-cultural care este intim structurat și este caracteristic comunităților rurale;
- Efecte negative asupra culturii tradiționale prin modificarea acesteia;

6.3. Agricultură

Așezarea geografică a comunei, categoria terenurilor, fertilitatea acestora și interesul locuitorilor determină dezvoltarea agriculturii, dar îmbătrâniarea populației are un efect negativ și asupra agriculturii. Numărul exploatațiilor agricole conform Recensământului Agricol din 2019 era de 2883.

Tabelul nr. 30 Situația exploatațiilor agricole

An	Suprafață agricolă	Total exploatații agricole		Din care familiale		Din care comerciale	
		Nr. exploatații	Suprafață (ha)	Nr. exploatații	Suprafață (ha)	Nr. exploatații	Suprafață (ha)
2017	2883	480	2750	469	1700	11	1000
2018	2883	470	2750	460	1650	10	1050
2019	2883	460	2750	450	1650	10	1100

Sursă: Primăria comunei Zau de Câmpie

În comuna Zau de Câmpie primul loc ocupă culturile de porumb, urmat de suprafețe ocupate de grâuși sfeclă de zahăr.

Tabel nr. 31 Principalele culturi și suprafețele ocupate

Principalele culturi	Suprafață cultivată (ha)	Cantitate (tone)
Grâu	1650	4950
Porumb	2145	15015
Cartofi	15	300
Sfeclă de zahăr	70	3500
Legume	10	10

Sursă: Primăria comunei Zau de Câmpie

Creșterea animalelor

În comuna Zau de Câmpie, datorită caracteristicilor de relief are o mare tradiție creșterea de ovine, porcine și păsări. La creșterea animalelor sunt folosite pășunile și fânețele precum și o parte din terenurile agricole cultivate cu porumb siloz, plante rădăcinoase, lucernă și trifoi. Agricultura practicată pe raza comunei are nevoie de mecanizare și dezvoltare rapidă pentru a nu pierde competiția cu cerințele actuale. Bioagricultura nu se practică în localitate cu toate că începe piața să ceară produse ecologice.

Tabel nr.32 Efectivul de animale și producția din efectivul zootehnic în comuna Zau de Câmpie 2019

Vaci de lapte	Procine	Ovine	Păsări	Caprine	Albine (fam.)	Cabaline
1601	1990	4312	10420	32	530	96
Lapte (hl)	Carne de porc (tone)	Lână (kg)	Ouă consum (mii buc)	-	Miere (kg)	-
2500	190	17280	100	-	1400	-

Sursă: Primăria comunei Zau de Câmpie

Concluzii

- Este nevoie de alinierea la standardele noi privind respectarea condițiilor de mediu, respectiv implementarea unor proiecte cu grad de inovare ridicat în vederea creșterii competitivității întreprinderilor și activităților agricole locale.
- Este nevoie de înființarea de lanțuri alimentare integrate locale, respectiv crearea unor unități de producție în cadrul fermelor agricole a aduce plusvaloarea produselor agricole primare.

7. Protecția și conservarea mediului

7.1. Analiza stării mediului

Calitatea aerului

În județul Mureș calitatea aerului înconjurător este influențată într-o măsură moderată de emisiile din activitățile economico-sociale. Sursele antropice de emisie în atmosferă cu potențial semnificativ sunt amplasate în Târgu Mureș, Iernut, Luduș și Tânăveni în timp ce în zone, precum Reghin și Sovata sursele de emisie antropice nu produc poluare semnificativă.

O scurtă caracterizare a surselor fixe se prezintă astfel:

A. Surse industriale: industria chimică, industria de prelucrare a lemnului, producerea materialelor de construcție;

- industria energetică;
- stocarea și distribuția carburanților;
- utilizarea solvenților.

În general, combustibilul utilizat este gazul natural (peste 98 %). Sursele de emisie în atmosferă din agricultură sunt reduse dar nu de neglijat. Depozitele de deșeuri reprezintă surse moderate de emisie a poluanților în atmosferă.

B. Surse mobile:

- traficul rutier care se desfășoară în principal pe DN13A (E60), DN 13 (A) și DN15 (Târgu Mureș - Toplița) și care traversează localitățile urbane și rurale ale județului Mureș;
- traficul feroviar.

Emisii de substanțe ce pot provoca acidificarea în atmosferă, ca de exemplu, dioxidul de sulf (SO_2) sau oxizi de azot (NO_x), în special rezultați de la arderea combustibililor fosili, pot persista în aer câteva zile și astfel pot fi transportați la sute de kilometri, unde devin prin conversie chimică, acizi (sulfuric sau nitric). Acest proces interferă cu ecosistemele, conducând la cunoscuta problematică a „acidifierii“.

Începând cu anul de raportare 2012 colectarea datelor pentru realizarea raportului „Calitatea aerului în județul Mureș“ se menține într-o tendință ușoară de îmbunătățire. Începând cu anul 2006 s-au redus substanțial emisiile provenite din procesele industriale iar numărul de incidente de poluare este în scădere. Cu toate acestea, traficul rutier în creștere cauzează încă probleme locale de calitate a aerului. În județul Mureș nu sunt probleme de poluare a aerului care să impună instituirea de măsuri speciale de gestionare a calității aerului pentru încadrarea în standardele de calitate conform legislației în vigoare.

Legislația națională privind calitatea aerului identifică substanțele care au nevoie de control, din cauza efectelor acestora asupra oamenilor și a mediului, aceste substanțe sunt oxizi de azot, ozonul, monoxidul de carbon, bioxidul de sulf, benzenul și alți compuși organici volatili,

particulele în suspensie (fracțiunea PM 10 și fracțiunea PM 2,5), plumb, cadmiu, mercur, arsen, nichel.

Presiuni asupra stării calității aerului

Activitatea industrială are un impact semnificativ asupra mediului prin emisiile de poluanți în aer, apă, sol prin generarea de deșeuri, prin consumul nerățional de energie. Industria este ramura cu ponderea cea mai mare în economia județului. După evenimentele din anul 1989, procesul de tranziție caracteristic economiei județului s-a resimțit și în sectorul industrial, care a trecut de la un sistem puternic centralizat la promovarea liberei inițiative. Procesul de privatizare a tuturor unităților de producție industrială care s-a desfășurat în anii '90, a fost însotit de reducerea volumului producției și a capacitaților de producție, precum și de dispariția unor ramuri industriale. Totuși, județul Mureș dispune de un potențial de dezvoltare ridicat, determinat de așezarea geografică centrală și de condițiile naturale variate și prielnice unei ample dezvoltări economice.

Activitatea industrială are un impact semnificativ asupra mediului prin emisiile de poluanți în aer, apă, sol prin generarea de deșeuri, prin consumul nerățional de energie. Industria este ramura cu ponderea cea mai mare în economia județului. După evenimentele din anul 1989, procesul de tranziție caracteristic economiei județului s-a resimțit și în sectorul industrial, care a trecut de la un sistem puternic centralizat la promovarea liberei inițiative.

7.2. Calitatea apei

În comuna Zau de Câmpie calitatea apei este de nivel mediu, rezultatele analizelor arată valori sub cele maxime admise ale poluanților. Calitatea apei este mai ales afectată de activitatea de creștere a animalelor.

7.3. Calitatea solului

Calitatea solului în comuna Zau de Câmpie este afectată de activitățile de creștere a animalelor, mai ales în cazurile în care locuitorii nu respectă legislația în vigoare. Totodată lipsa canalizării se poate considera o sursă de poluare a solului.

7.4. Poluare acustică

Analizând ultimele rapoarte ale Agenției Naționale pentru Protecția Mediului, nu s-a constatat depășiri ale nivelului de zgomot.

7.5. Modificări climatice

Lipsa unor soluții alternative de asigurare a încălzirii locuințelor, a iluminatului public, precum și menținerea activității industriale fără implementarea de măsuri privind reducerea poluării vor face ca emisiile de gaze cu efect de seră să se mențină la nivelul actual sau să crească.

7.6. Biodiversitate, patrimoniu cultural

Trebuie să existe la nivelul comunei Zau de Câmpie o viziune strategică de ansamblu care va permite extinderea activităților antropice neafectând diversitatea biologică și funcționalitatea acestor sisteme.

În condițiile neimplementării măsurilor propuse, defrișările ilegale, braconajul, păsunatul intensiv, turismul neorganizat vor continua să contribuie la degradarea ecosistemelor, distrugerea habitatelor și chiar dispariția unor specii de flora și fauna.

7.7. Sănătatea populației

Trebuie menținute eforturile actuale pentru dotarea edilitară a localităților, de sistare continuă a activităților neconforme de gestiune a deșeurilor și de reducere a poluării din industrie, ceea ce va permite o reducere a riscurilor asupra sănătății umane.

7.8. Riscuri naturale

Conform Legii privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național- Zone de risc natural, comuna Zau de Câmpie este pe lista UAT-urilor cu risc de inundații pe torenți și există în comună un nivel mediu de alunecare de teren primară.

7.9. Conservarea/utilizarea eficientă a resurselor naturale

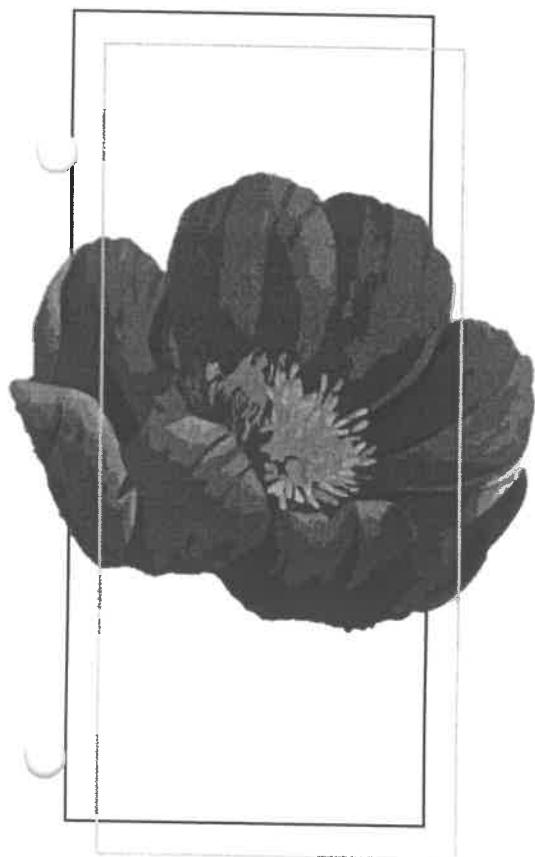
Asigurarea surselor energetice va continua să se facă preponderent din resurse neregenerabile. Trebuie să existe la nivelul comunei Zau de Câmpie o politică privind economisirea și conservarea energiei și utilizarea resurselor regenerabile.

7.10. Peisajul și moștenirea culturală

Trebuie să existe o viziune strategică de dezvoltare care va contribui la eliminarea degradării peisajului rural și a zonelor de interes cultural, peisagistic sau de agrement, la eliminarea abandonării terenurilor agricole, a defrișărilor necontrolate.

7.11. Creșterea gradului de conștientizare asupra problemelor de mediu

Trebuie să existe la nivelul comunei un program de informare și sensibilizare a populației va face în continuare ca aceasta să fie în egală măsură expusă direct riscurilor legate de poluare, dar și să reprezinte un factor important de presiune asupra mediului înconjurător.

Partea a III.-a Planul strategic de dezvoltare

1. Analiza SWOT

Planul strategic de dezvoltare a comunei Zau de Câmpie pentru perioada 2021-2027 vizează realizarea tuturor demersurilor în vederea trasării direcțiilor strategice asumate de autoritățile locale prin acest document. Componentele de bază ale acestui capitol au ca punct de pornire analizele până în acest punct al lucrării și sunt în strânsă corelare cu cadrele strategice externe prezentate, cu studiile socio-economice, transpunând prin direcții clare planul de dezvoltare al comunei. Calitatea acestui plan depinde de acuratețea cu care au fost identificate problemele strategice ale comunității și capacitatea de a răspunde acestora prin factori strategici cheie și o viziune cât mai realistă.

Scopul planului strategic este *asigurarea dezvoltării durabile a comunei Zau de Câmpie în vederea îmbunătățirii calității vieții cetățenilor, dezvoltarea agriculturii, a turismului rural, enoturismului și ecoturismului, respectiv modernizarea serviciilor publice.*

Obiectivele generale prin care se propune atingerea scopului sunt:

- Realizarea sau modernizarea infrastructurii tehnico-edilitare de utilități;
- Realizarea infrastructurii pentru servicii sociale în vederea îmbunătățirii condițiilor de trai a grupurilor dezavantajate;
- Creșterea ratei de accesare a ajutoarelor financiare nerambursabile;
- Promovarea cooperării între producătorii agricoli în vederea creșterii competitivității pe piețe de desfacere;
- Dezvoltarea turismului rural și a ecoturismului;
- Facilitarea accesului fermierilor la centre de prelucrare a produselor agricole locale;
- Sprijinirea inițiatiivelor locale de promovare a valorilor și tradițiilor locale;
- Îmbunătățirea activității aparatului de specialitate a administrației publice locale;

Analiza SWOT este instrumentul acceptat pentru a contura comunitatea prin prisma punctelor tari și slabe, a oportunităților și amenințărilor, conducând la identificarea avantajelor competitive, care vor fi preluate în formularea opțiunilor strategice și aplicarea planurilor tactice și operaționale.

Prin analiza SWOT se identifică punctele tari și cele slabe, din perspectiva internă a comunității și oportunitățile și amenințările ca o componentă externă.

ANALIZA SWOT GENERALĂ

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Resurse naturale bogate (terenuri agricole, suprafețe întinse de pășune, condiții favorabile agriculturii); • Comuna este electrificată în proporție de 100% atât racord locuitorii comunei cât și iluminat public stradal; • Climă și tipuri de sol favorabile diversificării activităților agricole; • Existenza unor unități proprii de învățământ; • Potențial existent pentru dezvoltarea turismului lent și ecoturismului; • Existenza unui potențial pentru dezvoltarea produselor eco-biologice; • Existenza unui spațiu pentru desfășurarea activităților culturale; • Ospitalitatea locuitorilor comunei; • Apartenența la GAL Zona de Câmpie; • Existenza unor resurse naturale – rezervația de bujori de stepă, spații întinse de păduri și pășuni; • Patrimoniu arhitectural și cultural bogat. 	<ul style="list-style-type: none"> • Diversificarea redusă în domeniul afacerilor locale; • Lipsa unui cadru formal, constituit la nivel local, pentru oferirea de consultanță populației; • Existenza zonelor cu eroziune; • Inexistenza în fiecare localitate a serviciilor publice de apă potabilă și canalizare; • Inexistenza unui centru comunitar integrat; • Lipsa unui cadru favorabil pentru susținerea investițiilor locale; • Finanțarea redusă a activităților culturale; • Lipsa asocierilor din comunitate; • Investiții insuficiente pentru păstrarea și dezvoltarea tradițiilor; • Există zone cu risc de inundație; • Resurse antropice și naturale nevalorificate; • Dezvoltarea slabă a turismului; • Terenuri agricole nelucrate;

Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> • Existența asistenței financiare din partea Uniunii Europene prin intermediul PNDR; • Existența unor fonduri europene pentru infrastructură, servicii sociale și turism; • Posibilitatea accesării programelor guvernamentale; • Existența unui potențial de dezvoltare a diferitelor tipuri de turism (turism rural și ecoturismul) • Posibilitatea extinderii sectorului asociativ pentru susținerea dezvoltării comunei; • Organizarea programelor de formare la nivel național în domeniul turistic; • Existența Planului Național de Redresare și Reziliență; 	<ul style="list-style-type: none"> • Pierderea identității locale ca urmare a efectelor globalizării; • Creșterea șomajului în rândul tinerilor absolvenți; • Creșterea procentajului de îmbătrânire a populației; • Neadaptarea infrastructurii locale la cerințele mediului economic; • Instabilitatea guvernamentală și modificarea perpetuă a modalității de finanțare a administrației publice locale; • Lipsa resurselor financiare pentru cofinanțarea proiectelor structurale; • Lipsa programelor de formare accesibile organizate la nivel județean/regional în domeniul antreprenorial; • Interesul scăzut al agenților economici în protecția mediului înconjurător.

2. ANALIZA SWOT DEFALCATĂ

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE	OPORTUNITATI	AMENINTARI
<p>1. Existența rețelei de alimentare cu energie electrică cu acoperire de 100%;</p> <p>2. Existența rețelei de gaz natural la aproximativ 80% din gospodării;</p> <p>3. Accesibilitate auto pe toate străzile secundare ale comunei;</p> <p>4. Implicarea autorităților în rezolvarea problemelor de echipare edilitară;</p>	<p>1. Lipsa infrastructurii de apă potabilă și de canalizare la nivelul localităților Bărboși, Botei, Bujor-Hodaie, Ciretea, Malea, Ștefăneaca și Tău;</p> <p>2. Lipsa infrastructurii de drenare a apelor pluviale în localitățile comunei;</p> <p>3. Existența unor străzi, neasfaltate;</p> <p>4. Drumuri silvice, căi de acces în condiții nefavorabile;</p>	<p>1. Existența programelor de finanțare a investițiilor în infrastructură la nivelul Uniunii Europene;</p> <p>2. Posibilitatea creării unor parteneriate între APL-uri din regiune pentru dezvoltarea unor investiții majore.</p> <p>3. Existența Planului Național de Redresare și Reziliență;</p> <p>4. Drumuri silvice, căi de acces în condiții nefavorabile;</p>	<p>1. Posibile dificultăți în asigurarea cofinanțării unor proiecte majore de reabilitare a infrastructurii și rețelelor edilitare;</p> <p>2. Criza economică;</p> <p>3. Disparitatea existente între localități la nivel național;</p> <p>4. Pandemia Covid-19;</p> <p>5. Instabilitatea politică;</p> <p>6. Creșterea prețurilor la gaz, apă și energie electrică (liberalizarea pieței - 2021);</p> <p>7. Posibilitățile reduse ale bugetului local în calitate de investitor în</p>

				îmbunătătirea infrastructurii;
1. Existența dispensarului medical; 2. Existența mai multor structuri de unități de învățământ; 3. Apartenența la GAL Zona de Câmpie; 4. Instituții de învățământ cu personal calificat; 5. Colaborare bună între APL și instituțiile de învățământ din comună; 6. Derularea celor trei proiecte care vizează reabilitarea și modernizarea unităților de învățământ din cadrul comunei;	1. Inexistența unui centru comunitar integrat cu servicii pentru mai multe categorii de persoane; 2. Prezența mare a grupurilor vulnerabile; 3. Lipsa unor programe de promovare a sănătății; 4. Slaba implicare a părinților în procesul educațional; 5. Managementul formării cadrelor didactice deficitară; 6. Grad redus de conștientizare a populației	1. Dezvoltarea unor proiecte în parteneriat cu organizațiile non-guvernamentale și cu instituțiile de învățământ; 2. Existența fondurilor europene și a programelor naționale în domeniul asistenței sociale; 3. Existența cadrului legislativ ce crează facilități pentru mediul economic ce angajează persoane din grupurile vulnerabile în vederea integrării acestora în societate;	1.Scăderea serviciilor medicale la nivel național 2.Procesele de marginalizare în special al populației române; 3. Criza economică care crește potențialul migrator; 4. Diminuarea accesului la învățământul liceal și superior pentru copiii din familiile săracе; 5. Absența fondurilor locale pentru servicii sociale; 6. Necorelarea ofertei educaționale cu nevoile de pe piața muncii;	

	factorilor care periclitează sănătatea;	4. dezvoltării de proiecte comune în cadrul GAL Zona de Câmpie; 5. Fonduri pentru informatizarea furnizării serviciilor publice;	Potibilitatea	7. Pandemia Covid-19
1. Existența bibliotecilor comunale;	1. Lipsa inițiativelor din partea populației; 2. Scăderea interesului cetățenilor față de cultură;	1. Implicarea mediului de afaceri în promovarea culturii sau a sportului; 2. Relații internaționale cu posibilități de valorificare în domenul culturii, sportului, societății civile;	1. Presiuni asupra biodiversității, respectiv fragmentarea sau chiar distrugerea habitatelor; 2. Insuficiența fondurilor alocate pentru instituțiile culturale și investițiile în acest domeniu;	CULTURĂ ȘI RECREERE

	<p>4. Existența terenului de sport în localitatea Zau de Câmpie;</p> <p>5. Derularea unui proiect privind modernizarea căminului cultural din localitatea Zau de Câmpie;</p> <p>6. Căminul cultural din localitatea Bărbiști este modernizat;</p> <p>7. Existența organizației sportive Asociația Sportivă Paeonia 2002 – profil fotbal.</p>	<p>cultură a populației tinere;</p> <p>5. Număr redus de facilități culturale;</p> <p>4. Creșterea interesului la nivel național pentru sport și pentru un mod de viață sănătos;</p>	<p>3. Existența Planului Național de Redresare și Reziliență;</p> <p>4. Creșterea interesului la nivel național pentru sport și pentru un mod de viață sănătos;</p>	<p>3.Scăderea importanței tradițiilor în viața cotidiană;</p> <p>4. Pandemia Covid-19 afectează în mod negativ programele culturale și sportive;</p>
--	--	--	---	--

1.	Implicită autorităților publice în sprijinirea activităților economice;	<p>1. Diversificarea slabă a economiei la nivelul comunei;</p> <p>2. Lipsa structurilor de sprijin a afacerilor;</p> <p>3. Promovarea insuficientă a imaginii comunei;</p> <p>4. Grad redus de asociere a fermierilor;</p> <p>5. Terenuri agricole neutilizate;</p> <p>6. Existența fondului forestier;</p> <p>7. Potențial turistic ridicat utilizabil pe tot parcursul anului datorat peisajului diversificat, tradițiilor, monumentelor arhitecturale și istorice;</p> <p>8. Infrastructură de afaceri nedezvoltată;</p> <p>9. Multe pagube</p>	<p>1. Diversificarea slabă a comunicării reprezentanții mediului de afaceri și reprezentanții autorităților publice locale;</p> <p>2. Specificul tradițional și cultural al județului și al zonei;</p> <p>3. Cresterea atraktivității turismului național din cauza pandemiei Covid-19;</p> <p>4. Subvenții acordate în domeniul agricol (produție vegetală, zootehnică, înființare grupuri de producători).</p>	<p>1. Orientarea turiștilor români către destinațiile străine;</p> <p>2. Capacitatea insuficientă de absorție a fondurilor europene destinate dezvoltării turistice a autorităților publice;</p> <p>3. Scăderea veniturilor în sectorul turismului (Covid-19);</p> <p>4. Cresterea competitivității în domeniul turismului național;</p> <p>5. Mecanisme, capacitați și fonduri publice insuficiente de susținere economiei locale;</p>

	<p>7. Potențial de forță de muncă în agricultură;</p> <p>8. Potențial pentru agricultură ecologică;</p>	<p>provocate în agricultură de animale sălbaticе;</p>	<p>5. Existența Planului Național de Redresare și Reziliență;</p>	<p>6. Forță de muncă calificată necorelată cu cerințele pieței la nivel național;</p> <p>7. Modificări frecvente în legislații (domeniul fiscal);</p>
--	---	---	---	---

STRATEGIA DE DEZVOLTARE LOCALĂ A COMUNEI ZĂU DE CÂMPEIE

<p>1. Activitățile de educație ecologică la nivelul instituțiilor de învățământ;</p> <p>2. Calitatea factorilor de mediu este urmărită de autoritățile publice locale;</p> <p>3. Calitatea apelor subterane este satisfăcătoare;</p> <p>4. Existența unei biodiversități bogate;</p> <p>5. Existența unui patrimoniu natural conservat;</p>	MEDIU	<p>1. Poluarea din cauza activității agricole locale;</p> <p>2. Lipsa unor proiecte ecologice la nivelul comunității locale;</p> <p>3. Lipsa promovării voluntariatului referitor la protecția mediului înconjurător;</p> <p>4. Lipsa unor alternative pentru producerea de energie regenerabilă;</p> <p>5. Zone cu risc de inundații;</p>	<p>1. Existența unui plan de management de gestionare a deseurilor la nivel județean;</p> <p>2. Există operatori de protecția mediului în județ;</p> <p>3. Fonduri pentru dezvoltarea de parteneriate în vederea protecției mediului;</p> <p>4. Fonduri disponibile din surse europene sau naționale pentru susținerea proiectelor de mediu;</p> <p>5. Surse de finanțare pentru introducerea surselor regenerabile de energie;</p>	<p>1. Schimbări climatice globale;</p> <p>2. Degradarea cadrului natural (flora și fauna) în cazul dezvoltării necontrolate a turismului;</p> <p>3. Potențial de poluare accidentală cu privire la evacuarea apelor uzate;</p> <p>4. Înțărzieri cu finalizarea proiectelor cu impact major asupra calității mediului;</p>
--	--------------	---	--	---